

СЛУЖБЕ

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ“ излегува во издание на српскохрватски односно хрватскохрватски, словенечки и македонски јазик. — Огласи според тарифата — Жиро-сметка кај Службата на општественото књиговодство за претплата, посебни изданија и огласи 608-3-231-2

Четврток, 9 април 1970

БЕЛГРАД

БРОЈ 15

ГОД. XXVI

Цена на овој број е 6,00 динари. — Аконтација на претплата за 1970 година изнесува 130 динари — Редакција: Улица Јована Ристиќа бр. 1. Пошт. фак. 226. — Телефони: централа 50-931, 50-932 50-933 и 50-934, Служба за претплата 51-132; Продавна служба 51-671

162.

Врз основа на членот 217 став 1 точка 1 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, издавам

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ОПШТИОТ ЗАКОН ЗА АДВОКАТУРАТА И ДРУГАТА ПРАВНА ПОМОШ

Се прогласува Општиот закон за адвокатура и другата правна помош, што го усвои Сојузната скупштина, на седницата на Соборот на народите од 30 март 1970 година и на седницата на Општествено-политичкиот собор од 30 март 1970 година.

ПР бр. 892

31 март 1970 година

Белград

Претседател на
Републиката,

Јосип Броз Тито, с. р.

Потпретседател на
Сојузната скупштина,
Маријан Брецељ, с. р.

ОПШТ ЗАКОН

ЗА АДВОКАТУРАТА И ДРУГАТА ПРАВНА ПОМОШ

Член 1

Заради обезбедување на стручна правна помош на граѓаните и организациите во нивните меѓусебни односи, како и заради обезбедување еднаква заштита на правата на граѓаните и организациите кога во постапката кај судовите и другите државни органи и организации се решава на нивните права или обврски или кривична и друга одговорност, општествената заедница создава услови за укажување правна помош по пат на адвокатура и друга правна помош.

Член 2

Правната помош опфаќа особено: давање правни совети, составување на исправи, тужби, жалби и други поднесоци, застапување во правните работи и споровите и одбрана на обвинети.

Адвокатите можат да ги вршат сите работи на правната помош, а другите лица што имаат стручна подготовка за укажување правна помош — само работите за кои се овластени со законот.

Укажувањето на правната помош од страна на службените лица во врска со вршењето на нивната служба, се регулира со посебни прописи.

Адвокатура

Член 3

Адвокатурата е самостојна општествена служба.

Член 4

Самостојноста на адвокатурата се остварува со организирање на адвокатите во адвокатски комори како самоуправни организации.

Адвокатските комори, врз основа на законот и своите статuti, одлучуваат за приемот во адвокатурата и за привремено и трајно престанување на правото на вршење на адвокатурата.

Адвокатските комори вршат и други работи определени со законот и статутот.

Член 5

Адвокатите се должни совесно да укажуваат правна помош во согласност со законот и со кодексот на адвокатската етика и во вршењето на својата општествена функција да се грижат за уставноста и законитоста.

Член 6

Адвокатот е независен во својата работа.

Адвокатот има право и должност, во границите на законот и добиените овластувања, да презема, сè што смета дека може да ѝ користи на странката на која ѝ укажува правна помош.

Адвокатот не може да биде во работен однос.

Член 7

Заради обезбедување на независно вршење на адвокатурата адвокатот не може да биде притворен поради кривично дело сторено во вршење на правната помош, без одобрение од советот на судот кај кого се води постапката поради тоа кривично дело.

Претресување на архивата на адвокатската канцеларија може да се врши само во поглед на писмената и предметите што изречно се наведени во наредбата за претресувањето.

Член 8

Адвокатот е должен да го чува како тајна она што му го доверила странката.

Адвокатот не е должен да сведочи за она што во вршењето на правната помош му го доверила странката, а не може да биде сослушан како сведок за она што му го доверил обвинетиот како на свој бранител.

Член 9

Адвокатот е должен да ѝ укаже правна помош на странка што ќе му се обрне за таква помош, ако вршењето на адвокатската работа не би било од штета по интересите на странката која од него бара правна помош или во спротивност со начелата на постапката во која тој би учествувал како адвокат.

Законот и кодексот на адвокатската етика определуваат во кои случаи адвокатот е овластен да го одбие укажувањето на правната помош.

Член 10

Право да биде адвокат има секој дипломиран правник со положен правосуден испит кој ги исполнува општите и други услови определени во законот и е достоин да врши адвокатура.

Недостоеен е да биде адвокат оној што е осуден за кривично дело што го прави морално неподобен да врши адвокатура или поради непристојни постапки не би можел да биде примен во редовите на адвокатите без штета по угледот на адвокатурата.

Законот определува кои дипломирани правници можат да бидат адвокати иако не положили правосуден испит.

Член 11

Заради унапредување на укажувањето правна помош во определена гранка на правото, врз основа на законот и статутот на адвокатската комора, на адвокат може да му се признае специјалност во таа гранка.

Член 12

Со уписот во именикот на една адвокатска комора адвокатот се здобива со право да врши адвокатура на целата територија на Југославија.

Во случај на преселување на канцеларијата во место на подрачјето на друга адвокатска комора адвокатот има право да биде запишан во именикот на таа друга адвокатска комора, без испитување дали ги исполнува условите за прием во адвокатурата.

Член 13

За повреди на своите должности и угледот на адвокатурата адвокатот одговара дисциплински пред органите на адвокатската комора.

Член 14

Освен случајот кога адвокатот сам ќе се откаже од вршење на адвокатурата, правото за вршење на адвокатурата може да престане само врз основа на судска одлука или врз одлука на адвокатската комора.

Член 15

Правна помош адвокатите можат да укажуваат како поединци или здружени во работна заедница. Кога адвокатите ја здружуваат својата работа во работна заедница, таквата адвокатска заедница има, во основа, иста положба како и организациите во областа на општествените служби.

Со закон се утврдуваат општите услови под кои адвокатската заедница, како самоуправни организација, ја врши својата дејност и ги остварува своите права и обврски во однос на општествената заедница, како и условите под кои заради остварување на правна заштита по пат на адвокатура може да користи општествени средства и да управува со нив.

Во здружената работа на адвокатите не можат да се воспоставуваат односи што би биле во спротивност со начелата за самостојноста на адвокатурата и за независноста на адвокатите во вршењето на адвокатските работи.

Член 16

Адвокатите имаат, во начело, иста општествено-економска положба и, во основа, исти права и обврски спрема општествената заедница како и работните луѓе во работните организации.

Член 17

Адвокатскиот приправник се оспособува за вршење на адвокатурата и му помага на адвокатот во вршењето на адвокатските работи.

Начелата од членот 8 на овој закон важат и за адвокатските приправници.

Член 18

Адвокатите имаат право на награда за својата работа, како и на надоместок на трошоците во врска со извршената работа, според тарифа што ја донесува адвокатската комора, ако со закон поинаку не е определено.

Ако адвокат од подрачјето на една адвокатска комора преземе одделни дејствија во постапка пред суд или пред други органи што се наоѓаат на подрачјето на друга адвокатска комора, наградата и надоместокот на трошоците за работата на адвокатот се утврдуваат според тарифата на адвокатската комора на чие подрачје адвокатот презема дејствија во постапката, ако адвокатот и странката не се спогодиле да се примени тарифата на адвокатската комора на чие подрачје е седиштето на канцеларијата на адвокатот.

Кога судот или друг орган ѝ го одмерува надоместокот на трошоците на странката што ја застапува адвокат, тој секогаш ја применува тарифата на адвокатската комора на чие подрачје се наоѓа тој суд односно орган.

Кога судовите и другите органи на федерацијата го одмеруваат надоместокот на трошоците на постапката, ќе ја применуваат тарифата која важи на подрачјето на адвокатската комора, на кое се решавал предметот во прв степен односно во претходната постапка.

Член 19

Адвокатската комора, како самоуправни организација, самостојно донесува свој статут, кодекс на адвокатската етика и други општи акти во согласност со законот.

Адвокатската комора ги следи и проучува односите и појавите што се од интерес за остварување на правата на граѓаните и организациите, како и за унапредување на адвокатурата, и ги известува собранијата на соодветните општествено-политички заедници, по сопствена иницијатива или на нивно барање, за состојбата на адвокатурата и за нејзините потреби како и за прашањата што се однесуваат на укажувањето правна помош.

Со закон се утврдува правото на општествено-политичката заедница на надзор над општите акти на адвокатската комора.

Член 20

Адвокатските комори сами одлучуваат за своето здружување и донесуваат правила за заедничката организација на адвокатските комори. Тие правила определуваат и во која мера и на кој начин заедничката самоуправни организација на сите адвокатски комори ја претставува адвокатурата во земјата и во странство.

Друга правна помош

Член 21

Општествено-политичките заедници можат да основаат служби за правна помош — за давање совети, за составување исправи за правните работи и за составување на поднесоци на граѓаните.

За работите од ставот 1 на овој член работните и други организации можат да основаат служби за правна помош за потребите на членовите на својата организација, под условите што ги определува законот.

Член 22

На подрачјата за кои републиката односно автономната покраина ќе утврди дека нема адвокати или дека ги нема доволно, а дека постои потреба да укажуваат привремено правна помош и други лица, правниците во служба за правна помош, што ги исполнуваат условите за здобивање со адвокатура, можат и да застапуваат граѓани во постапката пред судот и пред другите државни органи и организации.

Ако на подрачјата од ставот 1 на овој член граѓаните не можат да ја остварат правната помош ниту со користење на службата за правна помош, правна помош можат да им укажуваат лица со правосуден испит или лица со нив изедначени, ако тоа е определено со закон.

Правна помош од ст. 1 и 2 на овој член не можат да укажуваат судите, јавните обвинители и другите работници во судот, во јавното обвинител-

ство или во органите на внатрешните работи, а лицата запослени во други државни органи и организации не можат да укажуваат правна помош во работите во кои е надлежен тој орган односно организација ниту можат да ја застапуваат противната страна во работа во која тој орган односно организација е заинтересирана.

Прeодви и завршни одредби

Член 23

Одредбите на членот 19 ст. 2 до 4 од овој закон се применуваат непосредно.

Член 24

До донесувањето на републички закон за адвокатурата и другата правна помош ќе се применува Законот за адвокатурата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 15/57 и 18/57 и „Службен лист на СФРЈ“, бр. 51/65), а најдоцна до 31 декември 1971 година.

Член 25

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

163.

Врз основа на членот 217 став 1 точка 1 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, издавам

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ОПШТИОТ ЗАКОН ЗА ФОРМИРАЊЕТО И УПОТРЕБАТА НА СРЕДСТВАТА НА ФОНДОВИТЕ НА ЗАЕДНИЧКИТЕ РЕЗЕРВИ

Се прогласува Општиот закон за формирањето и употребата на средствата на фондовите на заедничките резерви, што го усвои Сојузната скупштина, на седницата на Соборот на народите од 31 март 1970 година и на седницата на Стопанскиот собор од 27 март 1970 година.

ПР бр. 891
31 март 1970 година
Белград

Претседател на
Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Потпретседател на
Сојузната скупштина,
Маријан Брецељ, с. р.

ОПШТ ЗАКОН

ЗА ФОРМИРАЊЕТО И УПОТРЕБАТА НА СРЕДСТВАТА НА ФОНДОВИТЕ НА ЗАЕДНИЧКИТЕ РЕЗЕРВИ

Член 1

Заради обезбедување средства за намирување на минималните лични доходи на работниците и за санација на самостојните организации на здружениот труд, самостојните организации на здружениот труд се должни да издвојуваат од својот доход средства за фондовите на заедничките резерви, во согласност со законот.

Средствата на доходот од ставот 1 на овој член се сметаат како средства на деловниот фонд привремено издвоени за посебни општествени намени и, за време додека се издвоени, се изземаат од основната за плаќање обврски на средствата на деловниот фонд.

На обврската за издвојување средства за фондовите на заедничките резерви, во смисла на ставот 1 од овој член, не подлежат самостојните организа-

ции на здружениот труд што вршат дејности на општествени служби за кои средствата се обезбедуваат од придонесите утврдени врз основа на закон, ако така е определено со законот.

Средствата од ставот 1 на овој член, во рамките на санацијата на самостојните организации на здружениот труд, можат да се користат и за преквалификација и за другите неопходни вложувања за запослување на вишокот на работници што се утврдени со санационата програма.

Член 2

Фондовите на заедничките резерви се формираат во општините, автономните покраини и републиките.

Заинтересираните општини спогодбено можат да определат да се формира за териториите на повеќе општини еден фонд на заедничките резерви.

Фондови на заедничките резерви имаат својство на правно лице.

Член 3

Со фондот на заедничките резерви управуваат самостојните организации на здружениот труд што од својот доход издвојуваат средства за фондот, соодветните стопански комори и определени асоцијации на работни организации и општествено-политички организации.

Со статутот на фондот на заедничките резерви, согласно со законот, се утврдуваат органите на управувањето на фондот, нивниот делокруг, начинот на формирањето на тие органи како и учеството на работниците запослени во фондот во управувањето со определени работи во фондот.

Член 4

Самостојните организации на здружениот труд имаат право на враќање на средствата што од својот доход ги издвоиле во фондот на заедничките резерви, во роковите и под условите што се определени со законот.

Член 5

Средствата на фондот на заедничките резерви се даваат на користење во вид на кредит.

По исклучок, а под условите определени со закон, средствата на фондот на заедничките резерви можат да им се даваат на користење на самостојните организации на здружениот труд и без обврска за враќање, и тоа само за намирување на минималните лични доходи на работниците.

За износот на средствата што од фондот на заедничките резерви е даден на користење без обврска за враќање, се намалува обврската на фондот спрема самостојните организации на здружениот труд за враќање на средствата, сразмерно на средствата што од доходот самостојните организации на здружениот труд го издвојувале за фондот.

Член 6

Самостојните организации на здружениот труд, сразмерно на средствата што ги издвоиле од својот доход за фондот на заедничките резерви, учествуваат во распределбата на приходот што ќе го оствари фондот со своето работење.

Член 7

Правата и обврските на постојните општински и републички заеднички резерви на стопанските организации и нивните средства, ќе се пренесат, согласно законот врз фондовите на заедничките резерви формирани во смисла на овој закон.

Ако обврските од работењето со средствата од ставот 1 на овој член се поголеми од правата и средствата пренесени врз фондот на заедничките резерви, средствата за намирување на тие обврски се обезбедуваат на начинот определен со закон.

Доколку средствата од ставот 1 на овој член се поголеми од обврските преземени во работењето на постојните заеднички резерви на стопанските организации, вишокот на средствата ќе се користи за целите од членот 1 на овој закон, а првенствено за намиравање на минималните лични доходи на работниците, без обврска за враќање.

Член 8

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат Законот за формирањето и употребата на средствата на заедничките резерви на стопанските организации („Службен лист на СФРЈ“, бр. 9/61 и 22/62 и „Службен лист на СФРЈ“, бр. 47/63, 14/65, 12/67, 54/67, 30/68 и 50/68), Законот за формирање дополнителни средства за заеднички резерви на стопанските организации („Службен лист на СФРЈ“, бр. 35/65 и 57/65) и одредбите на членот 28 од Законот за средствата на работните организации („Службен лист на СФРЈ“, бр. 10/68, 24/68, 48/68, 42/69 и 55/69).

Одредбите на законите од ставот 1 на овој член ќе се применуваат до донесувањето на републичките закони за формирањето и употребата на средствата од фондовите на заедничките резерви, а најдоцна до 31 декември 1970 година.

Член 9

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

164.

Врз основа на членот 217 став 1 точка 1 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, издавам

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗДАВАЊЕ ОБВРЗНИЦИ НА ФЕДЕРАЦИЈАТА ЗА ПОКРИТИЕ НА ОБВРСКИТЕ СПРЕМА СОЦИЈАЛНОТО ОСИГУРУВАЊЕ

Се прогласува Законот за издавање обврзници на федерацијата за покрите на обврските спрема социјалното осигурување, што го усвои Сојузната скупштина, на седницата на Соборот на народите од 26 март 1970 година и на седницата на Општествено-политичкиот собор од 30 март 1970 година.

ПР бр. 884
31 март 1970 година
Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Потпретседател
на Сојузната скупштина,
Маријан Бреџељ, с. р.

ЗАКОН

ЗА ИЗДАВАЊЕ ОБВРЗНИЦИ НА ФЕДЕРАЦИЈАТА ЗА ПОКРИТИЕ НА ОБВРСКИТЕ СПРЕМА СОЦИЈАЛНОТО ОСИГУРУВАЊЕ

Член 1

Заради прибавување средства за намиравање обврските на федерацијата за 1967, 1968 и 1969 година спрема фондовите на инвалидското и пензиското осигурување за пензиите исплатени според членот 116 став 2 точка 1 од Основниот закон за организацијата и финансирањето на социјалното осигурување („Службен лист на СФРЈ“, бр. 24/65, 57/65, 29/66, 52/66, 12/67 и 54/67), сојузниот секретар за финансии ќе издаде обврзници на федерацијата до износ од 420.000.000 динари.

Емитирањето на обврзниците на федерацијата ќе се изврши до 31 мај 1970 година.

Средствата прибавени од емитираните обврзници на федерацијата сојузниот секретар за финансии ќе ги употреби за исплатување на обврските спрема фондовите на инвалидското и пензиското осигурување.

Член 2

Обврзниците на федерацијата гласат на име. На обврзниците се плаќа камата по стопа од 2% годишно.

Обврзниците ќе се амортизираат во рок од три години, во еднакви годишни отплати.

Отплатите втасуваат на 1 септември секоја година, а првата отплата втасува на 1 септември 1971 година.

Член 3

Обврзници можат да запишуваат банките и работните организации, како и заедниците на социјалното осигурување од средствата на фондовите на инвалидското и пензиското осигурување.

Член 4

Банките можат да ги уплатуваат обврзниците од средствата што имаат долгорочен карактер и од средствата на својот резервен фонд и на посебниот резервен фонд.

Банката што ќе ги уплати обврзниците од средствата на својот резервен фонд односно на посебниот резервен фонд може да добие кредит од Народната банка на Југославија врз подлога на овие обврзници, ако ѝ недостигаат средства за покрите на загубите односно за обезбедување на ликвидноста.

На кредитите што Народната банка на Југославија ги дава според одредбите на ставот 2 од овој член се пресметува камата по стопа од 2% годишно. Рокот за враќање и другите услови на кредитот ги определува Народната банка на Југославија.

Член 5

Средствата остварени со емитирањето на обврзниците се водат кај Службата на општественото книговодство на посебна сметка на федерацијата, под назив: Средства на федерацијата за намиравање на обврските спрема фондовите на инвалидското и пензиското осигурување.

Средствата од ставот 1 на овој член Сојузниот секретаријат за финансии ќе им ги распореди на фондовите на инвалидското и пензиското осигурување, сразмерно на обврските на федерацијата спрема тие фондови, со тоа што првенствено да се намираваат обврските од 1967 и 1968 година.

Член 6

Работите околу емитирањето и амортизирањето на обврзниците ги врши Народната банка на Југославија.

Трошоците за емитирање и надоместокот на трошоците на Банката во врска со работите од ставот 1 на овој член, се исплатуваат од средствата на сојузниот буџет.

Член 7

Средствата за амортизирање на обврзниците и за исплатување на каматата по тие обврзници се обезбедуваат во сојузниот буџет.

Член 8

Роковите и начинот на запишувањето на обврзниците, како и формата, текстот и апоените на обврзниците, ги пропишува сојузниот секретар за финансии.

Член 9

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

165.

Се плаќа
динари

Врз основа на членот 217 став 1 точка 1 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, издавам

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ТАРИФАТА НА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ ТАКСИ ЗА РАБОТАТА НА СОЈУЗНИТЕ ОРГАНИ**

Се прогласува Законот за Тарифата на административните такси за работата на сојузните органи, што го усвои Сојузната скупштина, на седницата на Соборот на народите од 26 март 1970 година и на седницата на Општествено-политичкиот собор од 30 март 1970 година.

ПР бр. 885

31 март 1970 година

Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Потпретседател
на Сојузната скупштина,
Маријан Брецељ, с. р.

ЗАКОН**ЗА ТАРИФАТА НА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ ТАКСИ ЗА РАБОТАТА НА СОЈУЗНИТЕ ОРГАНИ****И. ОПШТА ОДРЕДБА****Член 1**

За списи и дејствија кај сојузните органи се плаќаат административните такси според Тарифата на административните такси за работата на сојузните органи, која е пропишана со овој закон.

II. ТАРИФА НА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ ТАКСИ ЗА РАБОТАТА НА СОЈУЗНИТЕ ОРГАНИ**Член 2****А. Такси за работата на сојузните органи во Југославија****1. Поднесоци****Тар. број 1**Се плаќа
динари

За барања, молби, предлози, пријави и други поднесоци, ако со оваа тарифа не е пропишана друга такса — — —

1

Такса според овој тарифен број не се плаќа за дополнителни поднесоци со кои странката бара само побрзо постапување по порано поднесено барање.

Тар. број 2

За жалба против решение — — —

6

2. Решенија**Тар. број 3**

За сите решенија за кои не е пропишана посебна такса — — — — —

5

Забелешка:

1. Ако се донесува едно решение по барање од повеќе лица, таксата според овој тарифен број се плаќа онолку пати колку што има лица на кои им се доставува решението.

2. За решенија донесени по жалби, не се плаќа такса.

Тар. број 4

За решение по барање за прием во југословенско државјанство или за отпуст од југословенско државјанство или за откажување од југословенско државјанство — — — — —

100

Забелешка:

1. Кога е во прашање истовремено примање во југословенско државјанство или отпуст од југословенско државјанство, или уважување на изјава за откажување од југословенско државјанство на членови од исто семејство, се плаќа една такса за сите членови на семејството.

2. Такса за решение во врска со прием во југословенско државјанство не плаќа лице што ужива статус на бегалец.

Тар. број 5

За одобрение на странски државјани да можат постојано да се населат во Југославија — — — — —

300

Тар. број 6

За дозвола на странска организација или на странско лице да може на редовна линија да врши превоз на патници со моторни возила во меѓународниот сообраќај, за секоја линија по — — — — —

300

Тар. број 7

За одобрение на домашна или странска стопанска организација да може да врши транспорт на оружје, муниција или експлозивни материјали преку државната граница односно преку територијата на Југославија — — — — —

200

Тар. број 8

За посебно одобрение на работна организација што не е регистрирана за вршење надворешнотрговска дејност да изврши поединечна работа на надворешнотрговски промет — — — — —

100

За решение со кое се одобрува основање претпријатие во странство и за запишување на тоа претпријатие во регистарот на претпријатијата што домашните стопански организации ги основале во странство — — — — —

50

За решение со кое на странска фирма ѝ се одобрува основање претставништво во Југославија — — — — —

50

За запишување на претставништвото од ставот 3 на овој тарифен број во регистарот — — — — —

20

3. Уверенија**Тар. број 9**

За уверение, ако поинаку не е пропишано — — — — —

3

Тар. број 10

За уверенија со кои се докажува потеклото или вредноста, количината и квалитетот или здравствената исправност на стоки — — — — —

8

Забелешка:

Оваа такса не се плаќа за странски поштенски декларации што го следат спроводниот лист.

	Се плаќа динари		Се плаќа динари
Тар. број 11		5. Царински такси	
За уверение за важењето на прописи, кое се издава исклучително заради упо- треба во странство — — — — —	15	Тар. број 18	
4. Заверки, преписи и преводи		За царинска пријава за увозни и са- емски стоки — — — — —	6
Тар. број 12		Забелешка:	
За заверка на потписи, ракописи и преписи:		Такса според овој тарифен број не се плаќа:	
1) за заверка на секој потпис — —	2	1) за пријава на стоки што се пре- везуваат;	
2) за заверка на автентичноста на ра- копис или за заверка на препис, од секој полутабак на оригинал — — — — —	3	2) за царинска пријава на поштенски пратки што ја поднесува поштата.	
Забелешка:		Тар. број 19	
1. Како полутабак се подразбира лист хартија од две страни, од нормален или помал канцелариски формат.		За решенија што ги донесува цари- нарница:	
2. Ако ракописот односно преписот чија заверка се врши е пишувачки на странски јазик, се плаќа двојна такса од точката 2 на овој тарифен број.		1) за одобрение царински стоки да се истоварат и да се сместат вол од цари- нарницата или царинското сместувалиш- те, за одобрение дополнително да се под- несат исправи кои декларацијата потреб- ни за царинење, како и за одобрение за продолжување на рокот за враќање на привремено увезени или извезени стоки	7
Тар. број 13		2) за одобрение увозното или извоз- ното царинење да се изврши вол од цари- нарницата или вол работното време, за одобрение на повластена пловидба или за укинување на повластена пловидба, за одобрение на пристапување на брод во мртва лука заради натовар или истовар на стоки, како и за одобрение на исправ- ка по пријави за увоз или извоз на сто- ки (рекламации) — — — — —	15
За заверка на превод се плаќа 30% од таксата од тар. бр. 17 на оваа тарифа.		За сите други решенија што ги доне- сува царинарницата се плаќа такса ка- ко и за другите решенија според тар. број 3 од оваа тарифа.	
Забелешка:		Забелешка:	
Ако органот врши и превод и завер- ка на преводот, се плаќа, покрај такса- та според овој тарифен број, и такса спо- ред тар. број 17 од оваа тарифа.		Таксата за пренос на правата од то- варната исправа се плаќа онолку пати колку товарни исправи се поднесуваат за пренос односно колку преноси се бараат од една или повеќе товарни исправи.	
Тар. број 14		Тар. број 20	
За заверка на план, цртеж, проект и слично — — — — —	20	За решение со кое се одобрува отво- рање, проширување или преселување на:	
Тар. број 15		1) слободен царински склад или кон- сигнационен склад — — — — —	750
За заверка на хелиографска копија на план (цртеж) се плаќа од цел или за- почнат квадратен метар — — — — —	6	2) царинско сместувалиште — — — — —	300
Тар. број 16		Тар. број 21	
За препишување службени акти или документи што се врши кај органи:		За исправи во царинското работење (проследница, спроводница што следи домашни стоки, царинска декларација и царинска патничка пријава) — — — — —	3
1) кога препишувањето го врши за- интересираното лице, од полутабак на оригинал — — — — —	1	Забелешка:	
2) кога препишувањето го врши ор- ганот, од полутабак на оригинал — —	4	1. За царинска декларација по која се царинат поштенски пратки и за пре- метка на увозни давачки за стоки кои ги носи патнички со себе, таксата се плаќа во готови пари.	
3) кога органот врши препишување на акти или документи на странски ја- зик, од полутабак на оригинал — — —	6	2. За царинска декларација по која се царинат поштенски пратки за граѓани, се плаќа 50% од таксата според овој та- рифен број.	
Забелешка:		3. За проследница што содржи само поштенски пратки не се плаќа такса.	
Важи одредбата од точката 1 на за- белешката кон тар. број 12.			
Тар. број 17			
За превод од еден јазик на друг:			
1) ако текстот на оригиналот содржи до 100 зборови — — — — —	10		
2) ако текстот на оригиналот содржи повеќе од 100 зборови, се плаќа од секој цел или започнат полутабак превод —	40		
Забелешка:			
Важи одредбата од точката 1 на за- белешката кон тар. број 12.			

Тар. број 22	Се плаќа динари	Тар. број 24	Се плаќа динари
За постапка по царинска декларација со која се пријавуваат стоки за увозно или извозно царинење, се плаќа такса во готови пари, според тежината:		За одржување заштита на основен патент, на име годишна такса, и тоа:	
1) за тежина до 100 kg — — — —	3	1) за првите три години, вкупно —	90
2) за тежина над 100 до 10.000 kg —	5	2) за секоја натамошна година:	
а за секои натамошни 1.000 kg — — —	0,50	а) од четвртата до шестата, по —	100
		б) од седмата до деветтата, по —	240
		в) од десеттата до дванаесеттата, по — — — — —	500
		г) од тринаесеттата до петнаесеттата, по — — — — —	1.000
Забелешка:		За одржување заштита на дополнителен патент се плаќа еднаш засекогаш	200
1. Како тежина се подразбира тежина на стоки со обвивка или тежина на стоки во растурена состојба, спрема тоа како пристигнале.		Забелешка:	
2. За постапка по царинска декларација со која се пријавуваат за царинење поштенски пратки за граѓани и за постапка по царинска патничка декларација се плаќа 40% од таксата од точката 1 на овој тарифен број.		1. Важи одредбата од точката 2 на забелешката кон тар. број 23.	
3. Такса според овој тарифен број не се плаќа:		2. Годишната такса за одржување на заштитата се пресметува од денот на објавувањето на решението за издавање патент во службениот билтен на Сојузниот завод за патенти, а се плаќа одеднаш за првите три години важење на основниот патент и за дополнителниот патент во рок од 10 дена од денот на приемот на патентната исправа, а за четвртата и следните години — пред истекот на времето за кое таксата е веќе платена.	
1) во случаите за кои со царински прописи е дадено ослободување од плаќање царина;		3. Ако годишната такса не се плати во определениот рок, може да се плати во натамошен рок од 3 месеци, со наплата на редовната такса покачена за 25%, а може да се плати и во продолжен рок од 6 месеци по истекот на дополнителниот рок од 3 месеци — по во двоен износ.	
2) за привремен увоз или извоз и за враќање на стоки по привремен увоз или извоз.		4. Годишната такса според овој тарифен број може да се плати одеднаш и за повеќе години.	
4. Царинската стопа „Слободно“, царинските контингенти ослободени од плаќање царина (член 20 од Законот за Царинската тарифа), како и ослободување од членот 21 на Законот за Царинската тарифа, не се сметаат за ослободување од плаќање царина во смисла на одредбата под 1 од точката 3 на оваа забелешка.		5. Ако дополнителниот патент се прогласи за основен, од наредната година се плаќа такса како и за основниот патент според овој тарифен број.	
6. Такси за заштита на патенти, мостри, модели и жигови		Тар. број 25	
Тар. број 23		За одржување заштита на мостра, модел, жиг или знак за квалитетот на производ, на име годишна такса, и тоа:	
За пријава со која се бара заштита на патент, мостра, модел, жиг или знак за квалитетот на производ, и тоа:		1) за одржување заштита на мостра или модел:	
1) за патент — — — — —	120	а) за првите три години, вкупно —	42
2) за мостра или модел — — — — —	70	б) за секоја натамошна година, по —	40
3) за жиг или знак на квалитетот на производ:		2. За одржување заштита на жиг или знак за квалитетот на производ, за секое раздобје од 10 години, по — — —	300
а) ако списокот на стоки и услуги опфаќа до три класи од меѓународната класификација на производите и услугите — — — — —	70	Забелешка:	
б) ако списокот на стоки и услуги опфаќа повеќе од три класи на меѓународната класификација на производите и услугите — за секоја натамошна класа уште по — — — — —	5	1. За таксите од точката 1 на овој тарифен број важи одредбата од точката 2 на забелешката кон тар. број 23.	
Забелешка:		2. Таксите од овој тарифен број се пресметуваат од денот на запишувањето на односното право во соодветниот регистар, а се плаќаат за првите три години важење на мострата или моделот односно за првите десет години важење на жигот или знакот за квалитетот на производ, одеднаш, по донесување на решението за одобрение на правото, во рок од 10 дена од денот на приемот на поканата за плаќање на таксата, а за следните години односно раздобје — пред истекот на времето за кое е веќе платена таксата.	
1. За одлука по пријава од овој тарифен број не се плаќа такса.		3. Важи одредбата од точката 3 на забелешката кон тар. број 24.	
2. Лица во работен однос, пензионери, инвалиди, ученици и студенти од сите училишта, што се југословенски државјани, како и војници на отслужување на воениот рок, ги плаќаат таксите предвидени во точ. 1 и 2 од овој тарифен број во износ намален за 75%.		4. Такса според точката 1 од овој тарифен број може да се плати и за повеќе години однапред.	
Во поглед на утврдувањето својството на самостоен уметник од ставот 1 на оваа точка се применуваат одредбите од Основниот закон за пензиското осигурување и од прописите донесени врз основа на тој закон што се однесуваат на уметниците.			

	Се плаќа динари		Се плаќа динари
Тар. број 26		Тар. број 33	
За исправа за правото на првенство	20	За одлагање на објавување патент, покрај евентуално предизвиканите тро- шоци — — — — —	20
Забелешка:		Забелешка:	
Важи одредбата од точката 2 на за- белешката кон тар. број 23.		Важи одредбата од точката 2 на забе- лешката кон тар. број 23.	
Тар. број 27		Тар. број 34	
За заклучок по барање за воспоста- вување на престанато право:		За секоја дополнителна промена што ја врши самиот пријавувач:	
1) на пријавен или издаден патент односно на одобрена мостра или модел	20	1) на опис или на нацрт на пронајдок — по пријава на патент; на опис, нацрт или фотографија — по пријава на мостра односно модел; како и на список на стоки и услуги — по пријава на жиг односно на знак за квалитетот на производ — —	10
2) на пријавен или одобрен жиг или на знак за квалитетот на производ —	30	2) на знак — по пријава на жиг од- носно на знак за квалитетот на производ:	
Тар. број 28		а) ако списокот на стоки и услуги опфаќа до три класи од меѓународната класификација на производите и услу- гите — — — — —	30
За акт со кој се одобрува продолжу- вање на рокот кој се определува во те- кот на постапката по пријавен патент, мостра, модел, жиг или знак за квали- тетот на производ — — — — —	20	б) ако списокот на стоки и услуги опфаќа повеќе од три класи од меѓуна- родната класификација на производите и услугите, за секоја натамошна класа уште по — — — — —	5
Забелешка:		7. Градежни такси	
Важи одредбата од точката 2 на за- белешката кон тар. број 23.		Тар. број 35	
Тар. број 29		За дозвола за поставување радио- — станица — — — — —	50
За известување:		Забелешка:	
1) дали на име на некое лице (фир- ма) е заштитен пронајдок, мостра, модел, жиг или знак за квалитетот на производ:		1. За замена или продолжување на важењето на дозвола се плаќа една по- ловина од таксата од овој тарифен број.	
а) за еден пронајдок, мостра, модел, жиг или знак за квалитетот на произ- вод — — — — —	20	2. Сојузот на радио-аматерите на Ју- гославија и радио-аматерите зачленети во тој сојуз не плаќаат такса според овој тарифен број за аматерски радио- — станици.	
б) за секој натамошен пронајдок, мо- стра, модел, жиг или знак за квалитетот на производ, по — — — — —	5	8. Разно	
2) дали некоја слика, цртеж или те- ло е заштитено — за секоја слика, цртеж или тело, по — — — — —	30	Тар. број 36	
3) дали некој знак е заштитен како жиг:		За чување (депозит) на пари, пред- мети и вредносни хартии, што депонен- тите ги даваат на чување кај органите, од секои започнати 100 динари вредност, годишно — — — — —	0,50
а) ако списокот на стоки и услуги опфаќа до три класи од меѓународната класификација на производите и услу- гите — — — — —	30	Забелешка:	
б) ако списокот на стоки и услуги опфаќа повеќе од три класи од меѓуна- родната класификација на производи- те и услугите, за секоја натамошна кла- са уште по — — — — —	5	1. Ако вредноста на предметот не е позната, ќе се утврди со проценка.	
Тар. број 30		2. Таксата од овој тарифен број се плаќа за првата година однапред, а за другите години — при подигањето на де- позитот. Започната година се смета како цела.	
За приговор против издавање патент, како и за барање за поништување на па- тент — — — — —	30	3. Ако депозитот, по барање на де- понентот, се пренесе од еден депозитер кај друг за преносот се плаќа износ на едногодишната такса.	
Тар. број 31		4. Оваа такса не се плаќа за депозит што се полага по барање на државен ор- ган односно по службена должност, ако се подигне во рокот.	
За решение и за упис на пренос на право или лиценција на пријавен или издаден патент односно одобрена мостра, модел или жиг — — — — —	60		
Тар. број 32			
За решение и за упис на каква и да било друга промена во регистарот на па- тентите, мострите, моделите, жиговите или знаците за квалитетот на произво- дите — — — — —	20		
Забелешка:			
Важи одредбата од точката 2 на за- белешката кон тар. број 23.			

		Се плаќа динари			Се плаќа динари
Тар. број 37			Тар. број 41		
За опомена со која некој се повикува да ја плати должната такса — — —		2	За визи што ги издаваат југословенски дипломатски и конзуларни претставништва во странство:		
Б. Конзуларни такси			1) за југословенски државјани:		
Тар. број 38			— за виза на пасош — — —		25
За молби и други поднесоци кај југословенски дипломатски и конзуларни претставништва во странство — — —		12,50	2) за странци:		
За секој следен поднесок по иста работа, ако не е потребно ново самостојно решение — — — — —		6,25	а) за виза за едно патување или за транзит — — — — —		12,50
			б) за виза за повеќе патувања или повеќе транзити — — — — —		25
			в) за виза на заедничка патна исправа — — — — —		37,50
Забелешка:			Забелешка:		
1. Таксата според овој тарифен број се плаќа и за барања што се изјавени усно во записник или на друг начин писмено забележени кај претставништвото.			1. За деца до наполнети 15 години не се плаќа такса за виза.		
2. Таксата според ставот 1 на овој тарифен број се плаќа и за секое управно дејствие по барање од странка, ако за тоа дејствие не е пропишана посебна такса.			2. Виза што не е ослободена од плаќање такса според овој тарифен број, може да се издаде бесплатно само во исклучителен случај, врз основа на решение од органот надлежен за издавање виза.		
3. За поднесок со кој лице од странство му се обрнува директно на сојузен орган во Југославија, се плаќа такса според тар. број 1 од оваа тарифа.			3. За молба со која се бара издавање виза не се плаќа такса.		
Тар. број 39			4. За виза на пасош во кој се запишани и членовите на семејството на лицето на кое му е издаден пасошот се плаќа една такса.		
За доставување писмени молби од странки до југословенски органи или за доставување на решенија од југословенски органи до странки, како и за доставување на решенија од странски органи на власта до заинтересирани лица — — —		6,25	Тар. број 42		
Забелешка:			За уверенија или потврди што ги издаваат југословенски претставништва во странство, ако поинаку не е пропишано — — — — —		12,50
1. Кога претставништвото врши доставување по авионска пошта, странката ги плаќа и трошоците на авионска поштарина за достава и одговор.			Тар. број 43		
2. Доставувањето на покана од странски органи на власта се врши без плаќање такса.			За составување тестамент:		
Тар. број 40			1) во канцеларија на претставништво — — — — —		81,25
За издавање патна исправа или за продолжување на важењето на патна исправа од страна на југословенско дипломатско или конзуларно претставништво во странство — — — — —		75	2) вон од канцеларија на претставништво — — — — —		162,50
За издавање дупликат на патна исправа од страна на југословенско дипломатско или конзуларно претставништво во странство — — — — —		150	За составување акт за отповикување на тестамент — — — — —		37,50
Забелешка:			За составување на дополнително на тестамент (кодицил) — — — — —		81,25
1. Органот што го издава патниот лист за репатријација, може да го ослободи од плаќање такса молителот, со оглед на неговата имотна состојба и други околности.			Тар. број 44		
2. За молба со која се бара издавање или продолжување на важењето на пасош или дупликат на пасош не се плаќа такса.			За составување договор во канцеларија на претставништво — постојана такса — — — — —		37,50
			Покрај постојаната такса според ставот 1 од овој тарифен број, од вредноста на предметот на договорот — — — — —		0,50%
			Забелешка:		
			1. Ако вредноста на договорот е непроценлива, се плаќа само постојаната такса.		
			2. Ако вредноста на договорот е проценлива но не е означена, се плаќа постојаната такса наголемена за 50%.		
			3. За молба со која се бара составување на договор и за заверка на договорот не се плаќа такса.		
			4. Таксата според овој тарифен број не може да изнесува повеќе од 412,50 динари.		
			Тар. број 45		
			За составување полномошно — — — — —		37,50
			Забелешка:		
			За молба со која се бара составување полномошно не се плаќа такса.		

	Се плаќа динари	Се плаќа динари
Тар. број 46		
За составување други исправи по молба од заинтересирано лице, ако со оваа тарифа не е пропишано поинаку —	31,25	2. Ако во исправата не е изразена вредноста, за секој потпис се наплатува такса според ставот 2 од овој тарифен број.
Забелешка:		3. Спрема државјаните од државите чии претставништва наплатуваат од југословенските државјани за заверка такса поголема од таксата пропишана во овој тарифен број, ќе се применува реципроцитет. Ако нема податоци за височината на таксата на странските претставништва, како и во несигурни случаи, таксата ќе се наплатува според овој тарифен број.
За молба со која се бара составување на исправи од овој тарифен број не се плаќа такса.		4. Таксата според ставот 1 од овој тарифен број не може да биде помала од 12,50 динари.
Тар. број 47		
За препис или фото-копија, направени во претставништво, со заверка:	37,50	
1) за првата страна — — — —	25	
2) за секоја натамошна страна, по		
Забелешка:		
За повеќе примероци од ист препис или фото-копија, со заверка на истите, се плаќа полна такса само за првиот примерок, а за секој натамошен примерок — една половина од оваа такса.		
Тар. број 48		
За заверка на уверение за здравствена состојба на испратени стоки —	12,50	
Забелешка:		
Оваа такса не се плаќа ако со меѓународен договор ваквите уверенија се ослободени од плаќање такса.		
Тар. број 49		
За заверка на уверение за потеклото на стоки, за заверка на фактура или некоја друга исправа што го посведочува потеклото на стоки или правото некоја стока да ужива посебна заштита на потеклото или називот:		
1) ако вредноста е позната или е со процена утврдена, од вредноста — —	0,50%	
2) ако вредноста е непозната или непроценлива — — — — —	50	
Забелешка:		
Спрема оние држави чии претставништва наплатуваат за вакви службени дејствија такса поголема од таксата пропишана во овој тарифен број, или ја наплатуваат во определен вид на странски средства за плаќање, ќе се примени реципроцитет. Ако за тоа нема податоци, како и во несигурни случаи, ќе се наплатува такса според овој тарифен број. Ако со некоја држава постои договор за бесплатно вршење на дејствијата од овој тарифен број, такса нема да се наплатува додека е во важност договорот.		
Тар. број 50		
За заверка на потпис на приватно лице на исправа, од износот на вредноста означена во исправата — — — —	0,50%	
За заверка на потписи на исправи во кои не е означена вредноста — — — —	12,50	
Забелешка:		
1. За заверка на два или повеќе потписи на една исправа, ако е изразена вредноста, за првиот потпис се наплатува такса според ставот 1 од овој тарифен број, а за секој натамошен потпис — такса според ставот 2 од овој тарифен број.		
Тар. број 51		
За заверка на службен потпис и печат на исправи со означена вредност, по молба од заинтересирано лице, од износот или од вредноста — — — — —		0,50%
За заверка на службен потпис и печат на исправи на кои не е означена вредност — — — — —		12,50
Забелешка:		
Важат точ. 3 и 4 од забелешката кон тар. број 50 од оваа тарифа.		
Тар. број 52		
За заверка на препис или фото-копија што ќе ги направи заинтересирано лице:		
1) за првата страна — — — — —		25
2) за секоја натамошна страна, по		12,50
Забелешка:		
За заверка на повеќе примероци од ист препис или фото-копија се плаќа полна такса само за првиот примерок, а за секој натамошен примерок — една половина од таксата предвидена со овој тарифен број.		
Тар. број 53		
За заверка на превод од странски јазик на еден од јазиците на народите или народностите на Југославија, или обратно, што ќе го поднесе заинтересирано лице:		
1) до 100 зборови — — — — —		25
2) за секој натамошен збор по — —		0,20
За превод од еден од јазиците на народите или народностите на Југославија на странски јазик, или обратно, направен и заверен во претставништво:		
1) до 100 зборови — — — — —		37,50
2) за секој натамошен збор, по — —		0,30
Забелешка:		
За молба со која се бараат услуги од овој тарифен број не се плаќа такса.		
Тар. број 54		
За дејствија во оставински предмети:		
1) за составување записник во просториите на претставништво, и тоа:		
а) за првата страна од записникот		81,25
б) за секоја натамошна страна од записникот — — — — —		6,25
2) за официјални дејствија вон од просториите на претставништво (застапување пред локални органи, учествување во нивни службени работи и сл.), ако во оваа тарифа нема друга одредба, за секој ден официјална работа — —		50

	Се плаќа динари		Се плаќа динари
3) за попишување на оставина, со процена и со наведување на вредноста, за секоја процена или за фактичен или вештачки наод:		службениците на претставништвото, за пари положени за случај на нивна бo-лест, лишување од слобода, и слично.	
а) за секој ден официјална работа	50	Тар. број 57	
б) освен тоа, од целокупната вредност на попишаните и проценетите предмети — — — — —	0,25%	За издавање привремен пловидбен лист — — — — —	125
4) за управување со оставина по која е спроведена оставинска расправа, или за управување со друг имот кој не произлегува од оставина, од чистиот приход (месечно или годишно) — — —	2%	Тар. број 58	
Забелешка:		За издавање попис на посада или за замена на пополнет попис на посада —	12,50
1. За попишување на оставина или за наод без процена или без наведување на вредноста, се наплатува само таксата од точката 3 под а) на овој тарифен број.		Тар. број 59	
2. Како ден се смета време од најмногу 6 часа. Секој започнат дел на ова време се смета како половина ден.		За запишување во попис на посада податоци за укрцување или искрцување на член на посада — — — — —	12,50
3. Таксите пропишани со овој тарифен број се плаќаат и за слични службени дејствија, освен во оставинската постапка.		Тар. број 60	
Тар. број 55		За акт со кој се одобрува укрцување на странски државјанин како член на посада на брод на трговската морнарица на Југославија — — — — —	12,50
За доставување пари, вредносни хартии, вложни книшки и други предмети од вредност, од износите што се доставуваат или од вредноста на предметите што се доставуваат — — — — —	0,50%	Тар. број 61	
За доставување пари и други вредности што произлегуваат од реализирана оставина:		За акт со кој се потврдува попис на посада — — — — —	12,50
1) за оставини до 15.000 динари —	0,50%	Тар. број 62	
2) за оставини над 15.000 динари до 37.000 динари — — — — —	1%	За заверка на бродски дневник и на други бродски книги и исправи, како и за потврда на секој упис во овие книги и исправи — — — — —	7,50
3) за оставини над 37.000 динари —	2%	Тар. број 63	
Забелешка:		За издавање и заверка на извод од бродски дневник:	
1. Оваа такса не се плаќа кога, по повод на бродолом или некоја друга несреќа, парите и другите вредности му се предаваат на претставништвото за морнарите и нивните семејства.		1) за првата страна — — — — —	12,50
2. За молба со која се бара извршување услуги според овој тарифен број не се плаќа такса.		2) за секоја натамошна започната страна по — — — — —	7,50
Тар. број 56		Тар. број 64	
За чување депозит:		За заверка за укрцување на странски државјанин — — — — —	20
1) за акт со кој се потврдува прием на депозит на чување — — — — —	12,50	Тар. број 65	
2) за чување и издавање на пари, вредносни хартии, вложни книшки и предмети од вредност (скапоцености):		За акт со кој се одобрува на заповедник на брод да продаде одвишен прибор на бродот, дел од прехранбени производи или товар — — — — —	40
а) за првата година или дел од ова време, од вредноста — — — — —	1%	Тар. број 66	
б) за секоја натамошна година или дел од ова време, од вредноста — —	0,50%	За прием, за чување и за работи во врска со доставување во Југославија на пари или предмети предадени на дипломатско или конзуларно претставништво од страна на заповедник на брод, покрај трошоците за доставата, од износот на парите или од прометната вредност на предметите — — — — —	0,50%
3) за чување на тестамент или други исправи, во интерес на поединци или на правни лица — — — — —	37,50	Тар. број 67	
Забелешка:		За определување на вештак по поморски работи и за издавање или заверка на извештај за тоа — — — — —	20
Такса според овој тарифен број не се плаќа за следните депозити: за парични износи положени однапред заради покрите на такси, трошоци и слични барачки, што ги наплатиле претставништвата, за заработки и предмети (ефекти) на работниците, морнарите и		Забелешка:	
		Покрај таксата од овој тарифен број, се плаќа и надоместок на трошоците на вештаците.	
		Тар. број 68	
		За интервенција на претставништво да му се издаде или продолжи на брод важењето на која и да било исправа во врска со сигурноста на пловидбата, покрај ефективните трошоци — — — — —	81,25
		За секоја друга интервенција кај странски органи по барање на брод, за која не е пропишана посебна такса —	25

II. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 3

До денот на влегувањето во сила на прописите за воведување надоместоци за сообраќајот на странски друмски моторни возила на територијата на Југославија, ќе се плаќаат следните такси:

1) за секое влегување во Југославија или минување низ Југославија на странско друмско моторно возило се плаќа такса, за секој започнат или цел ден на престој во Југославија, и тоа:

а) за патнички автомобили дневно по 4 динари;
б) за приколки на патнички автомобили дневно по 2 динари.

Забелешка:

1. Такса според точката 1 од овој член не се плаќа:

1) ако таква повластица е договорена;
2) ако возилата остануваат трајно во Југославија;
3) за друмски моторни возила што влегуваат во Југославија ради излагање на саеми или изложби или заради демонстрациони огледи (проба на возила);

4) за патнички автомобили на странски држави, на странски дипломатски и конзуларни претставници или на лица што патуваат низ Југославија со дипломатски пасош, снабдени со дипломатска виза на Југославија, ако оваа повластица е договорена или ако постои реципроцитет.

2. Наплата на такса според точката 1 од овој член врши царинскиот орган при влегувањето на странско друмско моторно возило во Југославија. Наплатата се врши во готови пари.

При влегувањето на странско моторно возило во Југославија царинскиот орган наплатува такса според точката 1 од овој член врз основа на изјава од управувачот на моторното возило за намислуваното време за престој во Југославија. Наплатената такса се забележува во карнетот односно триптикот или друга царинска исправа потребна за премин на моторното возило преску границата.

При излегувањето на моторно возило од Југославија царинскиот орган ќе ја наплати помалку наплатената такса ако моторното возило се задржало во Југославија пократко време отколку што при влегувањето на возилото било предвидено, односно ќе ја врати повеќе наплатената такса ако моторното возило се задржало во Југославија пократко време отколку што при влегувањето на возилото било предвидено;

2) за сообраќај на територијата на Југославија на странски автобуси и товарни автомобили и на приколките на тие возила се плаќа такса, и тоа:

а) за автобуси и автобуски приколки, по секој поминат патнички километар на југославенска територија, според фактичниот број на патниците — 1 пара. Оваа такса за еден цел или започнат ден не може да биде помала од 20 динари за автобус и од 10 динари за приколка;

б) за товарни автомобили и приколки, по секој поминат нетонски километар, според фактичниот товар — 10 пари. Оваа такса за едно влегување не може да изнесува помалку од 100 динари за автомобил влекач и од 50 динари за приколка.

Забелешка:

1. Такса според точката 2 од овој член не се плаќа:

1) ако таква повластица е договорена;
2) ако возилата остануваат трајно во Југославија;

3) за друмски моторни возила што превезуваат материјал и за превозни средства за автомобилски трки;

4) за друмски моторни возила што превезуваат материјал за странски дипломатски и конзуларни претставништва во Југославија.

2. За автобуси и камиони и нивни приколки по транзит преку територијата на Југославија се плаќа соодветна такса предвидена со точката 2 од овој член.

3. Ако возилата од забелешката 2 на точката 2 на овој член преминуваат преку територијата на Југославија празни, се плаќа половина од соодветната такса.

4. Ако возилата од забелешката 2 точка 2 од овој член влегуваат на територијата на Југославија со патници или со товар, а се враќаат празни, или ако влегуваат празни а се враќаат со товар или со патници — се плаќа:

1) за доаѓање односно плаќање со патници или со товар — соодветната редовна такса по остварен патнички или нетонски километар;

2) за доаѓање односно враќање на празни возила — половина од минималната такса предвидена во одредбите под а) и б) на точката 2 од овој член.

5. Наплата на таксите според точката 2 од овој член врши царинскиот орган при влегувањето на странски друмски моторни возила во Југославија. Наплатата се врши во готови пари.

При влегувањето на странско друмско моторно возило во Југославија царинскиот орган ја пресметува и ја наплатува таксата според точката 2 од овој член врз основа на писмена изјава од возачот на моторното возило со која овој дава податоци за пресметување на таксата. Дупликатот од оваа изјава, заверен од влезната царинарница, возачот го носи со себе и ѝ го поднесува при излегувањето на Југославија на излезната царинарница заради контрола и конечно пресметување на таксата, како и заради наплата или враќање на евентуална разлика.

6. За возилата од одредбите под а) и б) на точката 2 од овој член што при едно влегување во Југославија не преминуваат релација подолга од вкупно 20 km, не се плаќа минималната такса според точката 2 од овој член туку редовна такса по остварени патнички или нетонски километри.

Член 4

За списите и дејствијата во управните работи како и за други предмети и дејствија кај сојузните органи по кои таксената обврска настанала до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе се плати такса според прописите што важеле во моментот на настанувањето на таксената обврска.

Член 5

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи за списите и дејствијата кај сојузните органи Таксената тарифа која е составен дел на Основниот закон за административните такси („Службен лист на СФРЈ“, бр. 14/65, 11/66, 54/67, 51/68 и 52/69).

Член 6

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

166.

Врз основа на членот 217 став 1 точка 1 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, издавам

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА ВКЛУЧУВАЊЕ НА ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКАТА СЛУЖБА НА ЈУГОСЛАВИЈА ВО ПЛАНОТ НА СВЕТСКИОТ СИСТЕМ НА МЕТЕОРОЛОШКО БДЕЕЊЕ ЗА ПЕРИОДОТ ОД 1970 ДО 1974 ГОДИНА

Се прогласува Законот за финансирање на Програмата за вклучување на Хидрометеоролошката служба на Југославија во Планот на светскиот систем на метеоролошко бдење за периодот од 1970 до 1974 година, што го усвои Сојузната скупштина, на седницата на Соборот на народите од 26 март 1970 година и на седницата на Општествено-политичкиот собор од 30 март 1970 година.

ПР бр. 886
31 март 1970 година
Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Потпретседател
на Сојузната скупштина,
Маријан Брецељ, с. р.

ЗАКОН

ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА ВКЛУЧУВАЊЕ НА ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКАТА СЛУЖБА НА ЈУГОСЛАВИЈА ВО ПЛАНОТ НА СВЕТСКИОТ СИСТЕМ НА МЕТЕОРОЛОШКО БДЕЕЊЕ ЗА ПЕРИОДОТ ОД 1970 ДО 1974 ГОДИНА

Член 1

Хидрометеоролошката служба на Југославија се вклучува во Планот на светскиот систем на метеоролошко бдење. За таа цел со овој закон се утврдува Програмата за вклучување на Југославија во Планот на светскиот систем на метеоролошко бдење за периодот од 1970 до 1974 година (во понатамошниот текст: Програмата), која е објавена кон овој закон и е негов составен дел, и се обезбедуваат средства за нејзиното остварување.

Член 2

За остварувањето на Програмата федерацијата обезбедува без обврска за враќање средства во вкупен износ од 20,200.625 динари, од што 14,236.425 динари во девизи — за набавка на електронска опрема и 5,964.200 динари за градежни работи, проекти, превоз, монтажа и царински давачки.

Член 3

Средствата од членот 2 на овој закон се обезбедуваат во сојузниот буџет, и тоа:

- 1) за 1970 година — 1,877.025 динари, од тоа во девизи 590.625 динари;
- 2) за 1971 година — 3,995.900 динари, од тоа во девизи 2,200.200 динари;
- 3) за 1972 година — 4,297.300 динари, од тоа во девизи 2,320.500 динари;
- 4) за 1973 година — 4,818.300 динари, од тоа во девизи 4,600.000 динари;
- 5) за 1974 година — 5,212.100 динари, од тоа во девизи 4,525.100 динари.

Член 4

Од средствата на федерацијата, според Програмата ќе се финансираат:

- 1) набавката на електронска и друга опрема за системот на набљудување (автоматски метеоролошки станици, метеоролошки радары, факсимил-уреди, автоматски дождемерни станици, станици за прием на метеоролошки податоци од сателити,

RAVIN-уреди, осцилоскопи, фреквенциометар, сигнал-генератори, спектро-фотометри);

- 2) набавката на опрема за глобален систем на обработка на податоците (електронски сметачи, апарати за обработка на регистрирани ленти, сметачки машини) и глобален телекомуникационен систем (телепринтери од поголема пропусна моќ, телекси);

- 3) набавката на опрема и изградбата на огледен слив за примена на резултатите од светското метеоролошко бдење (за екипирање на хидрометеоролошка лабораторија и инструменти);

- 4) изградбата на градежни објекти за сместување на опремата, инструментите и за работа на стручните работници;

- 5) стручното оспособување на работниците за работа на новите уреди во хидрометеоролошката служба.

Член 5

Покрај средствата што се обезбедуваат со овој закон за вклучување на Хидрометеоролошката служба на Југославија во Планот на светскиот систем на метеоролошко бдење, средства за вршење на работите и задачите на Хидрометеоролошката служба на Југославија во врска со тоа вклучување, обезбедуваат и републиките согласно Основниот закон за хидрометеоролошката служба („Службен лист на СФРЈ“, бр. 15/65 и 27/69).

Член 6

Правата и должностите на инвеститор за извршување на работите и набавката на опрема што според одредбите на овој закон се финансираат од средствата на федерацијата ќе ги врши Сојузниот хидрометеоролошки завод.

Член 7

Ако средствата обезбедени во сојузниот буџет за извршување на Програмата во одделна година не бидат потрошени во целост, се пренесуваат во наредната година за истите намени.

Член 8

За извршувањето на работите и за потрошокот на средствата за остварување на Програмата Сојузниот хидрометеоролошки завод е должен секоја година, до крајот на февруари, да ѝ поднесе извештај на Сојузната скупштина.

Член 9

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

ПРОГРАМА

ЗА ВКЛУЧУВАЊЕ НА ЈУГОСЛАВИЈА ВО ПЛАНОТ НА СВЕТСКИОТ СИСТЕМ НА МЕТЕОРОЛОШКО БДЕЕЊЕ ЗА ПЕРИОДОТ ОД 1970 ДО 1974 ГОДИНА

Планот на светскиот систем на метеоролошко бдење овозможува националните хидрометеоролошки служби да добиваат значително наголемен број информации по сите гранки на службата. Во овој план се вклучуваат информациите од досега незафатените територии, ненаселени подрачја и океани, што се собираат во светските и регионалните центри и на најсовремен и најбрз начин обработените макровремени ситуации на хемисферските и континенталните размени се доставуваат до националните служби. За да можат да бидат прифатени, овие информации националните служби мораат да бидат обезбедени со современа опрема. За таа цел се донесува следната Програма.

Набљудувања и мерења

— На огледниот слив на Сојузниот хидрометеоролошки завод да се воведат комплексни автоматски мерења и набљудувања со помош на автоматска метеоролошка станица;

— во оперативната работа на Сојузниот хидрометеоролошки завод да се воведат автоматска станица за прием на податоци од метеоролошките станици;

— во оперативната работа на Сојузниот хидрометеоролошки завод да се воведат RAVIN-уреди за две радио-сондажни станици за мерење на метеоролошките елементи во високите слоеви на атмосферата;

— во оперативната работа да се воведат осцилоскопи, фреквенциометри, сигнал-генератори и електро-фотометри.

Обработка на податоци во телекомуникационен систем

— Да се воведат во работа електронски сметач за обработка на собраните информации од светските и регионалните центри, за изработка на нумеричка прогноза на времето и сите други посложени сметачки операции што се вршат во Заводот;

— да се воведат 6 парчиња уреди за обработка на регистрираните ленти од метеоролошките и хидролошките инструменти;

— да се воведат во работа еден калкулатор и една верифицирачка за механиграфска обработка на податоци;

— да се воведат во работа една електронска сметачка машина од помала меморија;

— со цел за поврзување на Сојузниот телекомуникационен центар со републичките и светските центри, заради размена на информации, да се воведат 8 телепринтери и два факсимил-уреди во Сојузниот хидрометеоролошки завод;

— со цел за размена на информации со републичките заводи да се воведат:

- а) 2 телепринтера и 1 факсимил-уред во Хидрометеоролошкиот завод на СР Словенија;
- б) 2 телепринтера и 1 факсимил-уред во Хидрометеоролошкиот завод на СР Хрватска;
- в) 2 телепринтера и 1 факсимил-уред во Хидрометеоролошкиот завод на СР Босна и Херцеговина;
- г) 2 телепринтера и 1 факсимил-уред во Хидрометеоролошкиот завод на СР Црна Гора;
- д) 2 телепринтера и 1 факсимил-уред во Хидрометеоролошкиот завод на СР Србија;
- и) 2 телепринтера и 1 факсимил-уред во Хидрометеоролошкиот завод на СР Македонија.

Градежни работи

Адаптација на постојните и подигање на нови простории за сместување на наведената опрема и за работа на стручниот кадар, како и за сместување на стручно-техничката документација.

Обука на стручен кадар

Одржување на курсеви, семинари и специјалитички курсеви заради оспособување на кадарот за користење на новите уреди, проширување на знаењата за посложени задачи, специјализација во странски метеоролошки служби и други видови стручно издигања и оспособување на кадарот.

Програма на стручните работи

Земано во целост програмата на стручните работи ќе се состои од унапредување на сите видови дејности што се во делокругот на Заводот, користејќи го притоа постојниот потенцијал и опрема, како и средствата и опремата што ќе се обезбеди со овој проект, а ќе се состои во следното:

— изучување на примената на динамичките методи на прогноза на системите од средни размери, со земање предвид на факторите што влијаат врз нивниот развој (орографија, триење, неадијабатски процеси итн.);

— изработка на нумерички модели за прогноза на врнежи, температура и ветар во Југославија;

— проучување на развојот на времето во Југославија по методите на мезоанализа и објективна анализа;

— проучување на атмосферските процеси врз основа на информации добиени од метеоролошки сателити, со помош на радар и други технички средства реализирани според оваа програма;

— проучување и усовршување на методите на долгорочна прогноза;

— усовршување на методиката на хидролошките прогнози со користење на податоците за снежната и мразната покривка добиени од сателити;

— определување на зоната и количините на врнежи заради попрецизна прогноза на водите во речните текови и во акумулационите базени со употреба на радарска мрежа;

— изработка на нумерички модел за квантитативно пресметување на односите и промените помеѓу количините на врнежи, испарувања и истекувања;

— довршување на Атласот на климата и климатографијата на Југославија;

— проучување на топлотниот биланс во Југославија;

— изработка на низа домашни прототипови на метеоролошки инструменти;

— анализа на репрезентативноста на постојните хидрометеоролошки низи во однос на нивната просторна распределба и определување на потребната густина на информациите врз основа на современите методи на мерење;

— корелативна анализа на серии хидрометеоролошки елементи измерени по класични и современи методи, заради поврзување на низите;

— анализа на тежината на учеството на одделни измерени метеоролошки елементи врз количината на врнежи;

— студија на значајноста на одделни хидрометеоролошки информации во однос на процесот на истекувањето.

167.

Врз основа на членот 217 став 1 точка 1 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, издавам

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ СРЕДСТВА ЗА УЧЕСТВО НА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СПОРТИСТИ НА МЕЃУНАРОДНИТЕ НАТПРЕВАРИ ОД 1970 ДО 1972 ГОДИНА

Се прогласува Законот за обезбедување средства за учество на југословенските спортисти на меѓународните натпревари од 1970 до 1972 година што го усвои Сојузната скупштина, на седницата на Соборот на народите од 26 март 1970 година и на седницата на Општествено-политичкиот собор од 30 март 1970 година.

ПР бр. 883
31 март 1970 година
Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Потпретседател
на Сојузната скупштина,
Маријан Бреџел, с. р.

ЗАКОН**ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ СРЕДСТВА ЗА УЧЕСТВО НА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СПОРТИСТИ НА МЕЃУНАРОДНИТЕ НАТПРЕВАРИ ОД 1970 ДО 1972 ГОДИНА****Член 1**

За учество на југословенските спортисти на меѓународните натпревари во периодот од 1970 до 1972 година федерацијата обезбедува средства во крупен износ од 53.350.000 динари. Од овој износ ќе се обезбедат 6.795.750 динари во девизи.

Член 2

Средствата од членот 1 на овој закон ќе се користат исклучително за:

- 1) подготовки и учество на југословенските спортисти на Олимписките игри во 1972 година во Сапоро (Јапонија) и во Минхен (СР Германија);
- 2) завршни подготовки на спортистите за учество на меѓународните натпревари (трошоци околу собирање во местото на подготовките, трошоци на престојот, надоместок за користење на објекти и реквизити, надоместок на изгубени заработки за времето поминато во подготовките, надоместок на стручните лица за работа со натпреварувачите, дел од режиските трошоци);
- 3) патни трошоци на натпреварувачите и на потребниот број спортски функционери од местото на одржувањето на завршните подготовки до местото на натпреварите, и назад;
- 4) трошоци на престојот на натпреварувачите и на потребниот број спортски функционери на натпреварите во странство и за трошоци на престојот на странски екипи на натпреварите во Југославија;
- 5) дел од трошоците за организација на меѓународните натпревари;
- 6) пропишано осигурување на државните репрезентативци за време на учеството на натпреварите;
- 7) котизации на меѓународните спортски организации за трошоците на одржувањето и учествувањето на конгреси, конференции и состаноци;
- 8) истражувачко-стручни работи и пропаганда заради унапредување на врвниот спорт;
- 9) признанија и стимулации за највисоки остварувања и репрезентирање на врвниот спорт;
- 10) набавки на спортско-техничка опрема потребна за репрезентативците.

Член 3

Средствата од членот 1 на овој закон им се ставаат на располагање на југословенскиот сојуз на организациите за физичка култура и Југословенскиот олимписки комитет заради спроведување на нивните планови за подготовки и учество на југословенските спортисти на меѓународните натпревари во периодот од 1970 до 1972 година, и тоа:

- а) на Југословенскиот сојуз на организациите за физичка култура:
 - 1) за 1970 година 13.500.000 динари, од што во девизи 1.600.000 динари;
 - 2) за 1971 година 17.000.000 динари, од што во девизи 1.700.000 динари;
 - 3) за 1972 година 17.500.000 динари, од што во девизи 1.900.000 динари;
- б) на Југословенскиот олимписки комитет:
 - 1) за 1970 година 250.000 динари, од што во девизи 31.250 динари;
 - 2) за 1971 година 1.400.000 динари, од што во девизи 687.500 динари;
 - 3) за 1972 година 3.700.000 динари, од што во девизи 575.000 динари.

Средствата од ставот 1 на овој член се обезбедуваат во сојузниот буџет за односната година.

Член 4

Ако средствата од членот 3 на овој закон не бидат потрошени во целост во годината за која се одобрени, непотрошениот дел се пренесува за истите намени во наредната година, заклучно со 1972 година.

Член 5

За потрошокот на средствата од членот 3 на овој закон Југословенскиот сојуз на организациите за физичка култура и Југословенскиот олимписки комитет се должни да ѝ поднесат секоја година, до крајот на март, извештај на Сојузната скупштина преку Сојузната комисија за физичка култура.

Член 6

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

168.

Врз основа на членот 217 став 1 точка 1 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, издавам

УКАЗ**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНА НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА СОЈУЗНИОТ БУЏЕТ ЗА 1970 ГОДИНА**

Се прогласува Законот за измена на Законот за извршување на сојузниот буџет за 1970 година, што го усвои Сојузната скупштина, на седницата на Соборот на народите од 26 март 1970 година и на седницата на Општествено-политичкиот собор од 30 март 1970 година.

ПР бр. 887

31 март 1970 година

Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Потпретседател
на Сојузната скупштина,
Маријан Брецељ, с. р.

ЗАКОН**ЗА ИЗМЕНА НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА СОЈУЗНИОТ БУЏЕТ ЗА 1970 ГОДИНА****Член 1**

Во Законот за извршување на сојузниот буџет за 1970 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 56/69) во членот 10 зборовите: „сиров памук и волна“ се заменуваат со зборовите: „сиров памук, волна, сиров тутун и конопва стебленка“.

Член 2

Премиите за сиров тутун и конопва стебленка се исплатуваат од средствата предвидени во Сојузниот буџет за 1970 година, позиција 186 (16-2-21) Регреси за вештачки губриња.

Член 3

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

169.

Врз основа на членот 217 став 1 точка 1 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, издавам

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНА НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗДАВАЊЕ НОВИ БАНКНОТИ И КОВАНИ ПАРИ**

Се прогласува Законот за измена на Законот за издавање нови банкноти и ковани пари, што го усвои Сојузната скупштина, на седницата на Соборот на народите од 31 март 1970 година и на седницата на Стопанскиот собор од 27 март 1970 година.

ПР бр. 890
31 март 1970 година
Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Потпретседател
на Сојузната скупштина,
Маријан Брецељ, с. р.

З А К О Н**ЗА ИЗМЕНА НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗДАВАЊЕ НОВИ БАНКНОТИ И КОВАНИ ПАРИ****Член 1**

Во Законот за издавање нови банкноти и ковани пари („Службен лист на СФРЈ“, бр. 33/65, 57/65 и 54/67) во членот 3 став 1 зборовите: „во апоени од 100“ се заменуваат со зборовите: „во апоени од 500, 100“, а зборовите: „во апоени од 1 динар“ се заменуваат со зборовите: „во апоени од 5, 2 и 1 динар“.

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

170.

Врз основа на членот 217 став 1 точка 1 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, издавам

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА ЗАКОНОТ ЗА ФОРМИРАЊЕТО И ОПШТЕСТВЕНАТА КОНТРОЛА НА ЦЕНИТЕ**

Се прогласува Законот за измени и дополненија на Законот за формирањето и општествената контрола на цените, што го усвои Сојузната скупштина, на седницата на Соборот на народите од 31 март 1970 година и на седницата на Стопанскиот собор од 27 март 1970 година.

ПР бр. 882
31 март 1970 година
Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Потпретседател
на Сојузната скупштина,
Маријан Брецељ, с. р.

З А К О Н**ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА ЗАКОНОТ ЗА ФОРМИРАЊЕТО И ОПШТЕСТВЕНАТА КОНТРОЛА НА ЦЕНИТЕ****Член 1**

Во Законот за формирањето и општествената контрола на цените („Службен лист на СФРЈ“, бр. 12/67, 23/67, 40/68 и 11/69), во членот 8 се додаваат два нови става, кои гласат:

„Работната организација може да ги продава производите односно да ги врши услугите кога со општиот акт од ставот 1 на овој член ќе го определи начинот за утврдување на цените на своите производи и услуги и условите за продавање на производите и за вршење на услугите.“

Општиот акт од ставот 1 на овој член и неговите измени и дополненија работната организација е должна да му ги достави заради евидентирање на надлежниот орган на општината на чија територија е седиштето на работната организација, во рок од 15 дена од денот на нивното донесување.“

Член 2

Во членот 9 став 4 зборовите: „30 дена“ се заменуваат со зборовите: „60 дена“.

По ставот 4 се додава нов став 5, кој гласи:

„Органот на управата надлежен за цените, по барање на работната организација, може да го скрати рокот од ставот 4 на овој член, особено ако се во прашање продажба на производи од сезонски карактер и на производи од нови асортимани и квалитети (производи од текстил, обувки и сл.).“

Член 3

Во членот 23 став 2 зборовите: „30 дена“ се заменуваат со зборовите: „60 дена“.

По ставот 2 се додава нов став 3, кој гласи:

„Органот на управата надлежен за цените, по барање на работната организација, може да го скрати рокот од ставот 2 на овој член, особено ако се во прашање производи од ставот 1 на овој член што имаат сезонски карактер (производи од текстил, обувки и сл.).“

Член 4

Во членот 26 став 6 зборовите: „30 дена“ се заменуваат со зборовите: „60 дена“.

По ставот 6 се додава нов став 7, кој гласи:

„Органот на управата надлежен за цените, по барање на работната организација, може да го скрати рокот од ставот 6 на овој член, особено ако е во прашање продажба на производи од сезонски карактер и на производи од нови асортимани и квалитети (производи од текстил, обувки и сл.).“

Член 5

Во членот 41 став 1, во уводната реченица, зборовите: „од 500 до 5.000 динари“ се заменуваат со зборовите: „од 500 до 50.000 динари“.

Точката 2 се менува и гласи:

„2) ако не му го достави ценовникот на надлежниот орган или започне да ги продава производите или да ги врши услугите по цените од ценовникот пред истекот на рокот за неговото доставување (член 23 став 2 и член 26 ст. 1, 4 и 6);“

На крајот на точката 4 зборовите: „(член 10)“ се заменуваат со зборовите: „(чл. 10 и 11)“.

На крајот на точката 5 точката се заменува со точка и запирка и по тоа се додаваат две нови точки, кои гласат:

„6) ако ги продава производите или ги врши услугите пред да го определи со општиот акт начинот на утврдувањето на цените на своите производи и услуги или ако ги утврди цените противно на одредбите од општиот акт (член 8 став 2);

7) ако општиот акт за определувањето на начинот за утврдување на цените на производите или услугите не му го достави на надлежниот орган во пропишаниот рок (член 8 став 3).“

Во ставот 2 зборовите: „од 50 до 500 динари“ се заменуваат со зборовите: „од 50 до 1.000 динари“.

Член 6

Во членот 42 став 1 зборовите: „од 200 до 5.000 динари“ се заменуваат со зборовите: „од 200 до 10.000 динари“.

Член 7

Работната организација е должна да го донесе општиот акт од членот 8 на Законот за формирањето и општествената контрола на цените во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Со парична казна од членот 41 на Законот за формирањето и општествената контрола на цените ќе се казни за прекршок работна организација и одговорното лице во работната организација што не ќе постапи според одредбите на ставот 1 од овој член.

Член 8

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

171.

Врз основа на членот 217 став 1 точка 1 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, издавам

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДОПОЛНЕНИЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СОЈУЗНИТЕ ПРИДОНЕСИ ОД ЛИЧНИОТ ДОХОД НА ГРАЃАНИТЕ

Се прогласува Законот за дополнително на Законот за сојузните придонеси од личниот доход на граѓаните, што го усвои Сојузната скупштина, на седницата на Соборот на народите од 31 март 1970 година и на седницата на Стопанскиот собор од 27 март 1970 година.

ПР бр. 889
31 март 1970 година
Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Потпретседател
на Сојузната скупштина,
Маријан Брецељ, с. р.

ЗАКОН

ЗА ДОПОЛНЕНИЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СОЈУЗНИТЕ ПРИДОНЕСИ ОД ЛИЧНИОТ ДОХОД НА ГРАЃАНИТЕ

Член 1

Во Законот за сојузните придонеси од личниот доход на граѓаните („Службен лист на СФРЈ“, бр. 5/65, 35/65, 57/65, 28/66, 52/66, 54/67, 30/68, 51/68, 55/68 и 56/69) по членот 9д се додава нов член 9ѓ, кој гласи:

„Сојузниот придонес од личниот доход од работен однос кој се пресметува и се плаќа од личниот доход на работниците запослени во угостителските организации и во самостојните организации на здружен труд што вршат угостителска дејност а се во состав на друга работна или друга организација, им се отстапува на тие организации во дел пресметан по стопа од 2% почнувајќи од 1 јануари 1970 година.

Сојузниот придонес од личниот доход на работниците запослени во организациите од ставот 1 на овој член пресметан за периодот од 1 ноември до 30 април им се отстапува во целост на тие организации ако нивниот вкупен приход остварен во тој период не преминува 50% од вкупниот приход остварен на периодот од 1 мај до 30 октомври во претходната година.“

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

172.

Врз основа на членот 217 став 1 точка 1 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, издавам

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНА И ДОПОЛНЕНИЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОРГАНИЗАЦИЈАТА НА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ ПОШТИ, ТЕЛЕГРАФИ И ТЕЛЕФОНИ

Се прогласува Законот за измена и дополнително на Законот за организацијата на Југословенските пошти телеграфи и телефони, што го усвои Сојузната скупштина, на седницата на Соборот на народите од 31 март 1970 година и на седницата на Стопанскиот собор од 27 март 1970 година.

ПР бр. 888
31 март 1970 година
Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Потпретседател
на Сојузната скупштина,
Маријан Брецељ, с. р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНА И ДОПОЛНЕНИЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОРГАНИЗАЦИЈАТА НА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ ПОШТИ, ТЕЛЕГРАФИ И ТЕЛЕФОНИ

Член 1

Во Законот за организацијата на Југословенските пошти, телеграфи и телефони („Службен лист на СФРЈ“, бр. 32/65, 50/68 и 51/68) во членот 24 ставот 1 се брише.

Член 2

По членот 24 се додава нов член 24а, кој гласи: „Секое птт претпријатие е должно да им овозможи на другите птт претпријатија со посредство на своите капацитети да вршат телеграфски и телефонски услуги (тт услуги).

Начинот, обемот и условите на заедничкото користење на капацитетите според ставот 1 од овој член, плаќањето на надоместок, како и односите помеѓу птт претпријатија што произлегуваат од ова заедничко користење на капацитетите, се уредуваат со општ акт на Собранието на Заедницата на ЈПТТ.“

Член 3

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

173.

Врз основа на членот 115 од Законот за измени и дополненија на Основниот закон за безбедноста на сообраќајот на јавните патишта („Службен лист на СФРЈ“, бр. 20/69), Законодавно-правната комисија на Сојузната скупштина, на седницата од 17 март 1970 година, го утврди долу изложениот пречистен текст на основниот закон за безбедноста на сообраќајот на јавните патишта.

Пречистениот текст на Основниот закон за безбедноста на сообраќајот на јавните патишта го опфаќа Основниот закон за безбедноста на јавните патишта („Службен лист на СФРЈ“, бр. 14/65) — со исправката објавена во „Службен лист на СФРЈ“, бр. 29/65 — и Законот за измени и дополненија на Основниот закон за безбедноста на сообраќајот на јавните патишта („Службен лист на СФРЈ“, бр. 20/69), во кои е означено времето на цивното влегување во сила.

ПР. бр. 816/69
17 март 1970 година
Белград

Заменик претседател
на Законодавно-правната комисија
член на Комисијата,
Зоран Илиќ, с. р.

ОСНОВЕН ЗАКОН

ЗА БЕЗБЕДНОСТА НА СООБРАЌАЈОТ
НА ПАТИШТАТА

(Пречистен текст)

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Заради спречување и отстранување опасности за учесниците во сообраќајот на јавните патишта и на други површини на кои се врши сообраќај (во понатамошниот текст: патиштата), како и заради унапредување на сообраќајот на јавните патишта, со овој закон се спределуваат основните мерки за безбедност и условите и правилата за вршење на тој сообраќај.

Член 2

Општествено-политичките заедници и нивните органи, работните и други организации и граѓани се грижат за создавање поволни услови за безбедност на сообраќајот и преземаат мерки за спречување на сообраќајните незгоди и други опасности во сообраќајот на патиштата.

Во спроведувањето на активностите и во преземањето на мерките за поголема безбедност во сообраќајот општините и други општествено-политички заедници и нивните органи, како и работните и други организации, се должни да постануваат во согласност со системот на тие мерки што е утврден со овој закон и со другите прописи донесени врз основа на овој закон.

Член 3

Државните органи и работните и други организации што се грижат за одржувањето или работат на изградбата и реконструкцијата на патиштата, се должни да водат сметка за тоа патот според своите елементи, техничките својства и опременоста да им одговара на барањата за безбедност на сообраќајот, како и патот и патиште објекти да ги одржуваат во состојба која обезбедува сигурно движење на возилата и на другите учесници во сообраќајот.

За потребата од несметкаван и безбеден сообраќај на патиштата мораат да водат сметка и државните органи и работните и други организации што вршат комунални работи и работи од областа на урбанизмот.

Член 4

Државните органи, работните и други организации и поединци што користат возила во сообраќајот на патиштата, се должни да преземаат потребни мерки да бидат возилата во исправна состојба и опремени со пропишани уреди и опрема, односно не смеат да дозволат да се употребува во сообраќајот неисправно возило.

Работните и други организации што вршат јавен превоз или вршат превоз за сопствени потреби се должни да организираат постојана внатрешна контрола односно спроведување на оваа контрола над исполнувањето на пропишаните услови за работата на возачите, над техничката исправност на возилата, како и над извршувањето на другите пропишани мерки од кои зависи безбедноста на сообраќајот на патиштата.

Постојана внатрешна контрола односно спроведување на оваа контрола над состојбата и одржувањето на патиштата и објектите на патот, над обезбедувањето на патиштата со пропишаните сообраќајни знаци, како и над извршувањето на другите пропишани мерки од кои зависи безбедноста на сообраќајот на патиштата, се должни да организираат и претпријатијата за патишта и другите организации што одржуваат патишта.

Член 5

Сообраќајот на патиштата мора да се врши на начин на кој други лица и возила не се попречуваат во сообраќајот и со кој не им се нанесува штета на други лица или не се доведува во опасност здравјето и животот на други лица.

Учесниците во сообраќајот особено се должни да се грижат за безбедноста на децата, инвалидите и старите и немоќни лица.

Член 6

Основните правила на сообраќајот на патиштата, системот на сообраќајните знаци на патиштата, основните услови за здобивање со правото на управување со моторни возила, како и условите на кои мораат да им одговараат возилата во сообраќајот, единствени се за целата територија на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и мораат да бидат во согласност со одредбите од меѓународните договори и другите меѓународни спогодби кои кои пристапила Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Член 7

Сообраќајот на јавните патишта му е дозволен, во границите пропишани со закон, на секој под еднакви услови.

Да ограничат или забранат сообраќај на јавен пат можат само органите и организациите што се овластени за тоа со закон, и тоа само во случај кога ограничувањата или забраната се неопходни заради спречување или отстранување на опасноста за учесниците во сообраќајот.

Член 8

Органите на внатрешните работи вршат надзор над спроведувањето на прописите и над преземањето мерки што се однесуваат на безбедноста на сообраќајот на патиштата.

Во вршењето на работите од ставот 1 на овој член органите на внатрешните работи ја следат состојбата на безбедноста на сообраќајот на патиштата, го обезбедуваат извршувањето на прописите за безбедноста на сообраќајот со вршење непосредна контрола и регулирање на сообраќајот на патиштата, како и со вршење контрола над возачите и возилата, над уредувањето и техничкото регулирање на сообраќајот и сообраќајните текови, над обележувањето на патиштата со пропишаните сообраќајни знаци и над состојбата на патиштата.

Органите на внатрешните работи учествуваат во работата на сообраќајното воспитување и образование на учесниците во сообраќајот.

Органите на внатрешните работи ги вршат и стручните и управните работи во врска со спроведувањето на возачките испити, со издавањето на возачки дозволи, со регистрацијата и техничкиот преглед на моторните и приклучните возила, ако со републички закон или со одлука на општинското собрание донесена врз основа на републички закон не е пропишано тие работи да ги вршат други органи на управата или работни или други организации.

Во вршењето на работите од ст. 1 до 4 на овој член органите на внатрешните работи, во рамките на својот делокруг, преземаат и предлагаат мерки со кои се овозможува успешно остварување на правата и интересите на работните и други организации и на граѓани во областа на сообраќајот на патиштата, соработуваат со стручните организации во областа на сообраќајот, со здруженијата на граѓани и со други државни органи, и ја прифаќаат пивната иницијатива за решавање на прашањата за безбедност на сообраќајот на патиштата.

Член 9

Контрола и регулирање на сообраќајот на патиштата, како и контрола над возачите и возилата на патиштата, вршат припадници на милицијата.

За вршење на работите од ставот 1 на овој член можат да се формираат посебни единици на милицијата (сообраќајна милиција).

Припадниците на милицијата се должни да им укажуваат на учесниците во сообраќајот соодветна помош.

Во реоните на воени објекти, при обука и вршење сообраќај на воени единици и возила на патиштата, регулирањето на сообраќајот, по исклучок, можат да го вршат и воените органи што ќе ги определи државниот секретар за народна одбрана, во обем со кој им се осигурува безбедноста на другите учесници во сообраќајот.

Член 10

Одделни изрази употребени во овој закон ги имаат овие значења:

- 1) „јавен пат“ е пат кој според прописите за јавните патишта се смета за јавен пат како и улиците во населби;
- 2) „пат“ е секој јавен пат и друга површина на која се врши сообраќај;
- 3) „земјен пат“ е пат без изграден коловоз и без коловозна постилка;
- 4) „коловоз“ е дел на површина од пат наменет првенствено за сообраќај на возила;
- 5) „тротоар“ е посебно уредена сообраќајна површина наменета за движење на пешаци, која не е во исто ниво со коловозот на патот или е одвоена од коловозот на друг начин;
- 6) „обележен пешачки премин“ е дел на површината од коловозот наменет за минување на пешаци преку коловозот, обележен со ознаки на коловозот;
- 7) „велосипедска патека“ е посебно изградена сообраќајна површина, наменета за сообраќај на велосипеди и на велосипеди со помошен мотор, која се протега по должината на коловозот на патот и која од него е одвоена и обележена со пропишаниот сообраќаен знак за обележување велосипедска патека;
- 8) „коловозна лента“ е надолжен дел од коловозот наменет за сообраќај на возилата во еден правец;
- 9) „сообраќајна лента“ е обележен или необележен надолжен дел на коловоз чија ширина е доволна за сообраќај на еден ред возила;
- 10) „автопат“ е јавен пат посебно изграден и наменат исклучително за сообраќај на моторни возила, кој како автопат е означен со пропишаниот сообраќаен знак, кој има две меѓусебно одвоени коловозни ленти за сообраќај од спротивните насоки без крстосување со напречни патишта со железнички или трамвајски пруги во исто ниво и во чиј

сообраќај може да се врши вклучување односно од чиј сообраќај може да се врши исклучување само со определени и посебно изградени приклучни јавни патишта на соодветна коловозна лента од автопатот;

11) „населба“ е простор на кој редови или групи згради се наоѓаат од едната или од обете страни на патот, давојки му изглед на улица, и чии граници се означени со сообраќајни знаци за обележување населени места;

12) „пешачки остров“ е воздигната или на друг начин обележена површина која се наоѓа на коловозот и која е определена за привремено задржување на пешаците што минуваат преку коловозот или влегуваат и излегуваат од возила на јавниот сообраќај;

13) „раскрсница“ е површина на која се крстосуваат или се соединуваат два или повеќе патишта, како и пошироки сообраќајни површини (плоттади и сл.) што настануваат со крстосување односно со соединување на патишта;

14) „возило“ е секое превозно средство наменето за движење по пат, освен подвижните стотници без мотор за немоќни лица и детските превозни средства;

15) „моторно возило“ е возило што се движи со силата на сопствен мотор, освен возилата што се движат по шини и велосипедите со помошен мотор;

16) „велосипед“ е возило што има најмалку две тркала и што се движи исклучително со силата на возачот;

17) „велосипед со помошен мотор“ е возило со два или три тркала кое во поглед на можноста за движење со човечка сила има карактеристики на велосипед, што е снабдено со мотор чија работна зафатнина не преминува 50 cm³ и кое на рамен пат не може да развие брзина поголема од 50 km на час;

18) „моторцикл“ е моторно возило на две тркала, со или без бочна приколка, вклучувајќи ги тука и моторните возила на три тркала — ако пивната тежина не преминува 400 kg;

19) „патнички автомобил“ е моторно возило наменето за превоз на патници кое, покрај седиштето за возачот, има најмногу осум седишта;

20) „автобус“ е моторно возило наменето за превоз на патници кое, покрај седиштето за возачот, има повеќе од осум седишта;

21) „тролејбус“ е моторно возило наменето за превоз на патници кое, покрај седиштето за возачот, има повеќе од осум седишта и кое, заради напојување на моторот со електрична енергија, е врзано за електричен спроводник;

22) „приклучно возило“ е возило наменето да биде влечено од моторно возило, било да е конструирано како приколка или полуприколка; за полуприколка се смета приколка без предна оска која е конструирана така што со својот преден дел да се опира врз влечното моторно возило;

23) „запрежно возило“ е возило што го влече впрежното животно;

24) „носивост“ е дозволената тежина до која може да се оптовари возилото, запишана во сообраќајната дозвола за моторни и приклучни возила наменети за превоз на товар;

25) „вкупна тежина“ е тежината на возилото заедно со тежината на товарот што се превезува на возилото, вклучувајќи ја и тежината на лицата што се наоѓаат на возилото, како и тежината на приклучното возило со товарот, ако е тоа придодадено на возилото;

26) „најголема дозволена тежина“ е тежината на возилото засен со тежината на носивоста;

27) „учесник во сообраќајот“ е лице кое во сообраќајот на патиштата управува со возило или се наоѓа во возило, кое тера или јава животно, или кое се наоѓа на патот како пешак;

28) „возач“ е лице што на патот управува со возило;

29) „пешак“ е лице кое учествува во сообраќајот а не управува со возило ниту се превезува во возило, лице кое со сопствена сила турка детско превозно средство, велосипед, велосипед со помошен мотор или подвижна количка за немоќни лица, како и лице кое се движи со помош на подвижна столица за немоќни лица што ја движи со сопствена сила;

30) „запирање на возило“ е секој прекин на движењето на возило на патот во траење до 15 минути, освен прекиној кој се врши за да се одбегне судрување со друг учесник во сообраќајот или за да се постапи според знакот со кој се регулира сообраќај.

31) „паркирање на возило“ е оставање возило на патот во траење подолго од 15 минути;

32) „разминување“ е минување со возило покрај друго возило кое по истиот коловоз се движи од спротивната насока;

33) „престигање“ е минување со возило покрај друго возило кое се движи во истата насока;

34) „обиколување“ е минување со возило покрај запрено или паркирано возило или покрај друг објект кој се наоѓа на сообраќајната лента по која се движи возилото;

35) „пропуштање на возила“ е дејствие што во случаите определени со закон е должен да го изврши возачот кој запирање на возилото, со забавување на брзината на движењето или со прекинување на дејствието што го изведува со возилото, и тоа на начин кој не го присилува возачот од друго возило да го минува нагло правецот или брзината на движењето;

36) „сообраќајна незгода“ е незгода на патот во која учествувало барем едно возило во движење и во која едно или повеќе лица загинале или се повредени, или е предизвикана материјална штета.

СООБРАЌАЈ

А. Општи правила на сообраќајот

1. Основни одредби

Член 11

Учесниците во сообраќајот се должни да постапуваат во согласност со прописите за правилата на сообраќајот и со сообраќајните знаци поставени на патот.

Учесниците во сообраќајот се должни да постапуваат во согласност со сообраќајните знаци поставени на патот и во случај кога со тоа отстапуваат од прописите за правилата на сообраќајот.

Член 12

Возачот е должен да го приспособи начинот на управувањето со возилото кон околностите на сообраќајот и да го управува возилото така што постојано и наполно да владее со него и да е во состојба да преземе секоја мерка потребна да ја одбегне опасноста која, под дадените услови, може да се предвиди.

Лице што е во толкава мера уморено или болно, или е во таква психичка состојба што да е неспособно за сигурно управување со возило, како и лице под влијание на алкохол или други опојни средства, не смее да управува со возило во сообраќајот на патништата, ниту да се обиде да го стори тоа.

Ке се смета дека е под влијание на алкохол лице за кое, со анализа на крвта или на крвта и урината, или со некоја друга научна метода за мерење на количината на алкохол во организмот, ќе се утврди дека содржината на алкохол во крвта му изнесува повеќе од 0,5 промили, или кај кое без оглед на содржината на алкохол во крвта, со лекарски преглед ќе се установат знаци на алкохолна растроеност.

Возачот на моторно возило со кое се врши јавен превоз не смее да зема алкохолни пиена за времето додека управува со моторното возило, ниту да стапи на работа ако во организмот има алкохол или ако покажува знаци на алкохолна растроеност.

Член 13

Одговорното лице во работна или друга организација или во државен орган, како и сопственикот на возило, не смее да дозволи да управува со моторното возило лице за кое може да се заклучи дека поради умор, болест, влијание на алкохол или опојни средства, или поради психичката состојба во која се наоѓа, нема да биде во состојба да го управува сигурно возилото.

Член 14

Учесниците во сообраќајот мораат да постапуваат по барањата изразени со помош на знаци или по наредби од милиционери или други службени лица кои врз основа на овластувањата од законот вршат контрола и регулирање на сообраќајот на патништата (овластени службени лица).

Знаците од ставот 1 на овој член мораат да се даваат на начин со кој нивното значење за учесниците во сообраќајот станува јасно и недвосмислено.

Учесниците во сообраќајот мораат да постапат по барањата изразени со помош на знаци или по наредбите од ставот 1 на овој член и кога со тоа отстапуваат од прописите за правилата на сообраќајот или од одредбата изразена со сообраќаен знак поставен на патот — ако при тоа не доведуваат во непосредна опасност други лица и на никој не му нанесуваат материјална штета.

Знаците од ставот 1 на овој член и начинот на нивното давање ги пропишува сојузниот секретар за внатрешни работи.

Член 15

Возачот е должен да го држи возилото на таква оддалеченост од другите возила во сообраќајот што, со оглед на брзината на движењето на возилата и на другите околности на сообраќајот, да не предизвикува опасност и да не ги попречува другите возачи.

Возачот е особено должен да ја задржи потребната оддалеченост од другите возила при разминување, престигање или обиколување на друго возило, или кога се движи наспоредно или зад другото возило.

Член 16

Возачот е должен да обрне особено внимание на пешаците што преминуваат преку коловозот.

Кога приоѓа кон обележен пешачки премин, возачот мора да го управува возилото со особена претпазливост и да вози со таква брзина што, во случај на потреба, да може да го запре возилото пред пешачкиот премин.

Возачот мора да ги пропушти пешаците кои, движејќи се по обележениот пешачки премин, наидуваат пред возилото.

Член 17

Возачот не смее да создава со моторното возило одвишна бука во сообраќајот.

Сојузниот секретар за внатрешни работи ќе ги пропише највисоките граници на дозволената бука што одделни видови моторни возила смеат да ја произведуваат со работата на своите мотори.

Собранието на општината може да пропише посебни мерки со кои во населбата се спречува создавање на одвишна бука во сообраќајот.

Член 18

Возило што се движи покрај трамвај или друго возило на јавниот превоз на патници запрено на стојалиште определено за возилата на јавниот сообраќај, мора да се движи со намалена брзина, така што да не ги загрозува патниците кои влегуваат во возилото за јавен превоз односно излегуваат од него.

Возачот мора да го запре своето возило зад возилото со кое се врши јавен превоз на патници кога патниците, влегувајќи односно излегувајќи од тоа возило, мораат да минат преку сообраќајната лента по која се движи возилото.

Член 19

Лицето што се превезува со возилото не смее да го попречува возачот на кој и да било начин во управувањето со возилото.

Член 20

Предмети и материи што можат да ја попречуваат или загорзат безбедноста на сообраќајот не смеат да се оставаат по патот или да се фрлаат на патот.

Возачот е должен да го отстрани од коловозот товарот или други предмети што од возилото ќе паднат на патот, како и предметите што при запирањето на возилото ги ставил на патот.

Ако возачот во сообраќајот по јавен пат најде на некој предмет или друга пречка на коловозот што ја загрозува безбедноста на сообраќајот, тој е должен да ја отстрани таа пречка, ако може да го стори тоа, или да го извести за тоа најблискиот работник што работи на одржување на патот или најблискиот припадник на милицијата.

Член 21

Во времето од првиот самрак до потполното разденување, како и во случај на намалување на видливоста поради неповолни атмосферски или други прилики, возилото на патот мора да биде обележено со соодветни светла.

Возилото не мора да биде обележено со светла кога е паркирано на посебен простор определен за паркирање на возилата или на дел од патот кој е доволно осветлен.

Светлата за обележување на возилата не смеат да ги заслепуваат другите учесници во сообраќајот.

Се овластува сојузниот секретар за внатрешни работи да пропише со кое светло мораат да бидат снабдени одделни видови возила и кои возила, наместо со светло, можат да бидат обележени со рефлексни стакла или со други рефлектирачки материи.

2. Вклучување во сообраќај и промена на начинот и правецот на движењето

Член 22

Возачот што има намера да се вклучи со возилото во сообраќај, да го промени начинот или правецот на движењето на возилото, или да го запре возилото, должен е да се увери претходно дека може да го стори тоа без опасност по другите учесници во сообраќајот и со давање на пропишаниот знак навремено да ги извести нив за својата намера.

3. Страна на движењето

Член 23

Возилото се движи по десната страна на коловозот во правецот на движењето.

Возачот е должен да го држи возилото во движење што поблиску до десниот раб од коловозот и на толкава оддалеченост од него што, со оглед на брзината на движењето на возилото и на состојбата и профилот на патот, да не ги загрозува другите учесници во сообраќајот и да не се излага себеси на опасност од сообраќајна незгода.

На пат со коловоз за сообраќај на возила во обата правца, на кој постојат најмалку четири сообраќајни ленти, возилата не смеат да преминуваат на коловозната лента наменета за сообраќај на возилата од спротивниот правец.

На пат со коловоз за сообраќај на возила во обата правца на кој постојат три сообраќајни ленти, возилата не смеат да се движат по сообраќајната лента што се наоѓа до левиот раб од патот во правецот на движењето на возилото.

На пат на кој коловозите се одвоени еден од друг возилото не смее да се движи по коловозот наменет за сообраќај на возилата од спротивниот правец.

Пешаците, велосипедистите и јавачите, ако за нивното движење не постојат посебно изградени па-

теки, за своето движење по патот можат да користат најмногу еден метар широчина на коловозот, сметајќи од соодветниот раб на коловозот.

Член 24

Ако е тоа неопходно поради густината на сообраќајот, возилата можат да се движат во повеќе наспоредни колони, со тоа што да не преминуваат на делот од коловозот наменет за сообраќај на возилата од спротивниот правец.

На пат на кој сообраќајните ленти се обележени со ознаки на коловозот возилата мораат да се движат по средината на обележената сообраќајна лента.

Возачот може да преминува со возило од една обележена сообраќајна лента на друга, односно од една колона возила во друга, само ако со тоа не го попречува нормалното движење на другите возила.

4. Брзина

Член 25

Возачот е должен да ја пригоди брзината на движењето на возилото според особените и состојбата на патот, според видливоста, атмосферските прилики, состојбата на возилото и товарот, според густината на сообраќајот и другите сообраќајни услови, така што да може навремено да го запре возилото пред секоја пречка што, под дадените услови, може да ја предвиди.

Возачот не смее да ја намали брзината на движењето на возилото до таа мера што неговото возило да му причинува пречки на нормалното одвижување на сообраќајот.

Член 26

Низ населби возилата не смеат да се движат со брзина поголема од 60 km на час.

Брзината на движењето на моторните возила на определен пат или дел од пат, како и брзината на движењето на моторните возила во определени денови или во определено временско растојание, може да се ограничи само кога тоа го бараат причините на безбедноста на сообраќајот односно ако основано може да се очекува дека сообраќајот ќе биде исклучително силен во времето за кое се определува ограничувањето.

Брзината на движењето на моторните возила на јавен пат, под нормални услови на сообраќајот не смее да се ограничи под 30 km на час.

Член 27

Сојузниот секретар за внатрешни работи може да го определи ограничувањето на брзината за сите или за одделни категории моторни возила, ако тоа го бараат причините на безбедноста на сообраќајот.

Кога управуваат со возила за кои со прописите од ставот 1 на овој член е определено ограничување на брзината на движењето, возачите се должни да се придржуваат кон пропишаната брзина и на патот на кој со поставениот сообраќаен знак е определена повисока граница на најголемата дозволена брзина.

5. Скршнување

Член 28

Возилото што скршнува надесно го врши скршнувањето движејќи се по крајната сообраќајна лента која се протега по десниот раб на патот.

Возилото што скршнува налево го врши скршнувањето движејќи се по крајната лева сообраќајна лента која се протега по средишната линија или по замислениот или обележениот лак кој ги соединува двете средишни линии на бочните коловози, односно по сообраќајната лента која се протега по левиот раб на патот со еднонасочен сообраќај, освен ако со сообраќајните знаци на патот поинаку не е определено.

Возачот е должен да заземе положба со возилото, на доволна оддалеченост пред раскрсницата, на онаа сообраќајна лента по која мора да се движи при скршнувањето.

6. Првенство на минување

Член 29

На раскрсница или при средба со друго возило возачот е должен да го пропушти возилото што наидува од неговата десна страна, како и возилото што се движи по шини.

Возачот кој од спореден пат влегува со возилото на пат кој со сообраќаен знак е означен како пат со првенство на минување, е должен да ги пропушти сите возила што се движат по тој пат.

Возачот е должен да ги пропушти сите возила што се движат по патот на кој влегува и кога тој пат не е означен со сообраќаен знак како пат со првенство на минување, ако со возилото влегува од земјен пат на пат со коловозна постилка или ако во сообраќајот на патот влегува од површина на која не се врши јавен сообраќај.

Возачот на возило кој на раскрсница скршнува налево е должен да ги пропушти возилата што, доаѓајќи од спротивниот правец, го задржуваат на раскрсницата привлеот на своето движење или вршат скршнување надесно, освен ако со поставените сообраќајни знаци поинаку не е определено.

На раскрсница на која сообраќајот е регулиран со светлосни сообраќајни знаци, возачот што со возилото скршнува на бочен пат, за време додека е отворено минувањето по тој пат, е должен да ги пропушти возилата што се движат по патот на кој влегува тој, како и пешаците што преминуваат преку коловозот.

7. Разминување

Член 30

При разминување возачот е должен да го помести возилото што повеќе надесно и од својата лева страна да остави доволно растојание помеѓу своето возило и возилото со кое се разминува.

Ако возачот поради некоја пречка на патот или поради присутност на патот на други учесници во сообраќајот не може да постапи според одредбата од ставот 1 на овој член, тој е должен да го забави движењето на своето возило и, по потреба, и да го запре за да го пропушти возилото од спротивниот правец.

Кога на раскрсницата возилата доаѓаат од спротивниот правец и скршнуваат налево, возачот се разминува со возилото од спротивниот правец на тој начин што го пропушта од својата десна страна.

Возилата на шини, ако шините се поставени на крајната десна страна на коловозот, се разминуваат од левата страна во правецот на движењето.

Ако поради недоволна широчина на патот или поради некоја пречка на патот разминувањето е оневозможено, возачот на кој со оглед на особените на патот и околностите на сообраќајот му е полесно да го изведе тоа, е должен прв да се запре и, по потреба, со движење наназад или на друг начин, да го помести своето возило и да заземе на патот положба која му овозможува разминување.

8. Престигнување и обиколување

Член 31

Престигнување и обиколување возачот смее да врши само ако со тоа не го попречува нормалното движење на возилата што доаѓаат од спротивниот правец и ако на патот има доволно простор за сигурно изведување на тие дејствија.

Член 32

Престигнување и обиколување се врши од левата страна.

Престигнување мора да се врши од десната страна ако возилото на коловозот зазело таква положба и неговиот возач дава таков знак што со сигурност да може да се заклучи дека тоа возило скршнува налево.

Возило што се движи по шини поставени на средината на коловозот не смее да се престигнува од левата страна. Такво возило може да се престигнува од десната страна ако помеѓу тоа возило и десниот раб на коловозот постои сообраќајна лента.

Член 33

Ако на средината на коловозот се наоѓа пешачки остров, сбежен или на друг начин уреден простор за паркирање возила, или некоја друга површина што не е наменета за сообраќај на возила, или некој објект или уред, возилата мораат да ги обиколуваат од десната страна.

Ако површините или објектите од ставот 1 на овој член се наоѓаат на средината на патот со еднонаочен сообраќај, а со поставените сообраќајни знаци поинаку не е определено, тие можат да се обиколуваат и од десната страна.

Член 34

Возачот не смее да врши престигнување кога со тоа предизвикува опасност со оглед на карактеристиките на патот и постојните околности на патот и во сообраќајот, или со оглед на техничките својства на возило со кое се врши престигнувањето.

Член 35

Пред да го започне престигнувањето возачот е должен да се осведочи дека може да го стори тоа на безбеден начин и на другите учесници во сообраќајот навремено да им го даде пропишаниот знак дека има намера да изврши престигнување или обиколување.

Откако ќе изврши престигнување или обиколување, штом ќе му биде можно да го изврши тоа без смекавање или загрозување на другите учесници во сообраќајот, возачот е должен да ја заземе со возилото повторно положбата на сообраќајната лента по која се движел пред престигнувањето односно обиколувањето.

По исклучок, на патот кој има најмалку две сообраќајни ленти наменети за сообраќај во правецот по кој се движи неговото возило, возачот кој непосредно по извршеното престигнување на првото возило повторно треба да врши престигнување, а заради преземање ново престигнување и под услов со тоа да не ги попречува другите побрзи возила што се движат зад неговото возило, може да остане на сообраќајната лента што ја користел за престигнување на првото возило.

Одредбата од ставот 3 на овој член не се однесува на возачите на моторни возила чија најголема дозволена тежина преминува 3.500 kg или кои на рамен пат не можат да развијат брзина поголема од 40 km на час, ниту на возачите на велосипеди со помошен мотор, моторцикли и други возила што не се сметаат за моторни возила.

Член 36

Возачот на кој му е даден знак за престигнување и должен да му остави на возилото што го престигнува доволно слободен коловоз за престигнување.

Возилото што се престигнува, за време додека другото возило го престигнува не смее да ја зголеми брзината на своето движење.

Член 37

Ако сообраќајните ленти што се наменети за сообраќај во ист правец, поради густината на сообраќајот се напочно зафатени со возила што се движат во наспоредни колони, така што брзината на движењето на одделно возило во колоната да зависи од брзината со која се движи возилото пред него, побрзото движење на возилото во една колона од движењето на возилата во другата колона не се смета како престигнување.

9. Знаци за предупредување**Член 38**

Кога тоа го бараат причините на безбедноста на сообраќајот, возачот е должен со помош на уредите на возилото, со давање звучни односно светлосни знаци, да ги предупреди другите учесници во сообраќајот на присутноста на своето возило на патот.

Возачот е должен да го сведе давањето знаци за предупредување на најпотребна мера.

Звучни знаци за предупредување не смеат да се даваат во населби и ноќе, освен ако со нив другите учесници во сообраќајот се предупредуваат на непосредна опасност или со возилото се превезува повредено или тешко болно лице на кое му е потребна брза лекарска помош.

10. Запирање и паркирање**Член 39**

Возачот што има намера да го запре возилото е должен да им даде навремено соодветен знак за тоа на другите учесници во сообраќајот.

Запреното или паркираното возило возачот е должен да го смести на патот така што тоа да не претставува пречка или опасност за возилата што се движат покрај запреното или паркираното возило или се вклучуваат во сообраќајот. Во населбите возачот е должен да овозможи и што подобро искористување на сообраќајната површина наменета за запирање или паркирање на возила.

На запреното возило не смеат да се отвораат вратите ако со тоа се попречува движењето на другите учесници во сообраќајот или се загрозува безбедноста на сообраќајот.

Член 40

Возачот што има намера да го запре возилото на патот е должен да го запре непосредно до десниот раб од коловозот, а на пат кој сообраќајот се одвива само во еден правец — до десниот или левниот раб на коловозот.

Запреното возило мора да биде поставено наспоредно со надолжната оска на патот и свртено во правец на движењето, освен ако за одделна населба со пропис на општинското собрание поинаку не е определено.

Член 41

Пред да го напушти возилото, возачот што го остава возилото на патот е должен да ги преземе сите мерки со кои се спречува да тргне возилото само од местото на кое е оставено.

Покрај мерките од ставот 1 на овој член, возачот што го остава моторното возило на патот е должен да преземе и мерки заради спречување неовластени лица да го стават возилото во движење.

Член 42

Возачот не смее да го запре ниту паркира возилото на место на кое тоа би ја загрозувало безбедноста на другите учесници во сообраќајот или би претставувало пречка за нормалното одвивање на сообраќајот.

Член 43

На јавен пат вон од населба возачот е должен да го запре возилото вон од коловозот, секогаш кога постои можност за тоа.

Ако на јавен пат вон од населба постојат посебни простори определени за паркирање возила, возачот е должен да ги користи за запирање и паркирање на возилото тие простори.

Возачот кој поради дефект на возилото, сообраќајна незгода или друга оправдана причина е присилен да го запре возилото на коловозот, е должен да ги преземе сите мерки за запреното возило да не ги доведе во опасност другите возила.

Ако возачот поради дефект на возилото, сообраќајна незгода или од друга оправдана причина е присилен да го запре возилото на шините должен е што побргу да го отстрани од шините, а ако тоа му е невозможно — веднаш да преземе потребни мерки лицата што ги управуваат возилата што се движат по шините да бидат на време предупредени на опасноста.

Член 44

Заради обезбедување несмеќавањето одвивање на сообраќајот во определена населба или дел од населба во која сообраќајот е силно развиен, собранието на општината може да пропише ограничување на паркирањето на определено време во таа населба или дел од населба.

Член 45

Ако работникот што врши контрола и регулирање на сообраќајот најде на јавен пат возило паркирано на место на кое тоа претставува непосредна опасност или особена пречка за сообраќајот, ќе определи, возилото, на трошок на неговиот сопственик односно носителот на правото на користење, да се отстрани од коловозот, а по потреба и да се премести на друго место.

11. Пресекување на колона пешаци**Член 46**

Со возило не смее да се пресекува колона на војници, колона на училишни деца, погребна поворка и секоја друга организирана поворка на граѓани што се движи по патот.

Б. Посебни правила на сообраќајот**1. Сообраќај на моторни возила****Член 47**

Во сообраќајот на пат на моторно возило можат да му бидат додадени најмногу две приклучни возила.

Моторни возила не смеат да влечат зад себе приколка која не е прицврстена така што да ја обезбедува стабилноста на влечното возило или која ја намалува стабилноста на влечното возило.

Член 48

Со моторно возило можат да се превезуваат лица само во оној број што е означен во сообраќајната дозвола за возилото.

Член 49

Со моторни и приклучни возила наменети за превоз на патници можат да се превезуваат најмногу оној број лица што му одговара на бројот на посебно вградени седишта во возилото, ако за автобусите и тролџбусите во јавниот сообраќај и за нивните приколки со републички прописи поинаку не е пропишано.

Член 50

На товарни моторни возила, во просторот определен за сместување товар можат да се превезуваат најмногу пет лица што работат на натоварот или истоварот на товарот. Други лица, како и поголем број лица, можат да се превезуваат на овој начин само ако на возилото се поставени седишта и ако возачот има најмалку три години возачка дозвола за управување со онаа категорија возила на која ѝ припаѓа возилото со кое се врши превозот на патници.

На приклучните возила наменети за превоз на товар не смеат да се превезуваат лица, ако за приклучните возила што ги влечат трактори, со републички пропис поинаку не е пропишано.

Член 51

Во времето од првиот самрак па до потполното разденување, како и во случај на намалена видливост поради неповолни атмосферски или други прилики, возачот мора за време на движењето на моторно возило да ги држи запалени светлата за означување на возилото, а, по потреба, и соодветните светла за осветлување на патот.

За осветлување на патот возачот на моторно возило, по правилото, ги употребува големите светла.

Возачот на моторно возило, наместо големите светла за осветлување на патот е должен да употребува соборени светла:

1) пред разминување со друго возило, и тоа на доволна оддалеченост од возилото што му доаѓа во пресрет;

2) за време додека минува со возилото покрај организирана поворка на пешаци;

3) за време додека се движи на кратко отстојание по друго возило.

Ако патот е осветлен во толкава мера што возачот јасно да гледа на поголема оддалеченост пред возилото, како и кога возачот ќе го запре возилото, тој е должен да ги исклучи големите светла за осветлување на патот и наместо нив да ги употребува светлата за означување на возилото, или, по потреба, соборените светла за осветлување на патот.

По, магла, возачот на моторно возило мора да ги држи запалени соборените светла за осветлување на патот или посебните светла за магла. Светлата за магла можат да се употребуваат само по магла или во случај на намалена видливост поради неповолни атмосферски или други прилики.

Светлата за означување на возилото мораат да бидат запалени за времето додека се запалени кои и да било светла за осветлување на патот или посебните светла за магла.

Член 52

Возачот на моторно возило кој го запре или го паркирал возилото во времето или под околностите од ставот 1 на членот 51 од овој закон, мора да ги држи запалени светлата за означување на возилото.

Светлата за означување на возилото не мораат да бидат запалени ако е возилото паркирано надвор од коловозот или ако е паркирано на коловозот во населба и на место што е во дозволена мера осветлено.

Член 53

Возачот на моторно возило што се движи по друго моторно возило мора да го држи своето возило на такво отстојание од возилото пред себе кое му свозможува да одбегне судрување со тоа возило во случај тоа нагло да го забави своето движење или ненадејно се запре.

Кога на пат вон од населба се движат едно по друго моторни возила чија вкупна дозволена тежина преминува 3.500 kg, или чија должина изнесува повеќе од 10 m, возачите се должни да држат отстојание од најмалку 100 m помеѓу секое од тие возила.

Член 54

Сите моторни возила, освен моторциклите, во сообраќајот на патиштата мораат да имаат посебен знак со кој се означува нивното запирање на коловозот.

Во случај на запирање на возило на коловозот возачот е должен да го постави знакот од ставот 1 на овој член на коловозот и тоа:

— дење — ако возилото е запрено на коловозот надвор од населба;

— ноќе — секогаш кога возилото е запрено, освен ако е запрено возилото во населба на добро осветлен дел од коловозот.

Знакот од ставот 1 на овој член се поставува така што возачите на возилата што наидуваат по онаа страна од коловозот на која се наоѓа запреното

возило да можат да ги запрат навремено своите возила или да ја намалат брзината и да се приготват за безбедно заобиколување на запреното возило.

По барање на работникот на органот на внатрешните работи кој врши контрола и регулирање на сообраќајот на патот, како и по барање на друг со закон овластен работник, возачот на моторното возило е должен да го покаже знакот од ставот 1 на овој член.

Сојузниот секретар за внатрешни работи ќе ја пропише формата, димензиите и бојата на знакот од ставот 1 на овој член, како и начинот на неговото поставување на коловозот.

Член 55

Возачот на моторно возило што е регистрирано во странство и чија вкупна тежина преминува 3.500 kg, во сообраќајот на територијата на Југославија мора да го има и во случај на запирање на возилото на коловозот да го постави знакот од ставот 1 на членот 54 од овој закон, или друг соодветен знак со кој во земјата каде што е регистрирано возилото се означува запирањето на возилото на коловозот.

2. Сообраќај на трамваи и други возила на шини

Член 56

Одредбите од чл. 11 до 46 на овој закон согласно се применуваат и на сообраќајот на трамваите и другите возила што по патот се движат на шини, освен ако тоа не го исклучуваат конструкционите особини на тие возила или начинот на нивното движење.

Возачите се должни да ги отстранат своите возила од шините штом ќе забележат дека наидува трамвај или друго возило што се движи по шини, освен во случајот ако нивните возила имаат право на првенство за премин (член 29).

3. Сообраќај на велосипеди

Член 57

Возачот на велосипед е должен да се движи по крајната десна страна од коловозот.

Ако има двајца или повеќе возачи на велосипед што се движат во група, тие се должни да се движат еден по друг, ако со републички пропис поинаку не е определено.

Кога на патот постои велосипедска патека, возачот на велосипед е должен да се движи по таа патека.

Возачот на велосипед не смее да се придржува во сообраќајот за некое друго возило, ниту да управува со велосипедот на начинот со кој се намалува стабилноста на велосипедот во движењето или се попречува сообраќајот на другите возила.

Член 58

Правилата на сообраќајот пропишани за велосипеди согласно се применуваат и врз велосипеди со помошен мотор.

4. Сообраќај на запрежни возила и движење на добиток

Член 59

Возачот на запрежно возило мора да го управува возилото за сето време додека се движи во возилото по патот.

Запрежно возило не смее да се остави на пат без надзор.

Член 60

Добиток може да се движи по патот само под надзор од терачот на добитокот.

Добитокот што се движи по патот терачите на добитокот мораат да го држат што е можно поблиску до десниот раб на патот.

5. Движење на пешаците**Член 61**

Пешакот е должен да се движи на патот по тротоарот или по друга површина што е посебно изградена и определена за движење на пешаци или на деловите на патот покрај коловозот што се погодни за движење на пешаци.

На јавен пат надвор од населба како и на дел од пат кој минува низ населба а нема тротоар или друга површина определена за движење на пешаци односно површина покрај коловозот погодна за движење на пешаци и кој според прописите за јавните патишта се смета за јавен пат, пешакот е должен да се движи по крајната лева страна на патот во правецот на движењето.

Ако пешаци се движат во организирана колона, тие се должни да се движат по крајната десна страна на патот.

Член 62

Пешакот не смее да се задржува на коловозот.

На пат што има обележени пешачки премини или посебно изградени минувалишта за пешаци, пешакот е должен при преминувањето на патот да се движи по тие премини односно минувалишта ако тие не се оддалечени повеќе од 100 m од пешакот.

Член 63

Пешакот е должен да минува преку коловозот внимателно и не смее да го попречува намерно или без потреба движењето на возилата.

На обележените пешачки премини на кои сообраќајот е регулиран со светлосни сообраќајни знаци или со знаци што ги дава овластеното службено лице, пешаците имаат право на првенство за минување пред возилата за време додека со дадениот сообраќаен знак им е дозволен преминот преку коловозот.

На обележените пешачки премини на кои сообраќајот не е регулиран со светлосни сообраќајни знаци или со знаци што ги дава овластеното службено лице, пешакот што се движи по обележениот пешачки премин има право на првенство за минување пред возилото пред кое наидува.

Пешакот што минува преку коловозот на место каде што не постои обележен пешачки премин е должен да причека и да ги пропушти возилата што наидуваат.

6. Сообраќај на раскрсница**Член 64**

На раскрсница на која сообраќајот е посебно регулиран со уреди за давање светлосни сообраќајни знаци, светлосните сообраќајни знаци за учесниците во сообраќајот го имаат следното значење:

- 1) црвено светло — забрана за минување;
- 2) зелено светло — слободно минување;

3) жолто светло — забрана за минување, освен за оние возила кои, во моментот кога ќе се појави жолтото светло, се наоѓаат на толкава оддалеченост од светлосниот знак што да не можат на безбеден начин да се запраат а да не го поминат тој знак.

Жолто светло запалено истовремено со црвено светло служи за предупредување на учесниците во сообраќајот на близок престанок на забраната за минување и на појава на зелено светло.

Трепкаво жолто светло ги обврзува сите учесници во сообраќајот да се движат со зголемена претпазливост.

Трепкаво зелено светло служи за предупредување на учесниците во сообраќајот на близок престанок на слободното минување и на појава на жолто односно црвено светло.

Член 65

Ако на уредот за давање светлосни сообраќајни знаци за регулирање на сообраќајот на раскрсница му е додаден еден или повеќе дополнителни знаци во форма на зелена светлечка стрелка, возачот може да го премине со возилото светлосниот знак и да изврши скршнување во правецот означен со зелената светлечка стрелка и за времето додека е запалено црвеното или жолтото светло, при што не смее да го попречува сообраќајот на возилата што се движат по патот на кој влегува, и мора да ги пропушти пешаците што преминуваат преку коловозот.

Ако зеленото светло на уредот за давање светлосни сообраќајни знаци има форма на стрелка, возилото може да се движи само во правецот што го покажува таа стрелка, а ако на таквиот уред постојат и дополнителни знаци во форма на зелена светлечка стрелка — возилото може да се движи и во правците што ги покажуваат дополнителните знаци.

Член 66

Возачот што со возилото влегол во раскрсница на која сообраќајот е регулиран со уреди за давање светлосни сообраќајни знаци, може да ја напушти раскрсницата не чекајќи сообраќајот да биде отворен со светлосните сообраќајни знаци во правецот по кој има намера да го продолжи движењето, под услов да ги пропушти сите учесници во сообраќајот што се движат во правецот во кој е отворен сообраќајот.

Член 67

Возачот чие возило се доближува до раскрсница на која сообраќајот не е посебно регулиран со сообраќајни знаци или со знаци што ги даваат овластените службени лица, е должен да утврди претходно дека патот на кој влегува е слободен, како и, по потреба, да ја намали брзината на движењето или да го запре возилото.

7. Сообраќај на патен премин преку железничка пруга**Член 68**

Возачот кој со возилото му се доближува на патен премин преку железничка пруга во ниво, е должен да го пригоди движењето на возилото така што да може да го запре возилото пред уредот за затворање на сообраќајот на преминот или пред уредот за давање знаци со кој се навестува доближување на воз; односно да може да го запре возилото пред да стапи на железничката пруга.

Член 69

Учесниците во сообраќајот се должни да се запраат пред патниот премин преку железничка пруга ако уредот за затворање на сообраќајот е спуштен, или ако тој уред веќе започнал да се спушта, или ако се даваат светлосни или звучни знаци кои предупредуваат дека тој уред ќе започне да се спушта односно дека во пругата наидува воз.

Член 70

Пред патниот премин преку железничка пруга на кој се поставени светлосни сообраќајни знаци учесниците во сообраќајот се должни да се запраат кога ќе се појави црвено трепкаво светло или црвено непрекинато светло.

Учесниците во сообраќајот што минуваат преку железничка пруга се должни да го сторат тоа со потребна претпазливост и кога светлата на преминот не се запалени.

На патниот премин преку железничка пруга на кој не постои уред за затворање на сообраќајот ниту уред за давање знаци со кои се навестува приближување на воз, учесниците во сообраќајот можат да преминат преку железничката пруга дури откако претходно ќе се уверат дека по пругата не наидува воз или некое друго возило што се движи по шини.

8. Сообраќај на автопат и на пат резервиран за сообраќај на моторни возила**Член 71**

По автопат не смеат да се движат пешаци и добиток, како ниту возила кои според одредбите од овој закон не се сметаат за моторни возила.

По автопатот не смеат да сообраќаат ниту моторни возила кои на рамен пат не можат да се движат со брзина од 40 km на час или со поголема брзина ниту моторни возила кои немаат тркала снабдени со гуми.

Одредбата од ставот 2 на овој член не се однесува на возилата на Југословенската народна армија.

Член 72

На автопатот возачот не смее да го запира возилото, освен на површините надвор од коловозот на автопатот што се посебно уредени и обележени за тоа.

Возачот кој, поради дефект на возилото или од други причини, е присилен да го запре возилото на коловозот од автопатот, е должен да ги преземе потребните мерки за да го отстрани возилото што побргу од коловозот.

На автопатот не смее да се врши полукружно свртување на возила од еден правец на сообраќајот во спротивниот, како ниту движењето со возилото на назад.

На автопатот е забрането вршење обука на кандидати за возачи.

Член 73

Одредбите од чл. 71 и 72 на овој закон се применуваат и на сообраќајот на пат што е резервиран само за сообраќај на моторни возила.

Член 74

Автопат и пат резервиран само за сообраќај на моторни возила мораат да бидат обележени со посебни сообраќајни знаци за обележување на тие патишта.

9. Сообраќај во тунел**Член 75**

Возачот што се движи со возило низ тунел не смее да го запира возилото во тунелот, ниту смее да врши со возилото полукружно свртување или движење на назад.

Член 76

За време на движењето низ тунел возачот на моторното возило мора да ги држи запалени светлата за означување на возилото, а во тунел што не е осветлен или не е доволно осветлен — и соборени светла за осветлување на патот.

10. Возила под придружба**Член 77**

Како возила под придружба се сметаат возилата со кои се превезуваат личности на кои од страна на надлежниот државен орган им е доделена придружба од припадници на милицијата или од воени лица на посебни моторни возила снабдени со уреди за давање посебни светлосни и звучни знаци.

Возачот што на пат ќе сретне возило или колона возила под придружба, како и возачот што ќе биде стигнат од возило или од колона возила под придружба, е должен да го запре своето возило, да се придружува строго кон наредбите што му ги даваат лицата од придружбата и да го продолжи движењето дури откако ќе поминат сите возила под придружба.

Возилата под придружба не смеат да се престигнуваат и имаат право на првенство за минување во однос на сите други возила, освен во однос на возилата што се движат по раскрсница на која сообраќајот е регулиран со уреди за давање светлосни сообраќајни знаци, и врз нив не се применуваат

одредбите од овој закон за ограничување на брзината (чл. 25 и 26) и за забрана на пресекување колона на пешаци (член 46).

11. Возила со право на првенство за минување**Член 78**

Кога возилата на службата за брза помош, на противпожарната служба, на органите на внатрешните работи или на Југословенската народна армија, кои се снабдени со уреди за давање посебни светлосни и звучни знаци, се користат за вршење итни работи на службата, имаат право на првенство за минување пред сите други возила, освен возилата под придружба и возилата што се движат по раскрсница на која сообраќајот е регулиран со уреди за давање светлосни сообраќајни знаци, и врз нив не се применуваат одредбите од овој закон за ограничување на брзината (чл. 25 и 26) и за забрана на пресекување колона пешаци (член 46).

Заради пропуштање на возилата од ставот 1 на овој член пешаците се должни да се отстранат од коловозот а другите возила, по потреба, и да се запраат додека да минат тие возила.

Во поглед на меѓусебното право на првенство за минување на возилата од ставот 1 на овој член важат одредбите од овој закон за првенството за минување.

12. Пробни возења**Член 79**

За пробните возења при кои заради испитување на својствата на произведени или преправени моторни возила мора да се отстапи од одделни одредби на прописите за безбедноста на сообраќајот на патиштата, потребно е одобрение што го издава органот на внатрешните работи определен со републички пропис.

Во одобрението за пробно возење се наведуваат мерките за безбедност што на свој трошок е должен да ги преземе организаторот на пробното возење и се назначуваат лицата што можат да се наоѓаат на возилото за време на пробното возење.

13. Влечење возила**Член 80**

Возило кое не се смета за приклучно возило може да влече друго возило само ако тоа поради дефект или недостаток на одделни делови не може самостојно да се движи.

Забрането е влечење на моторцикл без приколка и на други возила на две тркала.

Возилото што учествува во влечењето мора да биде означено на пропишаниот начин.

14. Превоз на опасни материи**Член 81**

Како опасни материи во смисла на овој закон се сметаат експлозивни, запаливи, радиоактивни, фисибилни, корозивни (нагризувачки), заразни, отровни и други материи кои поради своите својства претставуваат посебна опасност во сообраќајот и можат да предизвикаат тешки последици.

Возачот што превезува опасни материи е должен да го управува возилото со особена претпазливост и да ги преземе сите мерки за спречување на несреќите што би можеле да се случат при превозот на опасни материи.

Возилото со кое се врши превоз на опасни материи мора да биде посебно обележено.

Член 82

На возилото со кое се врши превоз на опасни материи можат да се наоѓаат само лица што го управуваат возилото и лица што го придружуваат и обезбедуваат товарот.

За време на превозот на опасни материи возачот смее да се оддалечува од возилото само ако возилото останува под надзор на некое од лицата што го придружуваат и обезбедуваат товарот или на некое друго стручно лице.

Член 83

Работната или друга организација што дава опасни материи на превоз е должна да ѝ достави на работната организација или на лицето на кое му го доверува превозот на тие материи писмено упатство за посебните мерки за безбедност што мораат да се преземат при превозот на тие материи.

Работната организација или лицето што ги превезува опасните материи се должни да ги запознаат сите лица што учествуваат во вршењето на превозот со посебните мерки за безбедност содржани во упатството.

Член 84

Поблиски прописи за мерките што мораат да се преземат при превозот на опасни материи и за условите на кои мораат да им одговараат возилата со кои се врши превозот на тие материи, ќе донесе сојузниот секретар за внатрешни работи во согласност со сојузниот секретар за стопанство.

В. Постапка во случај на сообраќајна незгода**Член 85**

Лицето што ќе се затече или ќе најде на местото на сообраќајна незгода во која има и повредени лица, е должно да им укаже помош на лицата повредени во сообраќајната незгода.

Возачот што ќе се затече или ќе најде на местото на сообраќајна незгода, на барање на работникот на органот на внатрешните работи, е должен да го превезе лицето повредено во сообраќајната несреќа до најблиската здравствена установа.

Возачот што ќе се затече или ќе најде на местото на сообраќајна незгода е должен да го превезе лицето повредено во сообраќајната незгода до најблиската здравствена установа и пред доаѓањето на работникот на органот на внатрешните работи, освен ако незгодата се случила на место каде може да се очекува брзо доаѓање на возило за брза помош или ако, со оглед на природата и тежината на повредите, возачот може основано да заклучи дека со нестручен и несоодветен начин на превоз може да се влоши состојбата на повреденото лице.

Член 86

Ако се случи сообраќајна незгода во која има загинали или повредени лица, или во која настанала значителна материјална штета, возачот — ако тој не може да го стори тоа, тогаш секое друго лице што ќе се затече или ќе најде на местото на незгодата — е должен да го извести итно за незгодата најблискиот орган на внатрешните работи или најблиската здравствена установа.

Член 87

Возачот што учествувал со возилото во сообраќајна незгода во која има загинали или повредени лица или друго лице што непосредно учествувало во таквата незгода има право да им го побара името и адресата од лицата што биле присутни кога се случила незгодата, а овие лица се должни да му ги дадат тие податоци.

Возачот што учествувал со возилото во сообраќајна незгода со која е нанесена само материјална штета, е должен да се запре и да му го соопшти на оштетеното лице своето име и адресата и, на негово барање, да му ја покаже и својата возачка дозвола или личната карта или друга исправа со која може да се докаже идентитетот.

Член 88

Лицата кои во кое и да било својство непосредно учествувале во сообраќајна незгода во која има повредени или загинали лица, или во која настанала значителна материјална штета, се должни да останат на местото на незгодата сè до доаѓањето на органите овластени за вршење увид. Овие лица привремено можат да се оддалечат од местото на

незгодата само заради укажување помош на лицата што се повредени во сообраќајната незгода или заради известување за сообраќајната незгода.

Лицата од ставот 1 на овој член не смеат да ја менуваат состојбата на местото на сообраќајната незгода и се должни да се погрижат да се задржат трагите од сообраќајната незгода во состојба која може да биде корисна за утврдување на причината на оваа незгода, под услов преземањето на овие мерки да не ја загрозува безбедноста на сообраќајот.

Член 89

Работникот на органот на внатрешни работи е должен да излезе на местото на сообраќајната незгода ако во незгодата има загинали или повредени лица, или ако настанала поголема материјална штета.

Член 90

Возачот што учествувал во сообраќајната незгода е должен да преземе соодветни мерки оштетеното возило или други предмети што поради сообраќајната незгода се наоѓаат на патот да не ја загрозуваат безбедноста на сообраќајот, а ако тој не е во состојба да го стори тоа, соодветните мерки е должно да ги преземе секое друго лице што е присутно на местото на незгодата.

Работната организација или органот на управата што се грижи за одржувањето на патот на кој се случила незгодата, веднаш по извршениот увид се должни да го отстранат од патот возилото што поради сообраќајната незгода е онеспособено за движење, како и товарот или друг материјал растурен по патот поради сообраќајната незгода.

Член 91

Ако за сообраќајна незгода биде прва известена здравствена установа, или ако таа прими на лекување лице повредено во сообраќајна незгода, таа е должна да го извести веднаш надлежниот општински орган на внатрешните работи.

Здравствената установа е должна да го извести надлежниот општински орган на внатрешните работи и ако лицето повредено во сообраќајна незгода умре од здобиени повреди или ако постои основано сомневање дека возачот поради претрпените повреди ја загубил душевната или телесната способност за управување со моторното возило.

Г. Спортски и други приредби на пат**Член 92**

За одржување спортски или други приредби на патот потребно е одобрение што го издава органот на внатрешните работи определен со републички пропис.

По исклучок, за одржување спортски и други приредби на делови од патот кои минуваат преку територијата на повеќе републики, одобрението го издава Сојузниот секретаријат за внатрешни работи со претходно прибавено мислење од републичкиот орган на внатрешните работи.

Ако спортската приредба на која се натпреваруваат моторни возила во брзина се одржува на пат на кој за време на приредбата се исклучува сообраќајот (трки на затворена патека), кои барањето за издавање одобрение за одржување на таквата приредба мора да се приложи доказ за тоа дека организацијата или органот што се грижи за одржувањето на патот на кој се одржува приредбата е согласен да се одржи таа приредба.

Член 93

При издавањето на одобрение за одржување на спортски или други приредби на пат потребно е да се води сметка да не се одобруваат приредби на кои организаторот не може да го гарантира потребниот ред и не може да ги спроведе соодветните

мерки за безбедност на учесниците и гледачите на приредбата, како ниту приредби поради кои би требало да се запре сообраќајот на важни сообраќајни правци или кои во поголема мера би го попречувале или загрозувале сообраќајот на патиштата.

Член 94

Во одобрението за одржување приредба на пат особено ќе се назначат мерките за безбедност што е должен да ги преземе организаторот на приредбата, како и начинот на кој организаторот е должен да ја извести јавноста за мерките за ограничување на сообраќајот и за другите мерки што ќе се преземат по повод одржувањето на приредбата.

Ако утврди дека организаторот на приредбата не ги презел мерките за безбедност наведени во одобрението, органот на внатрешните работи што го издал одобрението за одржување приредба на пат може да го повлече одобрението и да ја забрани приредбата.

Работникот на органот на внатрешните работи определен да се грижи за безбедноста на сообраќајот на приредбата може да нареди да се прекине приредбата што е во тек, ако организаторот не ги презема мерките утврдени во одобрението од ставот 1 на овој член или ако тоа го бараат други причини на безбедноста.

III. СООБРАЌАЈНИ ЗНАЦИ

1. Поставување

Член 95

Организациите и органите определени со овој закон се должни да ги поставуваат на патот пропишаните сообраќајни знаци со кои се предупредуваат учесниците во сообраќајот на опасноста што ги застрашува на определен пат или дел од пат, да ги ставаат на знаење ограничувањата, забраните и обврските кон кои учесниците во сообраќајот мораат да се придржуваат и да даваат потребни известувања за сигурно и несмеќавано одвивање на сообраќајот.

Сообраќајните знаци се знаци за опасност, знаци за изречни наредби и знаци за известување, како и ознаки на коловозот и светлосни сообраќајни знаци.

Учесниците во сообраќајот се должни да се придржуваат кон ограничувањата, забраните и обврските изразени со помош на поставените сообраќајни знаци.

Член 96

Сообраќајните знаци на патот ги поставува организацијата или органот што се грижи за одржувањето на патот. Овој орган или организација ги поставува сообраќајните знаци на јавните патишта што се изградуваат или се реконструираат на начинот утврден во инвестиционо-техничката документација за изградбата односно реконструкцијата на тие патишта, а за другите патишта — на начинот што ќе го утврди органот или организацијата во републиката надлежна за техничкото регулирање на сообраќајот.

По исклучок, сообраќајните знаци со кои се обележуваат и се обезбедуваат патните премини прску железничка пруга и кои се поставуваат на железничкото подрачје, должна е да ги постави железничката работна организација што се грижи за одржувањето на железничката пруга, а сообраќајните знаци со кои се обележуваат местата на патот на кои се изведуваат работи — изведувачот на работите.

Сообраќајните знаци за известување со кои се означуваат туристички објекти, во спогодба со организациите или органите од ставот 1 на овој член можат да ги поставуваат и работните и други организации и органи што работат на унапредувањето и развојот на туризмот.

Член 97

Надзорот над сообраќајните знаци на јавните патишта и во поглед на безбедноста на сообраќајот

го врши надлежниот орган на внатрешните работи во републиката.

Ако на јавниот пат недостига сообраќаен знак или ако таквиот знак е поставен неправилно, или ако е одвишен, или ако дотраел, органот од ставот 1 на овој член со свое решение ќе ѝ нареди на организацијата или на органот што ги поставува сообраќајните знаци таквиот знак да го постави односно да го отстрани или замени.

Ако организацијата или органот што ги поставува сообраќајните знаци не постапи според решението од ставот 2 на овој член, надлежниот орган на внатрешните работи против таквата организација односно против одговорното лице во органот ќе поведе прекршочна постапка.

Член 98

Организациите и органите што ги поставуваат сообраќајните знаци се должни да им ја надоместат на учесниците во сообраќајот штетата што ќе настане поради тоа што на патот не бил поставен определен знак за опасност или знак за изречна наредба со кој се забранува сообраќајот за возила чија тежина или димензии ги надминуваат утврдените граници, или што таков знак бил неправилно поставен.

Член 99

Сообраќајните знаци мораат да бидат поставени така што учесниците во сообраќајот на време и лесно да можат да ги забележат и навремено да преземат мерки за да преминат сигурно преку опасното место на патот, односно навремено да можат да постапат по изречната наредба што е изразена со сообраќајниот знак.

На јавните патишта со современ коловоз вон од населбите сообраќајните знаци за опасност и знаците за изречни наредби мораат да бидат обложени со рефлектирачки материјали заради подобра видливост ноќе.

Член 100

Организацијата или органот што ги поставува сообраќајните знаци на патот се должни да ги обележат со пропишаните сообраќајни знаци и опасностите од привремен карактер, особено оние опасности што ќе настанат поради ненадејно оштетување или од онеспособување на патот за сообраќај, како и сите ограничувања или забрани на сообраќајот од привремен карактер.

Сообраќајните знаци од ставот 1 на овој член мораат да бидат поставени штом ќе се укаже за таа потреба, а отстранети од патот — штом ќе престанат причините поради кои биле поставени.

Член 101

На патот не смеат да се поставуваат табли, знаци, столбови или други слични предмети, како ниту светла, со кои се засолнува или се намалува видливоста на поставените сообраќајни знаци или кои со својата форма, боја или изглед имитираат или прилегаат на некој сообраќаен знак.

Член 102

Формата, димензиите, бојата, значењето и начинот на поставување на сообраќајните знаци ги пропишува сојузниот секретар за внатрешни работи во согласност со сојузниот секретар за стопанство.

Член 103

Заради остварување што поголема безбедност во сообраќајот, надлежниот орган на внатрешните работи во републиката може да поставува на јавните патишта табли, натписи, слики и други ознаки со кои учесниците во сообраќајот се предупредуваат на опасноста или се поттикнуваат на поголема претпазливост на определени места или делови на јавен пат.

Организацијата и органот што се грижат за одржувањето на јавниот пат се должни да ги бојосаат наизменично со бела и црна боја објектите покрај работ на патот (ивичници, заштитни и други сидови, одбојници и други слични објекти), ако е тоа потребно заради подобра уочливост на тие објекти.

2. Светлосни сообраќајни знаци**Член 104**

На раскрсниците сообраќајот може да биде регулиран со светлосни сообраќајни знаци.

Светлосните сообраќајни знаци се даваат со помош на посебни уреди поставени на раскрсниците, и тоа со палење светла во црвена, жолта и зелена боја.

Член 105

Заради поголема безбедност на сообраќајот ноќе, рабовите и средишната линија на коловозот на јавен пат можат да се обележуваат со светлосни сообраќајни знаци, и тоа:

1) рабовите на коловозот — со рефлексни стакла или со рефлектирачки материи, и тоа десната страна на коловозот со ознаки во црвена боја, а левата страна со ознаки во бела боја;

2) средишната линија на коловозот — со рефлексни стакла или со рефлектирачки материи во бела боја.

Ако врвовите на пешачките острови, на островите за насочување на сообраќајот и другите објекти на коловозот ноќе не се доволно осветлени, мораат да се обележат со светла, со рефлексни стакла или со други рефлектирачки материи во жолта боја.

3. Обележувања и обезбедување на патен премин преку железничка пруга**Член 106**

Патните премини преку железничка пруга мораат да бидат обележени со соодветни сообраќајни знаци, а патните премини преку железничка пруга на кои се врши посилен сообраќај или на кои не постои потребна прегледност на пругата мораат да се обезбедат и со уреди за затворање на сообраќајот или со уреди за давање знаци со кои се најавува приближување на воз.

Кои патни премини преку железничка пруга се сметаат за премини со посилен сообраќај и на кои не постои потребна прегледност на пругата во смисла на ставот 1 од овој член се утврдува на начинот предвиден во прописите за крстосување на пругите со патишта, кои врз основа на овластувањето од Основниот закон за изградбата на железниците, за сообраќајот и безбедноста на железниците ги донесува сојузниот секретар за стопанство во согласност со сојузниот секретар за внатрешни работи.

Член 107

Сообраќајот на патните премини преку железничка пруга се затвора со браници или полубраници.

На премините каде што како уреди за затворање на сообраќајот постојат браници или полубраници, затворањето на сообраќајот мора да се врши за сето време додека на тие премини се врши железничкиот сообраќај.

Браниците или полубраниците ноќе мораат да бидат обележени со црвени светла, со црвени рефлексни стакла или со други рефлектирачки материи во црвена боја, или осветлени со посебен надворешен извор на светлина за сето време кога не се наоѓаат во полно отворена положба.

Член 108

Ако на преминот на патот преку железничка пруга при наидување на воз сообраќајот автоматски се затвора со браници или полубраници, мораат да се постават уреди за давање светлосни знаци со кои на учесниците во сообраќајот им се навестува спуштањето на браникот или полубраникот, односно со кои учесниците во сообраќајот се известуваат дека браникот или полубраникот се наоѓа во спуштена положба.

Ако со браниците на преминот на патот преку железничка пруга се ракува рачно, и тоа од место од каде што лицето што со нив ракува не може да ги гледа, мора да се постави уред за давање на свет-

лосните знаци од ставот 1 на овој член или уред за давање звучни знаци со кои учесниците во сообраќајот се известуваат дека браникот се спушта.

Ако преминот на патот преку железничка пруга е обезбеден само со уреди за давање знаци со кои се навестува приближување на возот, тоа мораат да бидат уредите за давање на пропишаните светлосни знаци, кон кои можат да бидат додадени и уреди за давање на звучни знаци. По исклучок, преминот на земјен пат или на пешачка патека преку железничка пруга може да се обезбеди и со самите уреди за давање на звучни знаци.

4. Обележување на работите на патот**Член 109**

Делот на патот на кој се изведуваат работи мора да се обележи на виден начин со пропишаните сообраќајни знаци и да се обезбеди со пропишаните браници или со други соодветни уреди за оградување и обезбедување на местото на кое се изведуваат работите.

Ноќе и при слаба видливост, местото на кое се изведуваат работите мора да биде обележено и со пропишаните светла.

Изведувачот на работите е должен да ги отстрани од патот веднаш по завршувањето на работите сообраќајните знаци, браниците и другите уреди што ги поставил на патот за време на изведувањето на работите.

IV. ВОЗАЧИ НА МОТОРНИ ВОЗИЛА**1. Право на управување со моторни возила****Член 110**

Со моторно возило во сообраќајот на пат може да управува самостојно само лице на кое му е издадена возачка дозвола.

Возачка дозвола нема да му се издаде на лице:

- 1) што не положило возачки испит;
- 2) што не наполнило 21 година живот и поминало најмалку 2 години на практично управување со моторно возило чија најголема дозволена тежина преминува 3.500 kg — за управување со автобуси и тролејбуси, односно што не наполнило 18 години живот — за управување со други моторни возила;
- 3) што не е душевно и телесно способно за управување со моторно возило;
- 4) против кое е изречена мерката за безбедност забрана за издавање на возачка дозвола, додека трае таа мерка;
- 5) против кое е изречена заштитната мерка забрана за издавање на возачка дозвола, додека трае таа мерка.

По исклучок, за управување со моторцикли со мотор чија зафатнина не преминува 125 cm³, возачка дозвола може да се изда и на лице што наполнило 16 години живот.

2. Подготвување за возач и возачки испит**Член 111**

Подготвување на кандидати за полагање возачки испит вршат авто-школи и возачи-инструктори.

Член 112

Авто-школите мораат да бидат опремени така што да можат да ги оспособуваат успешно кандидатите за полагање на возачкиот испит.

Возачите-инструктори во авто-школите мораат да ги исполнуваат условите пропишани за возачите-инструктори од членот 113 на овој закон.

Член 113

Како возач-инструктор се смета лице што положило испит за возач-инструктор.

Испит за возач-инструктор може да полага возач што наполнил 23 години живот и завршил осумгодишно училиште, кој има најмалку 3 години

возачка дозвола за управување со онаа категорија моторни возила за која му се издава дозволата за обучување кандидати за возачи и кој за последните пет години не е правосилно осуден за кривично дело загрозување на безбедноста на сообраќајот.

На возач што положил испит за возач-инструктор му се издава дозвола за возач-инструктор. Оваа дозвола ја издава надлежниот орган на внатрешните работи во републиката.

Дозволата од ставот 3 на овој член се издава со рок на важење од три години и таа важи за целата територија на Југославија.

Член 114

Лицето што се подготвува за полагање на возачки испит и пред положениот возачки испит, заради обучување, може да управува на јавните патишта со моторно возило од онаа категорија за која го подготвува испитот, ако со возилото управува под надзор на возач-инструктор.

На јавен пат може да се обучува во управување со моторно возило и лице кое има до една година помалку од годините на живот пропишани за издавање возачка дозвола за онаа категорија возила во која спаѓа возилото на кое се врши обучувањето.

Кандидатот за возач за време на обучувањето е должен да има лекарско уверение за способноста за управување со моторно возило и да го покаже на барање од работниот на органот на внатрешните работи кој ја врши контролата и регулирањето на сообраќајот.

Член 115

За време на оспособувањето на кандидатот за возач во практично управување со моторно возило на јавен пат, возачот-инструктор не смее да биде под влијание на алкохол или на други опојни средства, болен или во таква психичка состојба што да е неспособен да врши сигурен надзор над кандидатот што го обучува.

Возачот-инструктор не смее да му дозволи на кандидатот за возач да управува со моторно возило на јавен пат, ако смета дека кандидатот не е во доволна мера обучен, или дека поради умор, болест, психичката состојба во која се наоѓа или поради влијание на алкохол или други причини не е способен да го управува сигурно возилото по патот.

Член 116

Возилото на кое на јавен пат се врши обучување на кандидат за возач во практично управување со моторно возило мора да биде означено со посебна таблица, чија форма, бојата, содржината, и начинот на поставувањето на возилото ги утврдува сојузниот секретар за внатрешни работи.

Таблиците од ставот 1 на овој член не смеат да се употребуваат во време кога со возилото не се врши обучување на кандидат за возач.

Член 117

Сојузниот секретар за внатрешни работи ќе донесе поблиски прописи за програмата и за начинот на полагањето на возачките испити, за програмата и за начинот на полагањето на испитите за возач-инструктор и за образецот на дозволата за возач-инструктор.

Член 118

Одредбите на чл. 111 до 116 од овој закон не се однесуваат на подготвување кандидати за возачи во Југословенската народна армија.

Одредбите на чл. 111 до 116 не се однесуваат ниту на подготвувањето на кандидат за возач кој во управување со моторно возило се подготвува на површини на кои се врши сообраќај, а кои во смисла на овој закон не се сметаат за јавни патишта.

Член 119

На возачкиот испит се утврдува дали кандидатот за возач на моторни возила ги познава сообраќајните прописи и поседува практично знаење и потребна вештина за управување со моторни возила од определена категорија.

Возачкиот испит се состои од теориски и практичен дел.

Испитувачот на возачкиот испит мора да има дозвола за возач-инструктор.

Кандидатот за возач кој има живеалиште на територијата на Југославија го полага возачкиот испит кај органот односно организацијата надлежна за спроведување на возачки испити за територијата на општината на која кандидатот има живеалиште. Кандидатот кој поради запослување, студирање или од други оправдани причини престојува во едно место надвор од своето живеалиште подолго од 6 месеци може да го полага возачкиот испит и кај органот односно организацијата надлежна за спроведување на возачки испити за територијата на општината на која престојува.

Кандидатот за возач кој има живеалиште надвор од територијата од Југославија го полага возачкиот испит кај органот односно организацијата надлежна за спроведување на возачки испити за територијата на општината на која престојува.

Член 120

Програмата за возачки испит опфаќа особено: познавање на сојузните и републичките прописи за безбедноста и уредувањето на сообраќајот, за сообраќајните знаци на патиштата, за регистрацијата на моторните и приклучните возила, за вршењето на превоз на опасни материи во сообраќајот на патиштата, познавање на давање прва помош на повредените во сообраќајна незгода, како и практично управување со возило од соодветна категорија под нормални услови на сообраќајот на патот и изведување со возилото дејствија од интерес за успешно и безбедно управување на возилото.

Член 121

Лицето што се пријавува за полагање на возачки испит кон пријавата е должно да поднесе лекарско уверение дека е телесно и душевно способно за управување со моторни возила од онаа категорија за која го полага возачкиот испит.

Лекарско уверение можат да издадат само здравствените установи што се опремени така што успешно да можат да утврдат дали кандидатот за возач ги исполнува пропишаните здравствени услови.

Лекарско уверение се издава врз основа на преглед во кој, покрај лекар од општа практика, задолжително учествуваат: лекар-специјалист за очни болести, лекар-специјалист за нервни болести, психолог и по потреба и лекари од други специјалности.

3. Возачка дозвола

Член 122

Возачка дозвола се издава врз основа на потврда за положен возачки испит. Оваа потврда ја издава органот или организацијата кај која кандидатот го положил возачкиот испит.

Возачка дозвола се издава за управување со моторни возила кои се распоредуваат во категориите: А, В, С, D, Е и F.

Во категоријата А спаѓаат моторцикли со приколка или без неа, возила за инвалиди и автомобили на три тркала чија тежина без товар не надминува 400 kg.

Во категоријата В спаѓаат патнички автомобили, моторни возила за превоз на товар чија најголема дозволена тежина не надминува 3.500 kg и работни машини што се движат со силата на сопствен мотор.

Во категоријата С спаѓаат моторни возила за превоз на товар чија најголема дозволена тежина надминува 3.500 kg.

Во категоријата D спаѓаат автобуси и тролејбуси.

На моторни возила од категориите B, C и D може да им се придодаде приклучно возило чија најголема дозволена тежина не надминува 750 kg.

Во категоријата E спаѓаат моторни возила од категориите B, C или D со приклучно возило чија најголема дозволена тежина надминува 750 kg.

Во категоријата F спаѓаат трактори со или без приколка.

Возачи на кои им е издадена возачка дозвола за управување со моторни возила од категоријата D имаат право да управуваат и со моторни возила од категориите B, C и F, возачи на кои им е издадена возачка дозвола за управување со моторни возила од категоријата C можат да управуваат и со моторни возила од категоријата B и F а возачи на кои им е издадена возачка дозвола за управување со моторни возила од категоријата B можат да управуваат и со моторни возила од категоријата F.

Возачката дозвола се издава со ограничен рок на важење кој не може да биде пократок од две години, а може да се издаде и со пократок рок на важење ако на лекарскиот преглед е утврдено дека лицето на кое му се издава дозвола има извесни душевни или телесни недостатоци кои уште не претставуваат пречка за издавање возачка дозвола, но постојат изгледи дека неговата здравствена состојба ќе се влоши за покусо време.

Возачката дозвола ја издава органот или организацијата на општината на чија територија лицето на кое му се издава дозволата има живеалиште или престојувалиште, во смисла на одредбите од членот 119 на овој закон.

Член 123

Возачка дозвола за управување со моторни и приклучни возила од категориите C и D може да му се издаде само на лице кое има соодветна стручна спрема.

По исклучок, возачка дозвола за управување со моторни и приклучни возила од категоријата C ќе им се издаде и на лица што имаат воена возачка дозвола (член 126), а за управување со моторни и приклучни возила од категоријата C и D — и на лица што имаат возачка дозвола издадена од надлежниот орган на странска држава (член 132) за управување со моторни и приклучни возила од тие категории.

На лицата од ставот 2 на овој член што имаат возачка дозвола издадена од надлежниот орган на странска држава, возачката дозвола им се издава со рок на важење до три години. Ако овие лица до истекот на тој рок не се здобијат со соодветна стручна спрема, возачката дозвола за управување со моторни и приклучни возила од категоријата C односно категоријата D им се одзема.

Член 124

Во возачката дозвола се означува категоријата на возилото за која важи дозволата.

Возач може да управува само со возило од онаа или од оние категории за кои му е издадена возачката дозвола.

Сопственикот односно носител на правото за користење на возило, како и возачот на кој му е возилото доверено на управување, не смее да дозволи да управува со возилото лице што нема возачка дозвола или нема дозвола за управување со моторно возило од онаа категорија на која ѝ припаѓа возилото.

Член 125

Воено лице на кое му е издадена воена возачка дозвола врз основа на таа дозвола може да управува во сообраќајот на патиштата само со моторни

возила што се регистрирани како возила на Југословенската народна армија.

Воена возачка дозвола може да му се издаде само на лице што наполнило 18 години живот, што е телесно и душевно способно за управување со моторно возило и што положило возачки испит во Југословенската народна армија.

Програмата и начинот на полагањето на возачкиот испит во Југословенската народна армија, образецот на воената возачка дозвола, рокот на нејзиното важење и постапката за продолжување на нејзиното важење ги пропишува државниот секретар за народна одбрана во согласност со сојузниот секретар за внатрешни работи.

Член 126

Ако не постои некоја од пречките од членот 110 став 1 точ. 2 до 4 од овој закон, на лице на кое му е издадена воена возачка дозвола ќе му се издаде, на негово барање, и без полагање на возачки испит возачка дозвола за управување со оние моторни и приклучни возила за чие управување е овластено со воената возачка дозвола, и тоа:

1) на активно воено лице во Југословенската народна армија — за времето додека му трае таа служба;

2) на лице кому му престанала службата во Југословенската народна армија — ако барање за издавање возачка дозвола поднесе во рок од една година од денот на престанокот на службата;

3) на лице од резервниот состав на Југословенската народна армија — ако за последните 12 месеци било на воена вежба;

4) на лице што отслужило воен рок — ако барањето за издавање возачка дозвола го поднесе во рок од една година од денот на отпуштањето од Југословенската народна армија по отслужувањето на воениот рок.

Според одредбата на ставот 1 од овој член нема да се издава возачка дозвола за управување со моторни возила од категоријата D.

Член 127

Кога управува со моторно возило возачот мора да ја има кај себе возачката дозвола и е должен да ја покаже истата на барање на работникот на органот на внатрешните работи што врши контрола и регулирање на сообраќајот на патот, како и на барање на овластениот со закон работник на друг орган.

Член 128

Возачката дозвола ќе му се одземе на возач против кој во кривична постапка е изречена мерката за безбедност забрана да се занимава со занимањето на возач или мерката одземање на возачката дозвола, на возач против кој во прекршочна постапка е изречена заштитната мерка одземање на возачката дозвола, како и на возач што ќе стане телесно или душевно неспособен за управување со моторни возила — за времето додека овие мерки односно телесната или душевната неспособност траат.

Возачката дозвола ќе му се одземе привремено и на возач кој во пропишаниот рок не се подложи на редовен контролен лекарски преглед, или не се подложи на вонреден лекарски преглед на кој го упатил надлежниот орган — за времето додека не се подложи на лекарски преглед.

Во извршувањето на мерките од ст. 1 и 2 на овој член, решението за одземање на возачката дозвола го донесува органот на внатрешните работи на општината на чија територија возачот има живеалиште, а решението за одземање на воената возачка дозвола — надлежниот воен старешина.

Член 129

Истражниот судија што ја води постапката против возачот за кривично дело загрозување на безбедноста на сообраќајот, може да му ја одземе

возачката дозвола на возачот за времето додека трае постапката.

Возачката дозвола може да му се врати на возачот и пред завршетокот на кривичната постапка ако врз основа на фактите утврдени во постапката се заклучи дека не постојат причини за одземање на возачката дозвола од обвинетиот.

Член 130

Работникот на органот на внатрешните работи што врши контрола и регулирање на сообраќајот на пат е должен да му ја одземе возачката дозвола на самото место и да го исклучи од сообраќајот возачот што ќе го затече да управува со возило или се обидува да управува со возило, ако е очигледно дека возачот е во толкава мера заморен или болен или во таква психичка состојба што да не е способен да управува сигурно со возилото, како и ако е очигледно дека возачот е под влијание на алкохол или други опојни средства.

Работникот што ќе постапи според одредбата од ставот 1 на овој член е должен да му издаде потврда за тоа на возачот на кој му ја одзел возачката дозвола, како и да му ја врати одземената возачка дозвола на возачот штом ќе престанат причините поради кои ја одзел дозволата, или одземената возачка дозвола веднаш да му ја достави на општинскиот орган на внатрешните работи на општината на чија територија го исклучил возачот, заедно со извештајот во кој ќе ги назначи причините и ќе ги опише околностите по кои заклучил дека постои основ за спречување на возачот во понатамошното управување со возилото.

Општинскиот орган на внатрешните работи е должен да му ја врати на возачот одземената возачка дозвола во рок од 24 часа од извршеното одземање, или заедно со барањето за поведување прекршочна постапка односно со кривичната пријава да му ја достави на надлежниот орган за goneње.

Член 131

Странец што привремено престојува во Југославија врз основа на важечка патна исправа и за време на важењето на визата или врз основа на одобрение за привремен престој, како и југословенски државјанин кој заради школување, специјализација, научно истражување, запослување или вршење на професионална дејност престојува или живее во странство па привремено ќе дојде во Југославија, можат да управуваат со моторно возило на територијата на Југославија врз основа на важечката возачка дозвола што ја издал надлежниот орган на странската држава за време од една година од денот на влегувањето во Југославија.

Лицето од ставот 1 на овој член на територијата на Југославија не смее да управува со моторно возило врз основа на странска возачка дозвола, ако во кривичната постапка му е изречена мерката за забрана на користење на странска возачка дозвола — за времето додека трае таа мерка.

Сојузниот секретар за внатрешни работи може да пропише да се признаваат во сообраќајот на територијата на Југославија определени странски возачки дозволи, ако не се издадени на образецот утврден со Конвенцијата за друмскиот сообраќај од 1949 година, само ако се првсдени на еден од јазиците на народите на Југославија.

Член 132

Југословенски државјанин кој од странска држава ќе дојде во Југославија со намера да се настане постојано во неа и странец на кој му е одобрено постојано настанување во Југославија можат да управуваат со моторни возила во сообраќајот на патиштата врз основа на важечката возачка дозвола издадена од надлежниот орган на странската држава, за време од три месеци од денот на влегувањето во Југославија односно од денот на добивањето на одобрението за постојано настанување на тери-

торијата на Југославија, а персоналот на дипломатски и конзуларни претставништва и мисии на странски држави и претставништва на меѓународни организации во Југославија, странски трговски, сообраќајни, културни и други претставништва и странски дописништва — за време од шест месеци од денот на влегувањето во Југославија.

На лицата од ставот 1 на овој член странската возачка дозвола ќе им се замени на нивно барање, без полагање на возачки испит, со југословенска возачка дозвола за управување со онаа категорија моторни возила за која тие лица се овластени со странската возачка дозвола, ако не постои некоја од пречките од членот 110 став 2 точ. 2 до 4 од овој закон.

Странска возачка дозвола што не е издадена на образецот пропишан со Конвенцијата за друмскиот сообраќај од 1949 година, или од чиј текст не може да се заклучи за која категорија моторни возила е издадена и дали ѝ истекол рокот на важењето, може да се замени во смисла на ставот 2 од овој член само ако подносителот на барањето за замена на странска возачка дозвола ќе ја приложи кон барањето и исправата издадена од органот надлежен за издавање на возачки дозволи во земјата во која е издадена странската дозвола, од која се гледа за која категорија моторни возила е издадена таа дозвола односно дека не ѝ истекол рокот на важењето.

Член 133

Сојузниот секретар за внатрешни работи ќе ја пропише постапката за издавање и замена на возачката дозвола, рокот на важењето и постапката за продолжување на важењето на возачката дозвола, образецот на возачката дозвола и начинот за водење на евиденцијата за издадените возачки дозволи.

4. Контролни лекарски прегледи на возачите и контрола на алкохолизираниоста

Член 134

Возачите на моторни возила се должни да се подложат на контролни лекарски прегледи.

Контролните лекарски прегледи се редовни и вонредни.

Член 135

На редовен контролен лекарски преглед подлежат:

1) возачите што управуваат со моторни возила со кои се врши јавен превоз — во временски растојанија кои не можат да бидат подолги од три години;

2) возачите на кои им е издадена дозвола за управување со моторни возила од категоријата D — пред секое продолжување на важењето на возачката дозвола;

3) возачите на кои возачката дозвола поради неповолна здравствена состојба им е издадена со пократок рок на важење, според одредбата на членот 122 став 11 од овој закон — пред секое продолжување на важењето на возачката дозвола;

4) возачите на моторни возила што наполниле 65 години живот — секои две години.

Член 136

Работните организации што вршат јавен превоз се должни да се грижат возачите од членот 135 точка 1 од овој закон да се подлагаат на редовни контролни лекарски прегледи во пропишаниот рок и да водат евиденција за тие прегледи.

Работните организации од ставот 1 на овој член не смеат да дозволат да управува со нивно возило возач кој во пропишаниот рок не се подложил на редовен контролен лекарски преглед.

Член 137

На вонреден контролен лекарски преглед се упатува возач на моторно возило за кој основано ќе се посомнева дека од здравствени причини повеќе

не е способен да управува сигурно со определено или со сите моторни возила.

Возачот го упатува на вонреден контролен лекарски преглед со решение органот на внатрешните работи на општината на чија територија има живеалиште возачот.

Вонредниот контролен лекарски преглед на возачот го врши здравствена установа што ќе ја определи органот на внатрешните работи што го упатил возачот на лекарски преглед.

Во вршењето на контролниот лекарски преглед на возачот задолжително учествува лекар-специјалист за болестите поради кои се упатува возачот на лекарски преглед.

Член 138

Трошоците за редовните и вонредните контролни лекарски прегледи на возач запослен во својство на возач на моторно возило во орган, организација или кај поединци, ги поднесува органот, организацијата или поединецот кај кој е запослен возачот.

Другите возачи на моторни возила самите ги поднесуваат трошоците на редовните контролни лекарски прегледи, а трошоците на вонредните контролни лекарски прегледи на овие возачи ги поднесува органот на внатрешните работи што ги упатил на лекарски преглед.

Член 139

Ќе се смета дека е способен за управување со моторно возило возач за кој на лекарскиот преглед ќе се утврди дека не боледува од никаква душевна болест или од такви нервни оболенија или уочливи психички аномалии кои го оневозможуваат или во поголема мера го отежнуваат сигурното управување со возилото, дека има доволна острина на видот и слухот, дека не боледува од потешки растројства на срцето и на системот на крвотокот, или од некоја друга потешка болест на внатрешните органи, како и дека нема такви телесни недостатоци кои го оневозможуваат управувањето со возилото.

Здравствените услови што мораат да ги исполнуваат возачи на моторни возила ќе ги пропише сојузниот совет за здравство и социјална политика во спогодба со Сојузниот совет за труд и со сојузниот секретар за внатрешни работи.

Член 140

Ако при вршењето на редовен или вонреден контролен лекарски преглед на возачот се утврди дека возачот ја загубил душевната или телесната способност за управување со моторни возила од онаа категорија за која има возачка дозвола, здравствената установа во која е вршен прегледот е должна да го извести за тоа органот на внатрешните работи на општината на чија територија возачот има живеалиште.

Член 141

Работникот на органот на внатрешните работи што врши контрола и регулирање на сообраќајот на патот, може да го подложи на испитување со помош на соодветни средства и апарати, или да го упати на лекарски преглед заради утврдување на влијанието на алкохолот врз неговата способност за управување со возило, возачот за кој основано ќе се посомнева дека управува или се обидува да тргне со возилото под влијание на алкохол.

Анализа на крв или на крв и урина ќе се изврши кај возач кој одрекува дека е под влијание на алкохол, иако е тоа утврдено на начинот од ставот 1 на овој член, како и кај возачот кој самиот бара да му се изврши анализа на крв или на крв и урина.

Ако со испитувањето спроведено според одредбите од ст. 1 и 2 на овој член е утврдено дека возачот имал во организмот алкохол, трошоците за утврдување на алкохолизираноста ги поднесува возачот.

Член 142

Во случај на сообраќајна незгода во која има загинати или повредени лица или во која настала поголема материјална штета, работникот на органот на внатрешните работи или друг овластен работник кој раководи со увидот на местото на сообраќајната незгода, ќе определи да се изврши анализа на крв или на крв и урина на возачите и на други лица што непосредно учествувале во сообраќајната незгода а за кои ќе се посомнева дека се под влијание на алкохол.

5. Услови на работата на возачите

Член 143

Возач кој управува со товарно моторно возило чија вкупна дозволена тежина надминува 3.500 kg, или управува со автобус, не смее непрекинато да управува со возилото подолго од 5 часови.

Како непрекинато управување со возило се смета времето на возењето во кое возачот немал прекин во возењето од најмалку половина час.

Вкупното траење на управувањето со возилото од ставот 1 на овој член не смее да надмине, за време од 24 часа, ефективни 9 часа управување. Ако природата на работната или другите околности бараат управувањето со возилото да трае подолго време, во возилото мора да се наоѓа и втор возач кој повремено ќе го сменува возачот во управувањето со возилото.

Член 144

Возачот кој управува со возилото од членот 143 став 1 на овој закон мора да има непрекинат одмор од најмалку 10 часа во текот на секој 24 часа, сметајќи од почетокот на неговиот работен ден. Времето за одмор може да изнесува и помалку, но не помалку од 8 часа, ако во управувањето со возилото се сменуваат двајца возачи и ако во возилото е уредено легло кое на едниот од нив му овозможува да се одмара во лежечка положба.

Член 145

Работните организации што вршат превоз на патници и стоки се должни да ја усогласат работата на возачите на своите возила со одредбите од овој закон за најголемо дозволено траење на работата на возачите.

Одредбите од овој закон за траењето на работата на возачите се применуваат и на возачите на возилата регистрирани во странство кога со тие возила управуваат на територијата на Југославија.

Член 146

Сојузниот секретар за внатрешни работи, во согласност со сојузниот секретар за стопанство, ќе го пропише начинот за водење на евиденцијата за траењето на управувањето со моторни возила од членот 143 став 1 на овој закон — во рамките на дневно и неделно работно време на возачите, како и начинот за вршење контрола над спроведувањето на одредбите на чл. 143 до 145 од овој закон.

V. ВОЗИЛА

1. Основни мерки за безбедност

Член 147

Во сообраќајот на пат возач не смее да управува со возило кое ги нема пропишаните уреди и опрема или на кое тие уреди или опрема се во неисправна состојба.

Одговорното лице во органот или во организацијата, како и поединец — сопственик на возило, не смее да му дозволи или нареди на друго лице да употребува во сообраќајот на патот возило што не е исправно или што не ги исполнува условите пропишани за сообраќајот на такво возило.

Член 148

Моторни и приклучни возила што сериски или поединечно се произведуваат односно преправаат мораат да бидат подложени на испитување и за нив се издава одобрение за пуштање во промет — атест. За возилата што се произведуваат сериски испитувањето се врши на едно возило од почетната серија, а за возилата што поединечно се произведуваат односно преправаат — на секое поединечно произведено односно преправено возило.

Сојузниот секретар за стопанство донесува поблиски прописи за начинот на вршењето на испитувањата од ставот 1 на овој член и за издавањето на атест.

Член 149

Хомологацијата на уредите, деловите и опремата за моторни и приклучни возила, што подлежат на хомологација според Спогодбата за прифаќање еднообразни услови за хомологација и заемно признавање на хомологацијата на делови и опрема на моторни и приклучни возила („Службен лист на ФНРЈ“ — Меѓународни договори и други спогодби, бр. 5/62), ја врши органот или организацијата што ќе ја определи сојузниот секретар за стопанство.

Сојузниот секретар за стопанство ги донесува поблиските прописи за вршење на хомологацијата од ставот 1 на овој член и за издавање уверенија за извршената хомологација.

Член 150

Возилото не смее да се оптоварува над неговата дозволена носивост.

Товарот на возилото мора да биде сместен и прицврстен тако што да не му смекава на возачот, да не ги загрозува лицата што се превезуваат или другите учесници во сообраќајот, да не ја намалува во значителна мера стабилноста на возилото, да не ги засолнува светлосните уреди и ознаките на возилото и да не стори штета на општествениот или приватниот имот.

Товарот што ја надминува должината, широчината или височината на возилото мора да биде обележен на начин со кој се обезбедуваат другите учесници во сообраќајот.

Член 151

Ако работникот на органот на внатрешните работи кој врши контрола и регулирање на сообраќајот на пат затече во сообраќај возило кое поради техничка неисправност ги загрозува или попречува другите учесници во сообраќајот, или на кое товарот е неправилно сместен или недоволно обезбеден, или со кое без дозвола се превезува товар чии димензии односно тежина ја надминуваат најголемата дозволена димензија односно тежина, ќе му нареди на возачот да го прекине веднаш понатамошниот сообраќај со возилото и да ја отстрани неисправноста или да го одведе возилото до определеното место каде што може да ја отстрани неисправноста.

Во случај на поголем дефект на возилото или ако постои оправдано сомневање дека возачот нема да ја отстрани утврдената неисправност, работникот на органот на внатрешните работи може да му нареди на возачот да ја отстрани неисправноста во определен рок и да го доведе возилото за преглед на определено место.

Ако возачот не постапи според наредбата од ст. 1 и 2 на овој член работникот на органот на внатрешните работи ќе го исклучи возилото од сообраќај.

Трошоците што ќе настанат во врска со исклучувањето на возилото и отстранувањето на техничката неисправност ги поднесува сопственикот односно носителот на правото за користење на возилото.

Член 152

Ако возилото поради сообраќајна незгода или дефект е онеспособено за натамошно движење и оставено на пат, возачот или сопственикот односно

носителот на правото за користење на возилото е должен да го отстрани возилото, и тоа од коловозот веднаш, а од другите делови на патот и околиното земјиште — во рок од три дена.

Ако возилото од ставот 1 на овој член не биде отстрането во пропишаниот рок, отстранување на возилото е должна да изврши работната организација или органот што се грижи за одржувањето на патот, или друга за тоа определена организација.

Ако во случајот од ставот 1 на овој член на местото на сообраќајната незгода или дефектот на возилото се наоѓа овластен работник на органот на внатрешните работи, овој работник е должен да организира веднаш отстранување на возилото од коловозот.

Трошоците за отстранувањето на возилото според одредбата на ст. 2 и 3 од овој член паѓаат на товар на сопственикот односно носителот на правото за користење на возилото.

Член 153

Сојузниот секретар за внатрешни работи, во согласност со сојузниот секретар за стопанство, ќе донесе поблиски прописи за уредите, опремата и ознаките што возилата во сообраќајот на пат мораат да ги имаат заради поголема безбедност на сообраќајот или заради спречување на потешки последици од сообраќајни незгоди, за условите на кои мораат да им одговараат одделни уреди и делови на возила и опрема за возила, како и за техничките нормативи што мораат да ги исполнуваат одделни уреди и делови на возила од значење за безбедноста на сообраќајот.

2. Регистрација на моторни и приклучни возила

Член 154

Во сообраќајот на пат можат да учествуваат само моторни и приклучни возила што се регистрирани.

По исклучок, во сообраќајот на патот можат да учествуваат и возила што не се регистрирани, и тоа:

1) земјоделски и други машини и справи, што се движат со силата на сопствен мотор и кои на рамен пат не можат да развијат брзина поголема од 30 km на час;

2) приклучни возила чија најголема дозволена тежина не надминува 750 kg;

3) моторни и приклучни возила што се преправени или поправени и со кои се врши пробно возење заради испитување и прикажување на нивните својства, или што се движат од седиштето на работната организација во која се произведени до складот на трговско претпријатие, како и моторни и приклучни возила што се движат од местото во кое се преземени нерегистрирани до местото во кое ќе бидат регистрирани — под услов да се означени со посебни таблички за привремено означување на таквите возила во сообраќајот на патиштата (пробни таблички).

Можат да се регистрираат само оние моторни и приклучни возила кои на задолжителниот технички преглед се најдени за исправни.

Регистрацијата на моторните и приклучните возила ја врши општинскиот орган на внатрешните работи, ако со републички закон или со одлука на општинското собрание донесена врз основа на републички закон не е определено тие работи да ги врши друг орган на управата или работна или друга организација.

Член 155

Не може да се регистрира возило за кое не се уплатени пропишаните давачки (царина, задолжително осигурување, данок, надоместок за јавни патишта, такси), како ниту возило за кое со закон е утврдено дека не може да се регистрира.

Член 156

За регистрираното возило се издаваат сообраќајна дозвола и регистарски таблички.

Сообраќајната дозвола се издава со рок на важење од една година.

Регистарските таблици носат, по правило, регистарски број на возило и ознака на регистрационото подрачје.

Регистарските таблици мораат да бидат видливи, читливи и поставени на пропишаниот начин.

Регистрационите подрачја ги определува органот на внатрешните работи во републиката определен со републички пропис.

Формата и поблиската содржина на регистарската таблица, како и ознаките за регистрационите подрачја, ги утврдува сојузниот секретар за внатрешни работи.

Член 157

За моторното и приклучното возило со кое управува, возачот мора да има кај себе сообраќајна дозвола, што е должен да ја покаже на барање на работникот на органот на внатрешните работи што врши контрола и регулирање на сообраќајот на пат или на барање на некој друг со закон овластен работник.

Член 158

Возилата на Југословенската народна армија се регистрираат според прописот што го донесува државниот секретар за народна одбрана, а возилата на органите на внатрешните работи — според прописот што го донесува сојузниот секретар за внатрешни работи.

Член 159

Моторни и приклучни возила на дипломатски и конзуларни претставништва и на мисии на странски држави и на претставништва на меѓународни организации во Југославија и на нивниот персонал, на странски трговски, сообраќајни, културни и други претставништва, на странски дописништва и на страници — странски постојани дописници односно постојани службеници на странски дописништва, моторни и приклучни возила на страници на кои заради школување, специјализација, научни истражувања, запослување или вршење на професионална дејност, заради давање азил или признавање на статусот на бегалец им е издадено одобрение за привремен престој подолг од шест месеци или за постојано настанување во Југославија, како и моторни и приклучни возила на југословенски државјани што ќе дојдат од странска држава во Југославија со намера да се настанат во неа, можат да се употребуваат во сообраќајот на територијата на Југославија само ако се регистрирани во Југославија.

Моторните и приклучните возила од ставот 1 на овој член мораат да се регистрираат во рок од 30 дена од денот на влегувањето во Југославија односно од денот кога на странец — сопственик на возилото му е издадено одобрение за привремен престој подолг од шест месеци односно одобрение за постојано живеење во Југославија.

Член 160

Возилата регистрирани во странска земја можат да учествуваат во сообраќајот на територијата на Југославија само ако имаат сообраќајна дозвола и регистарска таблица издадена од надлежниот орган на земјата во која е регистрирано возилото, како и меѓународна ознака на земјата на регистрацијата.

Ако возилото од ставот 1 на овој член влече приклучно возило, приклучното возило мора да има сопствена регистарска таблица или регистарска таблица со повторен регистарски број на влечното возило.

Член 161

Привремено можат да се регистрираат моторни и приклучни возила увезени од странство или набавени во Југославија чии сопственици се страници што привремено престојуваат во Југославија до шест месеци врз основа на важечка патна исправа, или југословенски државјани кои заради школување, специјализација, научно истражување, запослување или вршење на професионална дејност привремено престојуваат во странство.

Возилото што ќе влезе во Југославија со странски регистарски таблици на кои ознаките и бројот не се во согласност со одредбите од меѓународните договори што ги ратификувала Југославија, мора да се регистрира привремено.

Привремената регистрација на возило важи најдолго една година и може да се продолжува од оправдани причини најмногу уште за една година.

Член 162

Возило регистрирано во Југославија не може да ја напушти територијата на Југославија ако не носи истакната меѓународна ознака на Југославија.

Член 163

Сојузниот секретар за внатрешни работи ќе донесе поблиски прописи за постапката за регистрација, за образецот на сообраќајната дозвола за регистрираните возила и за начинот на водсето на евиденцијата за регистрираните моторни и приклучни возила.

3. Технички преглед на моторни и приклучни возила

Член 164

Заради проверување на техничката исправност на моторните и приклучните возила се вршат редовни и вонредни технички прегледи на тие возила.

Редовен технички преглед на моторни и приклучни возила се врши еднаш годишно, а на моторни и приклучни возила со кои се врши јавен превоз на патници — секои 6 месеци.

На вонреден технички преглед се упатуваат моторно и приклучно возило, што врз основа на членот 151 став 3 од овој закон се исклучени од сообраќај поради техничка неисправност на уредите за управување или на уредите за кочење на возилото, како и возило што во сообраќајна незгода е толку оштетено што оправдано може да се заклучи дека на него се оштетени склоповите и уредите што се битни од становиштето на безбедноста на сообраќајот.

Трошоците за техничките прегледи на моторни и приклучни возила ги поднесува сопственикот односно носителот на правото за користење на возилото.

Член 165

Органот или организацијата што врши технички преглед на моторно или приклучно возило го евидентира вршењето на тој преглед на посебен картон (картон на техничкиот преглед на возилото).

Кога управува со моторно возило возачот е должен да го има кај себе картонот на техничкиот преглед на возилото и да го покаже на барање на работникот на органот на внатрешните работи кој врши контрола и регулирање на сообраќајот или на барање на некој друг со закон овластен работник.

Образецот на картонот на техничкиот преглед на возилото ќе го пропише сојузниот секретар за внатрешни работи.

Член 166

Техничкиот преглед на моторните и приклучните возила на Југословенската народна армија ќе се врши според прописот што во согласност со одредбите од овај закон ќе го донесе државниот секретар за народна одбрана.

IV. ПОСЕБНИ МЕРКИ ЗА БЕЗБЕДНОСТ НА СООБРАЌАЈОТ

Член 167

Заради безбедност на сообраќајот и за обезбедување на неговото непопречувано одвивање, како и во случај кога тоа го бараат причините за одржување на јавниот ред и мир, надлежниот орган на внатрешните работи може да го запре сообраќајот или да определи посебно ограничување на сообраќајот на определени патишта или на делови од пат за време додека постојат причините поради кои се преземаат тие мерки.

Член 168

Ако работната организација што се грижи за одржувањето на патиштата не го одржува патот на начинот определен со прописите за јавните патишта и со тоа ги доведе во непосредна опасност учесниците во сообраќајот, надлежниот орган на внатрешните работи во републиката ќе донесе решение со кое ќе нареди преземање на мерките потребни за воспоставување на условите за безбеден сообраќај на патот.

Ако работната организација што се грижи за одржувањето на патот не постапи според решението од ставот 1 на овој член, органот на внатрешните работи што го донесол решението ќе поведе прекршочна постапка против работната организација и одговорното лице во работната организација.

Член 169

Работната организација што изведува работи на пат поради кои може да дојде до пречки во нормалното одвивање на сообраќајот е должна да го извести за времето на почетокот и траењето на работите, за начинот на обезбедувањето на местото на кое се изведуваат работите и за организацијата на одвивањето на сообраќајот, најдоцна на 15 дена пред почетокот на работите, општинскиот орган на внатрешните работи — ако работите се изведуваат на пат кој се наоѓа на територија од една општина, односно републичкиот орган на внатрешните работи — ако такви работи се изведуваат на пат кој поврзува територии на две или повеќе општини.

Член 170

Во состав на стручните комисии што ги разгледуваат и одобруваат урбанистичките и комуналните планови, како и во состав на комисиите што ги прегледуваат и одобруваат инвестиционите програми и проекти за изградба, реконструкција и инвестиционо одржување на патиштата, влегува и претставник на надлежниот општински орган на внатрешните работи, а ако тие планови и проекти се од значење за пошироката општествено-политичка заедница — и претставник на републичкиот орган на внатрешните работи односно на Сојузниот секретаријат за внатрешни работи.

Член 171

Заради унапредување на работата на сообраќајното образование и воспитување на учесниците во сообраќајот, заради остварување соработка и координација во развивањето на сообраќајно-превентивната работа во сообраќајот на патиштата помеѓу заинтересираните сојузни органи и организации и републичките и покраинските организации што се занимаваат со прашањата од овој став, како и заради предлагање на потребните мерки за поголема безбедност во сообраќајот на патиштата, постои Сојузен совет за безбедност на сообраќајот, како општествено тело.

Претседателот, членовите и секретарот на Советот ги именува Сојузниот извршен совет од редовните на претставниците на заинтересираните сојузни органи и организации, како и од поединци што се истакнуваат во работата на подигањето безбедност на сообраќајот на патиштата.

Претседателите на републичките и покраинските организации што се занимаваат со прашањата од ставот 1 на овој член се членови на Советот според својата функција.

Средствата за работа на Советот му се обезбедуваат во сојузниот буџет, а во рамките на претсметката на Сојузниот секретаријат за внатрешни работи.

Стручните работи на Советот и подготвувањето на материјали за седниците на Советот ги врши секретаријатот со кој раководи секретарот на Советот.

Сметководствените и административно-техничките работи за Советот ги врши Сојузниот секретаријат за внатрешни работи.

Советот донесува деловник за својата работа.

VII. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 172

Со парична казна од 500 до 10.000 динари ќе се казни за прекршок работна или друга организација:

1) ако не ја организира или не ја спроведува внатрешната контрола (член 4 ст. 2 и 3);

2) ако го ограничи или забрани сообраќајот на јавен пат а на тоа не е овластена, или определи ограничување или забрана на сообраќајот противно на одредбите од членот 7 на овој закон;

3) ако дозволи или нареди да управува со моторно возило лице за кое можело да се заклучи дека поради умор, болест, влијание на алкохол или опојни средства нема да биде во состојба да управува сигурно со возилото (член 13);

4) ако остави на пат или фрли на пат предмети или материјали што можат да ја попречуваат или загрозат безбедноста на сообраќајот (член 20 став 1);

5) ако нареди или дозволи возач да вози противно на одредбата за најголемата дозволена брзина за движење на возило во населба (член 26 став 1) или противно на одредбите на посебниот пропис за ограничување брзината на движењето за сите или одделни категории моторни возила (член 27);

6) ако на моторно или приклучно возило за групен превоз на патници превезува поголем број лица отколку што е дозволено (член 49);

7) ако врши превоз на лица на возило наменето за превоз на товар противно на одредбите од членот 50 на овој закон;

8) ако врши потребно возење со моторно возило без потребното одобрение или ако не ги преземе мерките за безбедност наведени во одобрението за потребно возење (член 79);

9) ако нареди да се врши со возило влечење на друго возило, противно на одредбите на членот 80 од овој закон;

10) ако давајќи на превоз опасни материи не постапи според одредбите од членот 83 став 1 на овој закон;

11) ако вршејќи превоз на опасни материи не постапи според одредбите од членот 83 став 2 на овој закон;

12) ако по сообраќајна незгода не го расчисти патот за чие обележување се грижи (член 90 став 2);

13) ако не го извести надлежниот општински орган на внатрешните работи за случаите наведени во членот 91 од овој закон;

14) ако без одобрение организира спортска или друга приредба на пат (член 92 ст. 1 и 2);

15) ако не ги преземе потребните мерки за безбедност или не ја извести јавноста за преземените мерки во врска со одржување приредба на пат (член 94);

16) ако не постапи по решение од органот на внатрешните работи донесено врз основа на членот 97 став 2 од овој закон;

17) ако при изведување работи на пат не го обележи со пропишаните сообраќајни знаци или светла односно не го обезбеди со пропишаните браници или други соодветни уреди местото на кое се изведуваат работите (член 109 ст. 1 и 2), или по завршувањето на работите не ги отстрани од патот поставените сообраќајни знаци, браници или други уреди (член 109 став 3);

18) ако дозволи обучување на кандидат за возач а тој не ги исполнува пропишаните услови (член 112);

19) ако во практично управување со моторно возило обучува во сообраќајот на пат лице што има помалку од пропишаните години на живот (член 114 став 2);

20) ако нареди или дозволи да се врши обучување на кандидат за возач во практично управување со моторно возило што не е означено со посебни табели (член 116 став 1), или ако употребува посебни табели на моторното возило во време кога со него не врши обучување (член 116 став 2);

21) ако дозволи да управува со моторно возило лице на кое не му е издадена возачка дозвола

или не му е издадена возачка дозвола за таа категорија возила (член 124 став 3);

22) ако не се грижи нејзините возачи во пропишаниот рок да се подлагаат на редовни контролни лекарски прегледи или ако не води евиденција за тие прегледи, или ако дозволи со нејзиното возило да управува возач што во пропишаниот рок не се подложил на редовен контролен лекарски преглед (член 136);

23) ако не го извести органот на внатрешните работи за возачот за кого на редовниот или контролниот лекарски преглед е утврдено дека ја изгубил душевната или телесната способност за управување со моторни возила од онаа категорија за која има возачка дозвола (член 140);

24) ако дозволи или нареди работа на возачи противно на одредбите од овој закон за работното време и за другите услови за работа на возачите, или ако не го усогласи своето работење со тие одредби (чл. 143 до 145);

25) ако дозволи или нареди во сообраќајот на пат да се употребува моторно возило што не е исправно или што не ги исполнува условите пропишани за сообраќај на такво возило (член 147);

26) ако нареди да управува возач на пат со возило што е оптоварено над неговата носивост, или на кое се превезува непрописно сместен товар или товар што ја надминува должината односно широчината на возилото а при тоа не е прописно означен (член 150);

27) ако возилото онеспособено за натамошно движење што останало на пат не го отстрани во пропишаниот рок (член 152 став 1);

28) ако врши сообраќај на пат со моторно или приклучно возило што не е регистрирано или не е регистрирано во определениот рок (чл. 154 и 159);

29) ако без пробни табели учествува во сообраќајот на пат со моторно или приклучно возило во случаите од членот 154 став 2 точка 3 на овој закон;

30) ако врши сообраќај на пат со моторно или приклучно возило што во пропишаниот рок не е подложено на редовен технички преглед или со возило што е исклучено од сообраќај и упатено на вонреден технички преглед а не е подложено на овој преглед (член 164 ст. 2 и 3);

31) ако не постапи според решение од органот на внатрешните работи со кое се наредува преземање мерки заради воспоставување на условите за безбедност на патот (член 168);

32) ако во пропишаниот рок не го извести надлежниот орган на внатрешните работи за времето на почетокот и траењето на работите, за начинот на обезбедувањето место на кое се изведуваат работите и за организацијата на одвивањето на сообраќајот (член 169).

За прекршокот од ставот 1 на овој член ќе се казни со парична казна од 50 до 500 динари и одговорното лице во работната или во друга организација.

Член 173

Со парична казна од 500 до 10.000 динари ќе се казни за прекршок поединец — сопственик на моторно или приклучно возило што врши јавен превоз на патници или стоки:

1) ако дозволи да управува со моторно возило лице за кое може да се заклучи дека поради умор, болест, влијание на алкохол или опојни средства или поради психичката состојба во која се наоѓа нема да биде во состојба да го управува сигурно возилото (член 13);

2) ако со моторно или приклучно возило наменето за превоз на патници превезува поголем број лица одошто е дозволено (член 49);

3) ако врши превоз на лица со возило наменето за превоз на товар противно на одредбите на членот 50 од овој закон;

4) ако врши пробно возење со моторно возило без потребното одобрение или ако не ги презема мерките на безбедност наведени во одобрението за пробно возење (член 79);

5) ако дозволи да се врши со возило влечење на друго возило противно на одредбите од членот 80 на овој закон;

6) ако вршејќи превоз на опасни материи не постапи според одредбите на членот 83 став 2 на овој закон;

7) ако дозволи да управува со моторно возило лице на кое не му е издадена возачка дозвола или не му е издадена возачка дозвола за таа категорија возило (член 124 став 3);

8) ако управува со моторно возило противно на одредбите на овој закон за работното време и за другите услови за работа на возачите (чл. 143 и 144);

9) ако дозволи да се употребува во сообраќај на пат моторно возило што не е исправно или што не ги исполнува условите пропишани за сообраќај на такво возило (член 147);

10) ако во сообраќај на пат управува со возило што е оптоварено над неговата носивост, или на кое се превезува непрописно сместен товар односно товар што ја надминува широчината односно должината на возилото а при тоа не е прописно означен (член 150);

11) ако возилото онеспособено за натамошно движење што останало на пат не го отстрани во пропишаниот рок (член 152 став 1);

12) ако врши сообраќај на пат со моторно или приклучно возило што не е регистрирано (член 154);

13) ако врши сообраќај на пат со моторно или приклучно возило што во пропишаниот рок не е подложено на редовен технички преглед или со возило што е исклучено од сообраќај и е упатено на вонреден технички преглед а не е подложено на овој преглед (член 164 ст. 2 и 3).

Член 174

Со парична казна од 50 до 500 динари или со казната затвор до два месеца ќе се казни за прекршок:

1) возач кој во сообраќајот на пат управува со моторно возило под влијание на алкохол или се обиде да го стори тоа (член 12 став 2);

2) возач што ќе постапи противно на одредбата од членот 12 став 4 на овој закон;

3) тој што ќе дозволи да управува со неговото моторно возило лице за кое може да се заклучи дека поради умор, болест, влијание на алкохол или опојни средства или поради психичката состојба во која се наоѓа нема да биде во состојба да го управува сигурно возилото (член 13);

4) возач кој управува со моторно возило на кое му се додадени повеќе од две приклучни возила (член 47 став 1);

5) возач кој на возило превезува поголем број лица отколку што е тоа дозволено (чл. 48 и 49);

6) возач кој на товарно моторно возило или на приклучно возило превезува лица противно одредбите на членот 50 од овој закон;

7) тој што на патен премин преку железничка пруга врши преминување противно на одредбите од чл. 68 до 70 на овој закон;

8) возач кој превезувајќи опасни материи истовремено превезува и други лица (член 82 став 1), или ќе остави на пат без надзор возило со опасни материи (член 82 став 2);

9) тој што наидувајќи на место на сообраќајна незгода не ќе им укаже помош на лицата повредени во сообраќајната незгода, или возачот кој не ќе ги превезе повредените лица до најблиската здравствена установа (член 85);

10) тој што во сообраќајот на пат без дозвола за возач-инструктор врши обучување на кандидати за возачи во практично управување со моторно возило (член 113 став 3);

11) лице што заради обучување управува во сообраќајот на јавен пат со возило без надзор на возач-инструктор (член 114 став 1) или се обучува во

управување иако ги нема пропишаните години на живот (член 114 став 2);

12) возач-инструктор што при обучувањето на кандидатот во сообраќајот на пат постапува противно на одредбите од членот 115 на овој закон;

13) тој што во сообраќајот на пат управува со моторно возило а не му е издадена возачка дозвола (член 110 став 1), или тој што управува со возило од категорија за која не му е издадена возачка дозвола (член 124 став 2);

14) тој што ќе дозволи да управува со негово моторно возило лице кое нема возачка дозвола или нема дозвола за управување со соодветна категорија возила (член 124 став 3);

15) возач што во сообраќајот на пат управува со моторно возило за време додека возачката дозвола му е одземена (член 128 ст. 1 и 2);

16) возач што во сообраќајот на пат не ќе постапи според наредбите на работниците на органот на внатрешните работи што вршат контрола и регулирање на сообраќајот односно на другите со закон овластени работници (чл. 14, 130 и 151);

17) возач што во пропишаниот рок не ќе го отстрани возилото онеспособено за натамошно движење, кое останало на пат (член 152 став 1);

18) тој што управува со моторно возило врз основа на странска возачка дозвола во време за кое му е изречена мерката забрана на користење на странска возачка дозвола на територијата на Југославија (член 131 став 2);

19) сопственикот на возило кој на друго лице ќе му дозволи или нареди да употребува во сообраќајот на пат возило кое не е исправно или не ги исполнува условите пропишани за сообраќајот на таквото возило (член 147 став 2).

За прекршокот од ставот 1 точ. 1, 11, 12, 14 и 15 од овој член ќе се изрече против возачот заштитната мерка одземање на возачката дозвола во траење од 30 дена до една година, а за прекршоците од ставот 1 точ. 4, 5, 6, 7, 8, 13, 16 и 18 може да се изрече оваа заштитна мерка во траење до една година.

Член 175

Со парична казна од 30 до 300 динари или со казната затвор до 30 дена ќе се казни за прекршок:

1) возач кој во сообраќајот на пат под влијание на алкохол управува со возило кое според одредбите од овој закон не се смета за моторно возило, или ќе се обиде да го стори тоа (член 12 став 2);

2) тој што ќе постапи противно на одредбите на чл. 77 и 78 од овој закон;

3) возач кој со моторно возило врши пробно возење без одобрение или не ќе ги преземе мерките за безбедност наведени во одобрението за пробно возење, или на возилото за време на пробното возење превозува лица што се наведени во одобрението (член 79);

4) тој што за сообраќајна незгода не ќе го извести најблискиот орган на внатрешните работи или најблиската здравствена установа (член 86), или без оправдана причина ќе се оддалечи од местото на сообраќајната незгода (член 88 став 1), или ќе постапи противно на одредбата на членот 83 став 2 од овој закон;

5) тој што присуствува на петелка сообраќајна незгода и на барање на лицето што непосредно учествувало во таква незгода не му ги даде своите лични податоци (член 87 став 1);

6) возач што во сообраќајна незгода ќе му нанесе материјална штета на друг и ќе одбие на барање на оштетенитот да му ги даде своите лични податоци (член 89 став 2);

7) возач кој учествувал во сообраќајна незгода или лице присутно на местото на сообраќајната незгода, ако не постапи според одредбата од членот 90 став 1 на овој закон;

8) возач кој на барање на работникот што врши контрола и регулирање на сообраќајот, или на барање на некој друг со закон овластен работник, не сака да ја покаже возачката дозвола (член 127);

9) тој што управува со моторно возило врз основа на странска возачка дозвола противно на одредбите од членот 131 став 1 и членот 132 став 1 на овој закон;

10) возач што не ќе се подложи на контролен лекарски преглед (член 134);

1) возач кој на барање на работникот на органот на внатрешните работи не ќе се подложи на лекарски преглед или на анализа на крв или на некое друго испитување заради утврдување дали е под влијание на алкохол (член 141).

За прекршокот од ставот 1 точ. 2, 3, 4, 9, 10 и 11 на овој член може да се изрече против возачот и заштитната мерка одземање на возачката дозвола во траење до една година.

Член 176

Со парична казна од 50 динари ќе се казни на самото место за прекршок:

1) возач кој пристапувајќи кон пешачки премин не управува со возилото со особена претпазливост и со приспособена брзина, или не ќе ги пропушти пешаците што пред возилото наидуваат по обележениот пешачки премин (член 16), или не ќе им даде предимство на пешаците што се движат по обележениот пешачки премин за време додека со дадениот сообраќаен знак им е дозволен преминот преку коловозот (член 63 став 2);

2) возач кој при минување покрај трамвај или друго возило со кое се врши јавен превоз на патници не постапи според одредбата од членот 18 на овој закон;

3) тој што ќе остави на пат или ќе фрли на пат предмети или материји што можат да ја попречуваат или загрозат безбедноста на сообраќајот (член 20 став 1);

4) возач што вози противно на одредбата за најголемата дозволена брзина на движење на возило во населба (член 26 став 1) или противно на одредбите од посебниот пропис за ограничување брзината на движењето за сите или за одделни категории моторни возила (член 27);

5) возач што ќе постапи противно на одредбите од членот 29 на овој закон;

6) возач што врши престигнување или заобиколување на начинот противен на одредбите од чл. 31 до 35 на овој закон;

7) возач на кого друг возач му дал знак дека има намера да го прстигне — ако не постапи според одредбата на членот 36 став 1 од овој закон, или ако ја зголеми брзината на движењето на своето возило додека другото возило го прстигнува (член 36 став 2);

8) возач кој, присилен да го запре возилото на коловозот на јавен пат надвор од населба, не ќе ги преземе мерките потребни за запреното возило да не ги доведе во опасност другите возила (член 43 став 3);

9) возач кој со возило ќе пресече колона на пешаци (член 46);

10) возач на моторно возило што влече зад себе приколка која не е прицврстена така што да ја обезбедува стабилноста на влечното возило или која ја намалува стабилноста на влечното возило (член 47 став 2);

11) возач на моторно возило кој во разминување со друго возило, или додека минува покрај организирана поворка на пешаци, или додека се движат на кратко отстојание по друго возило, не ќе ги исклучи (соборни) големите светла за осветлување на патот (член 51 став 3);

12) возач што на обележениот пешачки премин на кои сообраќајот не е регулиран со светлосни сообраќајни знаци или со знаци што ги дава овластеното службено лице, не ќе ги пропушти пешаците на кои наидува (член 63 став 3);

13) пешак, терач на добиток или возач на возило на кое му е забрането движење по автопат или по пат резервиран само за сообраќај на моторни возила — ако сообраќа по таков пат (член 71 и член 73);

14) возач кој на автопат или на пат резервиран само за сообраќај на моторни возила изведува со возилото дејствија чие изведување на таков пат е забрането (член 72 и член 73);

15) возач кој при управување со моторно возило ќе се затече да ги крши одредбите од чл. 143 и 144 на овој закон;

16) возач кој управува со моторно возило кое ги нема пропишаните уреди или на кое уредите се неисправни, или кое го нема пропишаниот прибор или опрема за возилото (член 147 став 1);

17) возач кој управува со возило што е оптоварено над неговата носивост или на кое се превезува товар сместен на непропишан начин или товар што ја надминува должината односно широчината на возилото, а при тоа не е прописно означен (член 150);

18) возач кој управува со моторно или приклучно возило кое не е подложено на задолжителен технички преглед во пропишаниот рок (член 164);

Ако со прекршокот од ставот 1 на овој член е предизвикана непосредна опасност за друг учесник во сообраќајот или сообраќајна незгода, сторителот ќе се казни со парична казна од 50 до 500 динари или со казната затвор до два месеца.

За прекршокот од ставот 1 точ. 9 и 11 — во поглед разминувањето на моторно возило ќе се изрече против возачот заштитната мерка одземање на возачката дозвола за време од 30 дена до една година, а за прекршокот од ставот 1 точ. 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 12, 14, 15, 16, 17 и 18 може да се изрече оваа заштитна мерка во траења до една година.

Член 177

Со парична казна од 20 динари ќе се казни на самото место за прекршок:

1) возач кој во сообраќајот не го држи возилото на доволна оддалеченост од другите возила (член 15 и член 53 став 1);

2) возач кој со возилото создава одвишна бука во сообраќајот (член 17);

3) возач кој од патот не ќе го отстрани товарот или другите предмети што ги растурил или ги ставил на патот, или не ќе го отстрани предметот или друга пречка на коловозот што ја загрозува безбедноста на сообраќајот (член 20);

4) возач кој ноќе или при намалена видливост управува со возило што не е обележено со светла на пропишаниот начин (член 21);

5) возач кој ќе постапи противно на одредбата од членот 22 на овој закон;

6) возач кој во сообраќајот не се придржува кон одредбите за положбата и движењето на возилата на коловозот (чл. 23 до 24);

7) возач кој вози со брзина поголема од онаа што ја дозволуваат условите на сообраќајот или особините на патот, на возилото и на товарот (член 25 став 1);

8) возач кој на пат со интензивен сообраќај ќе ја намали брзината на движењето на моторното возило во толкава мера што со тоа да го попречува нормалното одвивање на сообраќајот или ја крши одредбата за најмалата дозволена брзина (член 25 став 2);

9) возач кој со возило врши скришување противно на одредбата од членот 28 на овој закон;

10) возач кој врши разминување противно на одредбите од членот 30 на овој закон;

11) возач кој во сообраќајот не дава светлосни или звучни знаци кога тоа го бараат причините на безбедноста на сообраќајот, или возач кој дава звучни знаци противно на одредбата од членот 38 на овој закон;

12) возач кој оставајќи го возилото на пат не ќе преземе мерки со кои се спречува да тргне возилото само од местото на кое е оставено (член 41 став 1);

13) возач што ќе го запре односно паркира возилото на место на кое тоа би ја загрозувало безбедно-

ста на другите учесници во сообраќајот или би претставувало пречка за нормално одвивање на сообраќајот (член 42), или ако не постапи според одредбите на членот 43 на овој закон;

14) возач кој не се придржува за одредбите од членот 51 на овој закон за употребата на светла за осветлување на патот, на светла за обележување на возилото или на посебни светла за магла;

15) возач кој ноќе или при намалена видливост не ќе го обележи запреното односно паркираното моторно возило со соодветни светла според одредбата од членот 52 на овој закон;

16) возач на моторно возило чија вкупна дозволена тежина надминува 3.500 kg кој во сообраќајот своето возило не го држи на пропишаното отстојание од исто такво возило пред себе (член 53 став 2);

17) возач кој го нема пропишаниот знак за обележување на запрено возило на коловозот или кој моторно возило запрено на коловозот не обележи на пропишаниот начин (чл. 54 и 55);

18) возач кој своето возило не ќе го отстрани од шините кога наидува трамвај или друго возило што се движи по шини (член 56 став 2);

19) возач на запрежно возило кој ќе престане да управува со запрежно возило кое се движи по пат, или кој запрежното возило ќе остави на пат без надзор (член 59);

20) лице под чиј надзор или водство се движи организирана колона на пешаци — ако оваа колона не се движи по крајната десна страна на патот (член 61 став 3);

21) пешак кој минувајќи преку коловозот намерно и без потреба го попречува движењето на возилата (член 63 став 1), или не ќе ги пропушти возилата на место каде што нема обележен пешачки премин (член 63 став 4);

22) возач кој на раскрсница на која сообраќајот е регулиран со светлосни сообраќајни знаци не ќе го запре возилото при појавата на црвено или жолто светло, или управувајќи со возилото ќе постапи противно на значењето на одделни светлосни знаци (чл. 64 и 65);

23) возач што на раскрсница ќе постапи противно на одредбите од чл. 66 и 67 на овој закон;

24) возач што на премин на пат преку железничка пруга на кој нема уред за затворање на сообраќајот ќе постапи противно на одредбите од членот 70 на овој закон;

25) возач кој на дел од пат низ тунел изведува со возилото дејствија чие изведување во тунелот е забрането (член 75);

26) возач на моторно возило кој за време на движење низ тунел не ги држи запалени светлата за обележување на возилото или, ако тунелот е неосветлен или слабо осветлен — и светлата за осветлување на патот (член 76);

27) тој што при средба со возило со право на првенство за минување не ќе ги преземе мерките заради пропуштање на тоа возило (член 78 став 2);

28) возач кој со возило врши влечење на друго возило противно на одредбите од членот 80 на овој закон;

29) тој што во сообраќајот на пат ќе постапи според одредбата изразена со сообраќајниот знак (член 95 став 3), ако со овој закон поинаку не е определено;

30) кандидат за возач што за време на обучувањето нема лекарско уверение за способноста за управување со моторно возило (член 114 став 3);

31) тој што обучува во сообраќај на јавен пат кандидат за возач во практично управување со моторно возило што не е означено со посебни табели (член 116 став 1), или ако употребува посебни табели на моторното возило во времето кога со него не врши обучување (член 116 став 2);

32) возач кој при управување со моторно возило нема кај себе возачка дозвола (член 127);

33) возач кој вози моторно возило или приклучно возило што не е регистрирано или не е регистрирано во определениот рок или не е означено со пробни табели (чл. 154 и 159).

Ако со прекршокот од ставот 1 на овој член е предизвикана непосредна опасност за друг учесник во сообраќајот или сообраќајна незгода, сторителот ќе се казни со парична казна од 30 до 300 динари или со казната затвор до 30 дена.

За прекршоците од ставот 1 на овој член во случаите кога сторителот на таков прекршок е возач може да се изрече заштитната мерка одземање на возачката дозвола за време до шест месеци.

Член 178

Со парична казна од 10 динари ќе се казни на самото место за прекршок:

1) пешак или терач на добиток кој не ќе постапи според знакот или наредбата што му ја дава работникот што врши контрола и регулирање на сообраќајот или некој друг со закон овластен работник (член 14);

2) тој што за време додека се превезува на возило го попречува возачот во управувањето на возилото (член 19);

3) пешак, велосипедист или јавач кој се движи по коловозот на начин противен на одредбата од членот 23 став 6 на овој закон;

4) возач што ќе го запре или паркира возилото на начин противен на одредбите од членот 39 ст. 1 и 2 и на членот 40 од овој закон, или ќе дозволи вратата на возилото да се отвори противно на одредбата од членот 39 став 3 на овој закон;

5) возач кој оставајќи го на патот моторното возило не ќе ги преземе мерките со кои се спречува да го стават во движење возилото неовластени лица (член 41 став 2);

6) возач на велосипед кој се движи по патот противно на одредбата од членот 57 на овој закон;

7) возач на велосипед со помошен мотор што не ги почитува пропишаните правила на сообраќајот (член 58);

8) терач на добиток што ќе постапи противно на одредбите од членот 60 на овој закон;

9) пешак што по патот се движи противно на одредбите од членот 61 на овој закон;

10) пешак кој за минување преку коловозот не го користи преминот односно минувалиштето определено за пешаци — кога е должен да го стори тоа (член 62 став 2);

11) возач кој управува со моторно возило на кое регистарските табели не се истакнати на пропишаниот начин или не се видливи и читливи (член 156 став 4);

12) возач кој управува со моторно возило а ги нема кај себе исправите за возилото (член 157 и член 165 став 2);

13) возач на возило регистрирано во Југославија кој со возилото ја напушта територијата на Југославија — ако на возилото ја нема пропишаната меѓународна ознака, како и возач на возило регистрирано во некоја странска земја — ако нема сообраќајна дозвола за возилото, регистарска таблица или меѓународна ознака на земјата каде што е регистрирано возилото (чл. 160 и 162).

Ако со прекршокот од ставот 1 на овој член е предизвикана непосредна опасност за друг учесник во сообраќајот или сообраќајна незгода, сторителот ќе се казни со парична казна од 20 до 100 динари.

Член 179

Паричната казна на самото место за прекршоците од чл. 176, 177 и 178 ја изрекува и ја наплатува работникот на органот на внатрешните работи кој врши контрола и регулирање на сообраќајот.

Ако сторителот на прекршокот за кој е пропишана парична казна на самото место од која и да е причина не ја плати оваа казна на самото

место, може да го стори тоа во рок од 8 дена од денот кога го сторил прекршокот.

Ако сторителот на прекршокот не ја плати паричната казна во рокот од ставот 2 на овој член, општинскиот орган на внатрешните работи ќе поднесе барање за поведување прекршочна постапка против сторителот на прекршокот.

Член 180

Ако кон барањето за поведување прекршочна постапка против возач за прекршок на сообраќајните прописи се достави и возачката дозвола што му е одземена на возачот на самото место, судијата за прекршоци е должен во рок од 3 дена од денот на приемот на пријавата да донесе решение за прекршокот или да му ја врати на возачот одземената возачка дозвола и да го продолжи ведењето на прекршочната постапка.

Член 181

Против сторителот на прекршок што е затечен да управува со моторно возило во сообраќај на пат, а на кого не му е издадена возачка дозвола, може да биде изречена заштитната мерка забрана на издавање возачка дозвола во траење до 3 години.

Ако за прекршокот за кој е изречена заштитната мерка забрана на издавање возачка дозвола е изречена и казната затвор, оваа мерка се смета од денот кога казната затвор е издржана.

Заштитната мерка забрана на издавање возачка дозвола може да биде изречена и самостојно, без изрекување на казна за прекршок.

Член 182

Заштитната мерка одземање на возачката дозвола може да биде изречена и самостојно, без изрекување на казна за прекршок.

Ако за прекршокот за кој е изречена заштитната мерка одземање на возачката дозвола е изречена и казната затвор, оваа мерка се смета од денот кога е издржана казната затвор, а ако за прекршокот е изречена парична казна — од денот кога на возачот му е одземена возачката дозвола.

Член 183

Ако во постапката за кривично дело загрозување на безбедноста на сообраќајот спрема возачот е применета мерката одземање на возачката дозвола (член 129), времето на траењето на оваа мерка ќе се засмета во времето на траењето на мерката за безбедноста одземање на возачката дозвола, ако биде изречена оваа мерка.

Член 184

За прекршок на прописите за сообраќајот на патниците што ќе го стори помлад малолетник, ќе се казни со пропишаната парична казна родителот односно старателот на малолетникот — ако прекршокот е сторен како последица од пропуштање на грижата за малолетникот.

Член 185

Возачот под чиј надзор се обучува кандидат за возач во практично управување со моторно возило по патот ќе се казни за сообраќајниот прекршок што ќе го стори кандидатот за возач, освен во случај ако не бил во состојба да го спречи прекршокот.

Член 186

Ако прекршокот на одредбите од овој закон возачот го стори по наредба од кој и да е свој старешина, со казната предвидена за возачот ќе се казни и тој старешина.

Член 187

Против возач кој во странска земја ќе стори прекршок на сообраќајните прописи од таа земја, ќе се поведе во Југославија прекршочна постапка ако тоа го бара надлежниот странски орган, ако возачот за истиот прекршок може да биде казнет според нашите прописи и ако за прекршокот не бил казнет во земјата во која го сторил прекршокот.

Член 188

Ако лице што има странска возачка дозвола сторило на територијата на Југославија прекршок за кој во овој закон е предвидено да може да се изрече и заштитната мерка одземање на возачката дозвола, на тоа лице наместо заштитната мерка одземање на возачката дозвола може да му се изрече заштитната мерка забрана на користење на странската возачка дозвола за исто време.

Член 189

Органот на внатрешните работи на општината на чија територија возачот има живеалиште води за возачот на моторни возила картон на изречените казни.

Во картонот на изречените казни се запишуваат казните, заштитните мерки и мерките за безбедност што на возачот на моторно возило ќе му бидат изречени во прекршочна или кривична постапка за прекршоците односно за кривичните дела сторени во сообраќајот.

Органот што ја изрекува казната односно заштитната мерка или мерката за безбедност е должен да му достави на органот на внатрешните работи на општината на чија територија возачот има живеалиште препис од пресудата односно од решението со кое е изречена казната или мерката.

Член 190

Износите на наплатените парични казни за прекршоците сторени во сообраќајот на патиштата и припаѓаат на републиката на чија територија е изречена казна за прекршок.

VIII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 191

Се овластува сојузниот секретар за внатрешни работи да донесе поблиски прописи за правилата на сообраќајот утврдени со овој закон и за начинот на вршење контрола и регулирање на сообраќајот на патиштата.

Член 192

Се овластува сојузниот секретар за внатрешни работи да може да определува прекршоци во прописите што ги донесува врз основа на овластувањето од овој закон и да ги пропише казните за тие прекршоци.

Член 193

Во случај на исклучување на возач или на исклучување на возило од сообраќај од страна на работникот на органот на внатрешните работи, натамошната грижа за возилото, како и трошоците во врска со таа грижа, паѓаат на товар на сопственикот односно на носителот на правото за користење на возилото, при што не се засега во правото на сопственикот односно носителот на правото за користење на возилото да го остварува евентуално надоместокот на штетата според општите прописи.

Член 194

Со денот 4 април 1965 година односно 16 мај 1969 година, како ден на влегувањето во сила на Основниот закон за безбедноста на сообраќајот на јавните патишта („Службен лист на СФРЈ“, бр. 14/65) односно на Законот за измени и дополненија на Основниот закон за безбедноста на сообраќајот на јавните патишта („Службен лист на СФРЈ“, бр. 20/69) престануваат да важат: Уредбата за сообраќајот на јавните патишта („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 51/50), членот 34а од Уредбата за измени и дополненија на Уредбата за согласување посебните прописи за прекршоци во уредбите и во другите прописи донесени од Владата на ФНРЈ и од нејзините органи со одредбите на Основниот закон за прекршоци („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 39/53), Одлуката за поставање патни белези на јавните патишта („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 47/54), Одлуката за надокнада на трошоците за лекарски преглед на возачите на моторни возила („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 6/54 и 9/54), Наредбата за крстосањето и претеквањето на во-

зила на јавните патишта со моторните возила што се движат со doprovod („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 28/53), Наредбата за мерките за безбедност на сообраќајот на авто-патот Загреб—Љубљана и на современиот пат Загреб—Белград („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 5/59), Наредбата за мерките за безбедност на сообраќајот на деловите на меѓународниот пат Осипаоница—Ниш—Скопје („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 8/64), Одлуката за основање и работата на Советот за безбедност на сообраќајот на патиштата („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 47/61), како и одредбите на другите прописи што се во спротивност со одредбите на овој закон.

Член 195

Одредбите на членот 111 и членот 119 став 3 ќе се применуваат од 1 јули 1970 година.

174.

Врз основа на Уставниот амандман IX точка 1 став 3, во врска со членот 5 став 1 од Законот за извршување на сојузниот буџет за 1970 година, Сојузната скупштина, на предлог од Сојузниот секретаријат за стопанство, на седницата на Соборот на народите од 31 март 1970 година и на седницата на Општествено-политичкиот собор од 30 март 1970 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ПРОГРАМАТА ЗА УПОТРЕБА НА СРЕДСТВАТА ПРЕДВИДЕНИ ВО СОЈУЗНИОТ БУЏЕТ ЗА 1970 ГОДИНА ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ЗЕМЈОДЕЛСТВОТО И ШУМАРСТВОТО

1. Средствата за унапредување на земјоделството и шумарството, предвидени во разделот 13, позиција 72, распоредна група 16-2-21 на сојузниот буџет за 1970 година, можат да се користат до износ 5,940.000 динари за намените од Програмата за употреба на средствата предвидени во сојузниот буџет за 1970 година за унапредување на земјоделството и шумарството (во понатамошниот текст: Програмата) која е составен дел на оваа одлука.

2. Средствата од точката 1 на оваа одлука според видовите на работите наведени во Програмата можат да се користат само за работи за кои ќе биде обезбедено учество од страна на корисниците на средствата, а во износите предвидени во Програмата.

3. Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Сојузна скупштина

АС бр 186
31 март 1970 година
Белград

Потпретседател
на Сојузната скупштина,
Маријан Бреџел, с. р.

Претседател
на Општествено-политичкиот
собор,
Радомир Коматина, с. р.

Претседател
на Соборот на
народите,
Мика Шпиљак, с. р.

ПРОГРАМА

ЗА УПОТРЕБА НА СРЕДСТВАТА ПРЕДВИДЕНИ ВО СОЈУЗНИОТ БУЏЕТ ЗА 1970 ГОДИНА ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ЗЕМЈОДЕЛСТВОТО И ШУМАРСТВОТО

Федерацијата во 1970 година ќе учествува во финансирањето на унапредувањето на земјоделството и шумарството со мерки и акции од сопствен интерес. Овие мерки и акции, имаат главно, за цел постигање поголема продуктивност и економичност на трудот во земјоделското и шумарското производство врз база на примена на најсовремените научно-технички и технолошки решенија.

Средствата предвидени со Програмата се распоредуваат за следните видови работи:

Вид работи	Средства на федерацијата (во илјади динари)
1	2
1 Унапредување на растителното производство	
1.1 Воведување во производството нова техника и технологија и ширење нови сорти од поголем генетски потенцијал на родноста:	
а) акција за зголемување на вкупното производство на пченица и пченка во кооперација — — — —	120
б) Воведување во производството нови сорти пченица, пченка, јачмен, сончоглед, компир, тутун — —	480
1.2 Производство на крмни растенија во брдскопланинско подрачје — — —	70
1.3 Производство на ран и позен зеленчук во заштитен простор и производство на индустриски домати во Истра	120
1.4 Овощтарско-лозјарско производство — воведување нови сорти — — —	230
1.5 Заштита на растенијата — следење движењето на губарот и навремено откривање на градијата — — —	50
1.6 За извршување на овие задачи — на стручната служба на Југословенскиот земјоделско-шумарски центар — —	220
Вкупно:	1.290
2 Признавање на сорти културни растенија	
2.1 За испитување заради признавање на новосоздадени и одобрување на странски сорти семе и саден материјал на земјоделски растенија и за работа на стручната комисија за признавање сорти — — — — —	300
2.2 За извршување на овие задачи — на стручната служба на Југословенскиот земјоделско-шумарски центар — —	170
Вкупно:	470
3 Унапредување на сточарското производство	
3.1 Високо и рентабилно производство на месо, млеко и волна:	
а) Акција за зголемување на сточарското производство на индивидуални стопанства — — — —	180
б) Производство на кравјо млеко —	330
в) Производство на свинско месо —	80
г) Производство на овчо месо и волна	130
3.2 Прегенотестирање на бикови — —	80
3.3 Воведување во прилона на длабоко смрзнато семе на бикови — — —	40
3.4 Селекција во конзарството — — —	150
3.5 Селекција во живинарството — —	70
3.6 Заштита со цел за експлоатација на рибниот фонд на Јадран — — —	40
3.7 За извршување на овие задачи — на стручната служба на Југословенскиот земјоделско-шумарски центар — —	340
Вкупно:	1.410

1	2
4 Унапредување на шумското производство	
4.1 Воведување на современата техника и технологија во шумарството:	
а) Унапредување на биолошко-техничките работи во природни шуми	100
б) Унапредување и проширување на плантажното производство на тополи, врби, иглолисници од брз растеж и на ореви (за фурнир) —	60
в) Воведување современи линии на механизација во сите фази на работите во шумското производство	30
г) Признавање на сорти селективно шумско семе — — — — —	40
д) За Светската изложба на ловот во Будимпешта — — — — —	70
4.2 За извршување на овие задачи — на стручната служба на Југословенскиот земјоделско-шумарски центар — —	100
Вкупно:	400
5 Издигање на стручни кадри, стручно-информативна дејност и престој на експерти	
5.1 Издигање на стручни кадри:	
а) Меѓународни и југословенски симпозиуми — — — — —	190
б) За натпреварување на ратаи-трактористи, шумски работници — сечачи и III сојузно натпреварување на комбајнери — — — — —	50
5.2 Стручно-информативна дејност:	
а) Објавување на постигнати резултати од огледи — — — — —	230
б) Објавување на нови сорти земјоделски растенија — — — — —	50
5.3 Престој на наши и странски експерти	85
5.4 За извршување на овие задачи — на Југословенскиот земјоделско-шумарски центар — — — — —	140
5.5 За умножување и преведување на материјали од меѓународни и југословенски симпозиуми, конгреси и на публикации на меѓународни земјоделски организации — — — — —	35
Вкупно:	780
6 Изработка на агроекономски студии и следење на економијата на новововедената технологија — — — — —	1.220
7 Меѓународни саеми и дидактика — — — — —	300
8 Нераспоредена резерва — — — — —	70
Вкупно:	5.940

Средствата од ставот 2 на оваа програма можат да се користат само со учество на корисниците на тие средства, и тоа:

	(во илјади динари)
1) средствата од точката 1 на тој став со учество на корисниците во износ од —	2.140
2) средствата од точката 2 на тој став со учество на корисниците во износ од —	283
3) средствата од точката 3 на тој став со учество на корисниците во износ од —	2.140
4) средствата од точката 4 на тој став со учество на корисниците во износ од —	680
5) средствата од точката 5 на тој став со учество на корисниците во износ од —	420
6) средствата од точката 6 на тој став со учество на корисниците во износ од —	1.220
7) средствата од точката 7 на тој став со учество на корисниците во износ од —	300
Вкупно:	7.188

175.

Врз основа на Уставниот амандман IX точка 1 став 3, во врска со членот 5 став 1 од Законот за извршување на Сојузниот буџет за 1970 година, Сојузната скупштина, на предлог од Сојузниот геолошки завод, на седницата на Соборот на народите од 26 март 1970 година и на седницата на Општествено-политичкиот собор од 30 март 1970 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ПРОГРАМАТА ЗА УПОТРЕБА НА СРЕДСТВАТА ПРЕДВИДЕНИ ВО СОЈУЗНИОТ БУЏЕТ ЗА 1970 ГОДИНА ЗА ГЕОЛОШКО-РУДАРСКИ ИСТРАЖУВАЧКИ РАБОТИ

1. Средствата за геолошко-рударски истражувачки работи предвидени во разделот 30, позиција 373, подгрупа 16-2 на сојузниот буџет за 1970 година можат да се користат до износ од 24,750.000 динари за намените од Програмата за употреба на средствата предвидени со сојузниот буџет за 1970 година за геолошко-рударски истражувачки работи (во понатамошниот текст: Програмата), која е отпечатена кон оваа одлука и е најзин составен дел.

2. Средствата од точката 1 на оваа одлука можат да се користат за оние истражувачки работи за кои е обезбедено учество од страна на заинтересираните органи, установи и организации, во височината која им одговара на односите утврдени во Програмата.

3. Средствата на резервата од Програмата Сојузниот геолошки завод може да ги користи за недоволно предвидени потреби во Програмата и за непредвидени потреби во Програмата доколку со тоа не се создаваат повеќегодишни обврски.

4. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Сојузна скупштина

АС бр. 171
31 март 1970 година
Белград

Потпретседател
на Сојузната скупштина,
Маријан Брецељ, с. р.

Претседател
на Општествено-политичкиот собор,
Радемир Коматина, с. р.

Претседател
на Соборот на народите,
Мика Шпиљак, с. р.

ПРОГРАМА

ЗА УПОТРЕБА НА СРЕДСТВАТА ПРЕДВИДЕНИ ВО СОЈУЗНИОТ БУЏЕТ ЗА 1970 ГОДИНА ЗА ГЕОЛОШКО-РУДАРСКИ ИСТРАЖУВАЧКИ РАБОТИ

Федерацијата во 1970 година ќе учествува во финансирањето на геолошките истражувања од општествен интерес (регионални геолошки истражувања) што имаат за цел разјаснување на општо-геолошките, хидрогеолошките, инженерско-геолошките и геофизичките особини на земјината кора во Југославија, како и утврдување на минералогените особини на одделни подрачја и на вивната потенцијалност во неглед на минералните сировини.

Со оваа програма се обезбедуваат средства за продолжување на истражувачките работи на подрачјата (просторите) на кои истражувањата се веќе започнати, како и за истражувачки работи на нови подрачја.

Вкупните средства според оваа програма се утврдуваат на 48,914.750 динари, од што федерацијата обезбедува 24,750.000 динари (50,6%), додека другите интересенти (општествено-политички заедници, стопански и други организации) треба да обезбедат 24,164.750 динари (49,4%).

Средствата според оваа програма се распоредуваат на следните видови геолошки истражувања:
(во илјади динари)

Видови на геолошки истражувања	Предвидена вредност на работите	Учесници во финансирањето			
		Федерацијата		Другите	
		износ	удел %	износ	удел %
1	2	3	4	5	6
1. Геолошки карти	7.094,00	3.547,00	50,0	3.547,00	50,0
2. Регионални хидро-геолошки истражувања	3.840,00	1.920,00	50,0	1.920,00	50,0
3. Регионални инженерско-геол. истр.	1.500,00	750,00	50,0	750,00	50,0
4. Регионални геофиз истражувања	5.480,00	2.740,00	50,0	2.740,00	50,0
5. Регионални истраж. на минералогени подрачја	28.800,00	14.400,00	50,0	14.400,00	50,0
6. Печатење карти, изработка и печ. упатства, изработка на студии и анализи	585,25	585,25	100,0	—	—
7. Средства на резервата	1.615,50	807,75	50,0	807,75	50,0
Вкупно (1 до 7)	48.914,75	24.750,00	50,6	24.164,75	49,4

Средствата на резервата ќе се користат за евентуални зголемувања на распоредените средства на одделни видови истражувања, до кои би можело да дојде при договарањето на работите, како и за дополнително распоредување на оние објекти на истражувањето каде што резултатите добивени во текот на истражувањето ќе бараат проширување на предвидениот обем или измена на предвидената структура на работите, односно за финансирање на неопходни работи што не се предвидени со оваа програма.

176.

Врз основа на Уставниот амандман IX точка 1 став 3, во врска со членот 98 од Законот за сојузните органи на управата, сојузните совети и сојузните организации, Сојузната скупштина, на седницата на Соборот на народите од 26 март 1970 година и на седницата на Општествено-политичкиот собор од 30 март 1970 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ДОПОЛНЕНИЕ НА ОДЛУКАТА ЗА ОРГАНИЗАЦИЈАТА НА СЛУЖБИТЕ НА СОЈУЗНАТА СКУПШТИНА

1. Во Одлуката за организацијата на Службите на Сојузната скупштина („Службен лист на СФРЈ“, бр. 46.68), по точката 25 се додава нова точка 25а, која гласи:

„25а. Во соборите на Сојузната скупштина можат да се назначуваат советници на собори кои ги назначува или разрешува претседателот на Скупштината.

Советниците на соборите вршат работи што ќе им ги определи претседателот на соборот и за својата работа нему му одговараат.“

2. Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Сојузна скупштина

АС бр. 177
31 март 1970 година
Белград

Потпретседател
на Сојузната скупштина,
Маријан Брецељ, с. р.

Претседател
на Општествено-политич-
киот собор, **Радомир Коматина, с. р.**
Претседател
на Соборот на народите,
Мика Шпиљак, с. р.

177.

Врз основа на членот 150 став 3 од Законот за народната одбрана („Службен лист на СФРЈ“, бр. 8/69), државниот секретар за народна одбрана пропишува

П РА В И Л Н И К

ЗА КРИТЕРИУМИТЕ ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ПОДАТОЦИТЕ ШТО ПРЕТСТАВУВААТ ВОЕНА ТАЈНА И ЗА НАЧИНОТ НА НИВНАТА ЗАШТИТА

1. Општа одредба

Член 1

Врз основа на критериумите пропишани со овој правилник единиците и установите на оружените сили, државните органи и работните и други организации утврдуваат кои податоци од значење за оружените сили мораат да се чуваат како воена тајна.

Заштитата на податоците од ставот 1 на овој член се обезбедува на начинот пропишан со овој правилник и со примена на задолжителните мерки на заштитата, пропишани со Уредбата за критериумите за утврдување на тајните податоци на народната одбрана и за мерките за заштита на таквите податоци („Службен лист на СФРЈ“, бр. 56/69).

2. Критериуми за утврдување на податоци што претставуваат воена тајна

Член 2

Како податоци од значење за оружените сили што мораат да се чуваат како воена тајна (во понатамошниот текст: тајни податоци) се сметаат податоците што се однесуваат на дејноста на единиците и установите на Југословенската народна армија и единиците и службите на територијалната одбрана, а за кои со процена ќе се утврди дека нивното одавање на неповикани лица би можело да им нанесе штета на оружените сили.

Член 3

На секој таен податок му се определува степенот на тајноста.

Степени на тајноста се:

- 1) строго поверливо;
- 2) поверливо;
- 3) интерно.

Член 4

Строго поверливи се оние тајни податоци за кои ќе се утврди дека со нивното одавање на неповикани лица би можеле да настат штетни последици за оружените сили.

Како строго поверливи податоци се сметаат особено податоците што се однесуваат на:

- 1) воено-стратегиските разгледувања врз кои се засновува одбранбената политика на Југославија;
- 2) воени и мобилизациски планови на оружените сили;
- 3) планови на оперативниот развој на оружените сили;
- 4) извештаи и анализи за борбената готовност на единиците и установите на оружените сили;
- 5) планови на перспективниот развој на оружените сили;
- 6) специјални објекти од посебно значење за оружените сили;
- 7) уредување територии за потребите на оружените сили;
- 8) средства на вооружувањето и воената опрема од посебно значење за оружените сили;
- 9) научни и технички пронајдоци што се од особено значење за вооружувањето и опремата на оружените сили;
- 10) определени работи на разузнувачки и контраразузнувачки органи на оружените сили.

На документите што содржат строго поверливи тајни податоци се става ознаката: „строго поверливо“.

Член 5

Поверливи се оние тајни податоци за кои ќе се утврди дека со нивното одавање на неповикани лица би можеле да настат штетни последици за извршувањето на задачите на единиците и установите на оружените сили.

Како поверливи податоци се сметаат особено податоците што се однесуваат на:

- 1) формации на команди, единици и установи на оружените сили;
- 2) бројна состојба на одделни единици или установи на оружените сили;
- 3) мирновремена локација на единиците на Југословенската народна армија;
- 4) одделни прописи, правила, инструкции и сл. за кои ќе се одреди тоа;
- 5) поважни тактичко-технички карактеристики на борбените средства;
- 6) материјално-финансиско работење, настава и обука во оружените сили;
- 7) морално-политичка состојба и кадровски рабети.

На документите што содржат поверливи тајни податоци се става ознаката: „поверливо“.

Член 6

Степенот на тајноста „интерно“ се определува на оние тајни податоци што не се строго поверливи или поверливи, но со кои можат да бидат запознаени само лица на служба во оружените сили, во државен орган и во работна или друга организација.

На документите од ставот 1 на овој член се става ознаката: „интерно“.

3. Начин на заштита на тајни податоци

Член 7

Одредбите на чл. 5, 6, 11 и 13 до 17 од Уредбата за критериумите за утврдување на тајните податоци на народната одбрана и за мерките за заштита на таквите податоци, согласно се применуваат како мерки на заштитата на податоците што мораат да се чуваат како воена тајна.

Посебните мерки на заштитата на тајните податоци што претставуваат државна тајна, кои се пропишани во членот 12 од Уредбата за критериумите за утврдување на тајните податоци на народната одбрана и за мерките за заштита на таквите податоци се применуваат врз заштитата на строго поверливите тајни податоци наведени во членот 4 на овој правилник.

Член 8

Единиците и установите на оружените сили опремени и вооружени со средства што се огласени како тајни, должни се да ги применуваат мерките на заштитата определени со посебен пропис.

Член 9

Определувањето на степенот на тајноста на податоците се врши во моментот на преземањето на определените мерки, работи и задачи.

Определувањето на степенот на тајноста на податоците и на задолжителните мерки за нивната заштита го врши односно наредува единицата или установата на оружените сили, државниот орган и работната или друга организација, која прва ги презема определените мерки, работи и задачи.

Член 10

Степенот на тајноста и начинот на заштитата на податоците што ќе ги определи органот од кого податокот произлегува се задолжителни за секој кој со таквите податоци располага.

Промена на степенот на тајноста кој му е определен на некој таен податок, како и престанок на неговата тајност, може да изврши односно нареди само органот од кого податокот произлегува или друг овластен орган.

4. Завршва одредба

Член 11

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Р.в.п. бр. 25

30 март 1970 година

Белград

Државен секретар за
народна одбрана
генерал-полковник,
Никола Љубичиќ, с. р.

178.

Врз основа на членот 88 став 1 од Законот за движењето и престојот на странци во Југославија („Службен лист на СФРЈ“, бр. 50/69), сојузниот секретар за внатрешни работи пропишува

П РА В И Л Н И К

ЗА ИЗМЕНИ НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА ПОСТАПКАТА ЗА ИЗДАВАЊЕ ИСПРАВИ ЗА ДВИЖЕЊЕ И ПРЕСТОЈ НА СТРАНЦИ ВО ЈУГОСЛАВИЈА И ЗА ОБРАСЦИТЕ НА ТИЕ ИСПРАВИ

Член 1

Во Правилникот за постапката за издавање исправи за движење и престој на странци во Југославија и за обрасците на тие исправи („Службен лист на СФРЈ“, бр. 49/65, 30/66 и 30/67), обрасците бр. 8 и 10, кои се отпечатени кон тој правилник и се негов составен дел, се заменуваат со нови обрасци бр. 8 и 10, што се отпечатени кон овој правилник и се негов составен дел.

Член 2

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

П бр. 26-1-3/10

31 март 1970 година

Белград

Сојузен секретар
за внатрешни работи,
Радован Стијачиќ, с. р.

Образец бр. 8

(формат 50 × 70 mm)

ОБРАЗЕЦ НА ШТЕМБИЛ ЗА ПОНИШТУВАЊЕ ВИЗА*

Носителот на оваа патна исправа е должен да ја напушти Југославија до	
_____ нема право на враќање во	
Југославија до _____	
Во _____	на _____ година
(М.П.)	Потпис,

* Предвиден е за случаите: поништување на виза според чл. 33 и 34 од Законот за движењето и престојот на странци во Југославија, отказ на престој и спроведување на мерка за безбедност протерување на странци, односно заштитна мерка отстранување на странци од територијата на Југославија.

Образец бр. 10

ПРИЈАВА НА ПРЕСТОЈУВАЛИШТЕТО — ЖИВЕАЛИШТЕТО НА СТРАНЕЦ

Презиме и име
Ден, месец и година на раѓањето
Место на раѓањето
Државјанство
Вид и број на исправата
Вид и број на визата и место на издавањето — број на туристичката пропусница
Место и датум на преминувањето на границата
Престојот одобрен до
Место на пријавување и адреса
Датум на пријавувањето
Забелешка:

(Потпис на подносителот на пријавата)

179.

Врз основа на членот 113 од Законот за народната одбрана („Службен лист на СФРЈ“, бр. 8/69), во согласност со државниот секретар за народна одбрана, сојузниот секретар за стопанство пропишува

П РА В И Л Н И К**ЗА ТЕХНИЧКИТЕ НОРМАТИВИ ЗА ИЗГРАДБА НА ЗАСОЛНИШТА ЗА ОСНОВНА ЗАШТИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО****I. ОПШТИ ОДРЕДБИ****Член 1**

Со одредбите на овој правилник се пропишуваат техничките нормативи за изградба (проектирање и градење) на засолништа за основна заштита на населението (во понатамошниот текст: засолништа).

При изградбата на засолништа се применуваат и другите соодветни технички прописи, ако со овој правилник не е определено поинаку.

Член 2

Засолништата се изградуваат од армиран бетон како крути и затворени градежни објекти.

По исклучок од одредбата на ставот 1 од овој член, засолништата можат да се изградуваат и од монтажно-бетонски или армиранобетонски елементи односно од други градежни материјали или конструкции, ако со употребата на таквите елементи, материјали или конструкции се обезбедуваат условите пропишани за градење со армиран бетон.

II. ОБЕМ И СТЕПЕН НА ЗАШТИТАТА**Член 3**

Засолништата обезбедуваат основна заштита од зрачење на радиоактивни врнежи и од дејство на удирец бран на нуклеарна експлозија со натпритисок од околу $0,36 \text{ kp/cm}^2$ ($0,36 \text{ atm.}$), како и заштита од други дејства во границите на основната заштита (од дејство на конвенционални разорни авиобомби, дејство на урнатини, дејство на хемиски и биолошки агенси, дејство на пожари со ограничено траење).

Со изградбата на засолништа според техничките нормативи од членот 1 став 1 на овој правилник, во засолништата се обезбедува престој во траење од најдолго 14 дена.

III. ПОЛОЖБА НА ЗАСОЛНИШТАТА**Член 4**

Засолништа, по правило, се изградуваат на места на кои не се очекува непосредно дејство од нуклеарно оружје и на кои тие не можат да бидат загрозувани од други објекти, постројки, материјали и предмети кои можат да претставуваат извор на опасност. Засолништата не смеат да се изградуваат во близината на складови на запаливи, отровни, експлозивни или други опасни материји.

Засолништата мораат да се изградуваат така што да се лесно пристапни и од корисниците да се наоѓаат на оддалеченост која овозможува користење на засолништата на предвидениот начин.

Член 5

Засолништата се изградуваат како вкопани објекти, а по исклучок како делумно вкопани односно засипани самостојни објекти, или во склопот на други објекти.

Како делумно вкопани односно засипани самостојни објекти засолништата се изградуваат само ако не постои можност да се изградуваат како вкопани самостојни објекти поради хидрогеолошките услови, нивото на подземните води, постојните колектори, порано изградените објекти и сл.

Член 6

Како самостојни објекти засолништата, по правило, се изградуваат надвор од зоната на урнатините на соседните објекти.

Во склопот на други објекти засолништата, по правило, се изградуваат во визбени простории на односните објекти или на места што се најмалку изложени на надворешни влијанија.

Засолништата во новоградби се изградуваат така што со новоградбата да сочинуваат целост.

Во постојните објекти засолништата се изградуваат така што да сочинуваат самостојна целост.

Положбата на засолништата мора да биде таква што засолништата да имаат колку е можно помал број изложени видови, да бидат што позасолнети од дејството на радиоактивно зрачење и да можат брзо да се поседнат и напуштат.

Член 7

Во засолништата изградени во склопот на други објекти, не смеат да се вградуваат водоводни, канализациони и електрични инсталации, инсталации за греење и други инсталации на односниот објект ниту во нив смеат да се наоѓаат контролни, разводни и други шахтови, ојачки и вентилациони канали, цевки за фубре, цевки за дождовница и сл.

IV. ГОЛЕМИНА НА ЗАСОЛНИШТАТА**Член 8**

Засолништата се изградуваат за сместување на најмногу 200 лица. Одделни простории за престој во засолништата не можат да бидат поголеми одошто е тоа потребно за сместување на 50 лица.

Ако постои потреба од засолништа за сместување на повеќе од 200 лица, засолништата можат да се изградуваат во групи од по најмногу три засолништа. Отстојанието помеѓу одделни засолништа во една група не може да изнесува помалку од 25 m и тие се поврзуваат со ходници кои имаат исти заштитни својства како и засолништата.

V. ФОРМА И ФУНКЦИОНАЛНИ ОСОБИНИ НА ЗАСОЛНИШТАТА**Член 9**

Засолништата се изградуваат во форма на проста стегната фигура. Основната форма на пресекој и на основата на засолништата е правоаголник чиј однос на страните, по правило, не е поголем од 2 : 1.

По исклучок од одредбите на ставот 1 од овој член, засолништата можат да се изградуваат и во други погодни форми на основата и пресекој, при што треба да се избегнуваат сите форми со издадености и заломи.

Член 10

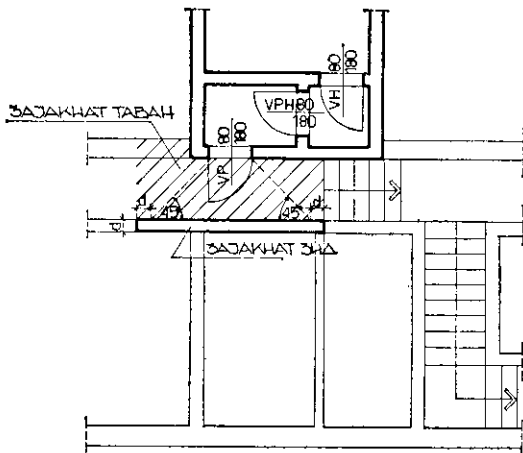
Засолништата ги содржат следните простории и простори:

- 1) влез;
- 2) брана;
- 3) простории за престој;
- 4) простор за сместување на уредите за снабдување со воздух (филтравентилациони уреди);
- 5) простор со санитарни уреди;
- 6) резервен излез;
- 7) простор за сместување на вода и храна;
- 8) простор за сместување на отпадоци.

Засолништата можат да имаат и други простории и простори.

Член 11

Приодниот ходник на засолништето мора да има два залама непосредно пред влезната врата на засолништето (слика 1).

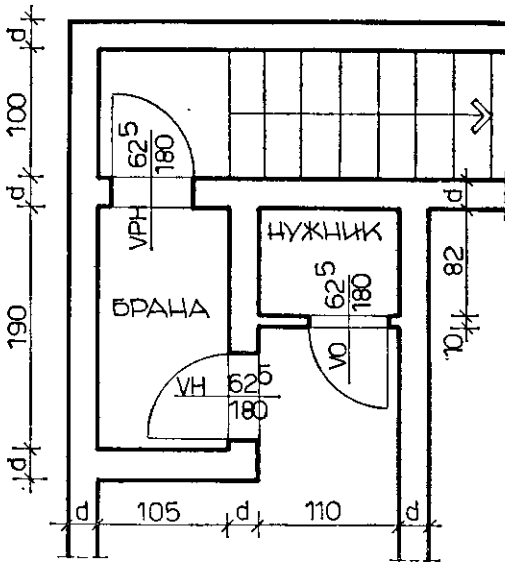

ШЕМА НА ЗАШТИТАТА НА ПРИОДОТ КОН ЗАСОЛНИШТЕ ВО ВЛЕЗОТ НА ЗГРАДА

Слика 1

Член 12

Влезната врата на засолништето мора да се постави така што да не биде изложена на непосредно разорно дејство (слика 2).

ШЕМА НА РЕШЕНИЕТО НА ВЛЕЗОТ

Слика 2

Член 13

Влезот може да биде хоризонтален, во наклон со рампа или во наклон со столбиште.

Светлата ширина на влезот не смее да биде помала од:

- 1) широчината на влезната врата — ако засолништето се изградува за сместување до 25 лица;
- 2) 100 cm — ако засолништето се изградува за сместување до 50 лица;
- 3) 120 cm — ако засолништето се изградува за сместување над 50 лица.

Височината на влезот не смее да изнесува помалку од 200 cm.

Член 14

Брана мораат да имаат засолништа што се изградуваат за сместување над 25 лица.

Површината на основата на браната не може да изнесува помалку од $0,05 \text{ m}^2$ за секое лице, односно вкупната површина на основата на браната не може да изнесува помалку од 2 m^2 .

Широчината на браната не може да биде помала од широчината на влезот.

Височината на браната мора да биде еднаква со височината на просторијата за престој.

Влезната врата на браната се отвора нанадвор.

Внатрешната врата на браната се поставува, по правило, под прав агол во однос на влезната врата и се отвора во просторот на браната.

Член 15

Просторијата за престој се гради за сместување на најмногу 50 лица.

Ако во засолништето се предвидува сместување за повеќе од 50 лица, просторијата за престој мора да се издели, со преграден (поделбен) сид, во помали простории кои меѓусебно се поврзуваат со врати.

Површината на основата на просторијата за престој не може да изнесува помалку од $0,60 \text{ m}^2$ за секое лице.

Височината на просторијата за престој изнесува, по правило, 230 до 240 cm, а не може да изнесува помалку од 220 cm.

Член 16

Во просторијата за престој мора да се предвиди додатен простор за сместување на уреди за снабдување со воздух (филтравентилациони уреди). Површината на основата на додатниот простор изнесува до 2 m^2 во засолниште за сместување до 50 лица, а до 3 m^2 — во засолниште за сместување над 50 лица.

Член 17

Просторот со санитарните уреди мора да биде преграден.

Површината на основата на просторот за нужник не може да изнесува помалку од $0,90 \text{ m}^2$ ($0,82 \times 1,10 \text{ m}$). За секои 25 лица се изградува еден нужник.

Нужникот може да биде преносно-хемиски (сув) или со приклучок на канализација, септичка јама и сл. Нужникот се изградува според одредбите на чл. 73 и 74 на овој правилник.

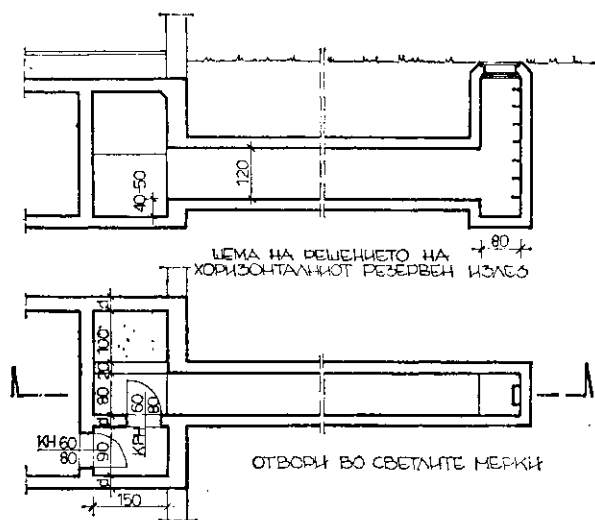
Член 18

Засолниште што се изградува за сместување до 100 лица мора да има еден резервен излез, а засолниште што се изградува за сместување над 100 лица — два резервни излеза, кои се поставуваат на што е можно поголема оддалеченост од влезот.

Резервниот излез може да биде хоризонтален или вертикален и треба, по правило, да води надвор од зоната на урнатините односно во избени простории или други погодни простории низ кои е можно да се напушти засолништето.

Резервниот излез мора двапати да се заломува по хоризонтала или по вертикала.

Врската помеѓу просториите за престој во засолништето и резервниот излез се остварува со помош на отвори чија светла мерка изнесува $60 \times 80 \text{ cm}$ (слика 3).

Слика 3

Член 19

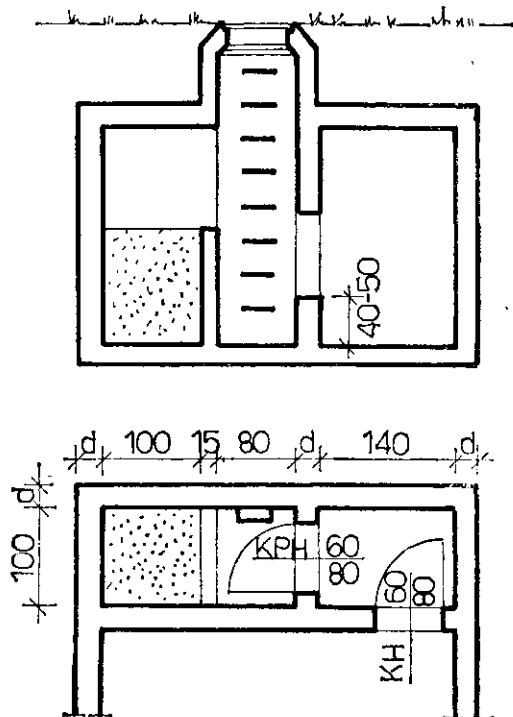
Мерките на хоризонталниот резервен излез со правоаголен пресек не можат да изнесуваат помалку од 80×120 cm кај засолништата за сместување до 50 лица ниту помалку од 80×160 cm кај засолништата за сместување над 50 лица.

Пречникот на кружниот пресек на хоризонталниот резервен излез не може да изнесува помалку од 100 cm.

Мерките на вертикалниот резервен излез со квадратен пресек не можат да изнесуваат помалку од 80×80 cm.

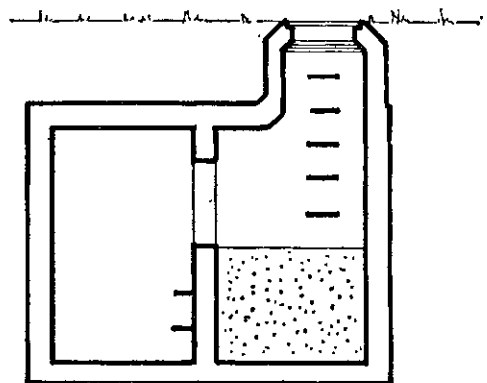
Пречникот на кружниот пресек на вертикалниот резервен излез не може да изнесува помалку од 90 cm (слики 4 и 5).

ШЕМА НА ВЕРТИКАЛНИОТ РЕЗЕРВЕН ИЗЛЕЗ

Слика 4

ШЕМА НА РЕЗЕРВНИОТ ИЗЛЕЗ СО ПЕСОЧЕН ФИЛТЕР

Слика 5

Член 20

Засолништето што се изградува за сместување до 25 лица, и тоа како самостоен објект надвор од зоната на урнатините односно во поширокото подрачје на градската населба или во помала населба, не мора да има резервен излез.

Член 21

Ако засолништето што се изградува за сместување до 25 лица има резервен излез, отворот на тој излез се затвора, по правило, со капак и со исполна во сувобетонски блокови или монтажни елементи.

Ако отворот од ставот 1 на овој член не се затвора со капак и со исполна, мора да се затвора со сид од бетонски блокови во кал или во посен малтер.

Сидовите на исполната на отворот од надворешната страна се обезбедуваат со нафрлање песок или сличен материјал.

Член 22

Во засолништето што се изградува за сместување до 50 лица, отворот на резервниот излез од надворешната страна се затвора со капак (КРН). Просторот помеѓу капакот и рамнината на сидот се исполнува со бетонски блокови сидани во суво.

Член 23

Во засолниште со два резервни излеза (член 18 став 1), едниот од резервните излези мора да има брана чија основа не може да изнесува помалку од $1,2 \text{ m}^2$.

Височината на браната не може да биде помала од височината на хоризонталниот ходник на резервниот излез.

Во засолништето од ставот 1 на овој член отворите помеѓу просториите за престој и резервниот излез се затвораат со капаи кои, по правило, се поставуваат под прав агол. Мерите на капаците се утврдени под редните броеви 4 и 5 на таблицата од членот 81 на овој правилник.

VI. КОНСТРУКЦИЈА НА ЗАСОЛНИШТА

1. Видови оптоварувања

Член 24

При пресметувањето на елементите на конструкцијата на засолништата, се земаат предвид следните оптоварувања:

- 1) зрачењето на радиоактивни врнежи;
- 2) топлотното (термичкото) дејство;
- 3) механичкото оптоварување.

Зрачење на радиоактивни врнежи

Член 25

Заради заштита од зрачење на радиоактивни врнежи, таванот на засолништата мора да има дебелина која, изразена во вкупната тежина на соодветните збиени материјали по квадратен метар на основата, изнесува:

- 1) $0,8 \text{ Mr/m}^2$ — за засолниште што се изградува во склопот на друг објект;
- 2) $1,2 \text{ Mr/m}^2$ — за засолниште што се изградува како самостоен објект.

Во дебелината на таванот се засметува дебелината на носечката армиранобетонска конструкција и на заштитните натслоеве кои можат да бидат од бетон, земја, песок или друг збиен материјал.

Сите други обемни (надворешни) елементи на конструкцијата на засолништето што се изложени на радиоактивни зрачења мораат најмалку да ја обезбедат заштитата што во ставот 1 на овој член е пропишана за таваните.

Топотно (термичко) дејство

Член 26

Заради заштита од топлотно дејство (пожар), таваните и сидовите на засолништето, што не се во допир со почвата, мораат да имаат термичка заштита што ја има сид од бетон дебел 30 cm ($d/\text{min} = 30 \text{ cm}$).

Таваните и обемните сидови на засолништето што се во непосреден допир со почвата, не се пресметуваат на топлотно дејство.

Механичко оптоварување

Член 27

Во механички оптоварувања спаѓаат: редовни оптоварувања (мирновремени) и вонредни оптоварувања (воени).

Редовните оптоварувања се пресметуваат според соодветните технички прописи.

При пресметувањето на вонредните оптоварувања се земаат предвид оптоварувањата предизвикани со дејство на удирен бран или урнатини, кое е последица на нуклеарна експлозија.

Член 28

Големината на вонредното оптоварување се пресметува зависно од тоа дали засолништето се изградува во склопот на друг објект или како самостоен објект, дали и во кој степен засолништето е вкопано и дали е тоа во допир со почвата. Вонредното оптоварување се пресметува како рамномерно поделено и нормално на површините на елементите од конструкцијата на засолништето.

Член 29

Големината на механичкото оптоварување на одделни елементи од конструкцијата на засолништето се пресметува:

1) за таваните на засолништето, за обемните сидови на засолништето што се под нивото на теренот и кои не се во допир со почвата (сидови по визбени катови и сл.) и за обемните сидови на засолништето што се над нивото на теренот, со следниот израз:

$$P_e = 3,6 \text{ Mr/m}^2;$$

2) за обемните сидови на засолништето што се под нивото на теренот и кои се во допир со почвата, зависно од видот на почвата, со следните изрази, и тоа:

а) $P_e = 2,00 \text{ Mr/m}^2$ — ако засолништето се изградува во неврзана (чакалеста, песочлива), сува и природно влажна почва;

б) $P_e = 2,5 \text{ Mr/m}^2$ — ако засолништето се изградува во врзана (глиновита, лесовита, лесно ровка) и природно влажна почва;

в) $P_e = 3,6 \text{ Mr/m}^2$ — ако засолништето се изградува во неврзана или врзана почва што е заситена со вода односно во карпеста почва;

г) $P_e = 4,5 \text{ Mr/m}^2$ — ако засолништето се изградува во почва со подземни води.

Член 30

При пресметувањето на свиткување на темелните плочи на засолништето се земаат предвид, зависно од видот на почвата, следните оптоварувања:

1) $P_e = 2,0 \text{ Mr/m}^2$ — ако засолништето се изградува во неврзана, сува и природно влажна почва;

2) $P_e = 2,5 \text{ Mr/m}^2$ — ако засолништето се изградува во врзана и природно влажна почва;

3) $P_e = 3,6 \text{ Mr/m}^2$ — ако засолништето се изградува во неврзана или врзана почва што е заситена со вода односно во карпеста почва;

4) $P_e = 4,5 \text{ Mr/m}^2$ — ако засолништето се изградува во почва со подземни води.

Член 31

При пресметувањето на смолкнување на темелните плочи на засолништето се земаат предвид, без оглед на видот на почвата во која се изградува засолништето, следните оптоварувања:

1) $P_e = 3,6 \text{ Mr/m}^2$ — ако засолништето се изградува во почва без подземни води;

2) $P_e = 4,5 \text{ Mr/m}^2$ — ако засолништето се изградува во почва со подземни води.

Член 32

Таванот и обемните (надворешни) сидови, како и темелната плоча на отворениот дел на влезот во засолништето, на резервниот излез и на другите отворени делови на засолништето, што однаatre можат да бидат изложени на оптоварување од дејството на удирен бран како последица на нуклеарна експлозија, се пресметуваат со следниот израз:

$$P_e = 3,6 \text{ Mr/m}^2.$$

Оптоварувањето од ставот 1 на овој член се зема предвид одвоено од оптоварувањето што може да дејствува еднадвор (чл. 30 и 31) при што дејството на надворешното оптоварување не се зема предвид.

Член 33

При пресметувањето на елементите од конструкцијата на засолништето, како и на непосредните минувашишта за засолништето, на оптоварување од урнатините на соседните објекти односно на објектот во кој е изградено засолништето, се земаат предвид како рамномерно поделени следните оптоварувања:

1) $p_g = 1,00 \text{ Mr/m}^2$ на основата — ако објектот има приземје и најмногу четири ката;

2) $p_g = 1,5 \text{ Mr/m}^2$ на основата — ако објектот има приземје и повеќе од четири ката.

2. Материјали**Член 34**

Завршните и носечките елементи на конструкцијата на засолништето се изградуваат, по правило, од армиран бетон чија цврстина изнесува најмалку MB-220.

По исклучок од ставот 1 на овој член, заштитните и носечките елементи на конструкцијата на засолништето можат да се изработат и од друг материјал, ако со изработката од друг материјал се обезбедуваат условите пропишани за изработката од армиран бетон.

За изработка на арматура се употребува тркалезен бетонски челик C.0200 или C.0501.

Член 35

Ако засолништето се изградува со зидање, дозволена е употреба само на продолжен малтер.

3. Дозволен напон**Член 36**

При пресметувањето на елементите на конструкцијата на засолништето на редовни оптоварувања, за материјалот од кој се изградува засолништето се земаат предвид напоните утврдени со соодветните технички прописи.

При пресметувањето на елементите на конструкцијата на засолништето на вонредни оптоварувања, за материјал од кој се изградува засолништето можат да се земат како максимално дозволени напони, и тоа:

- 1) за челик — напон според соодветните технички прописи помножен со коефициентот 1,3;
- 2) за бетон — за притисок и свиткување — напон според соодветните технички прописи помножен со коефициентот 1,3;
- 3) за сидани елементи — напон според соодветните технички прописи помножен со коефициентот 1,2;
- 4) за бетон — за смолкнување, како и за другите видови градежни материјали — напон според соодветните технички прописи помножен со коефициентот 1,2.

Член 37

При редовно оптоварување на елементите на конструкцијата на засолништето, дозволеното оптоварување на почвата не смее да ја надминува вредноста предвидена во техничките прописи за темелење на градежните објекти.

Дозволеното напрегање на почвата при истовремено дејство на редовното оптоварување и на вонредното оптоварување не смее да ги надминува двојните вредности предвидени во техничките прописи за темелење на градежните објекти, кога се земаат предвид основите, дополнителните и специјалните оптоварувања. Таквото напрегање при пресметувањето на темелите се зема предвид како рамномерно распоредено.

4. Претметка на конструкцијата**Член 38**

Конструкцијата на засолништето се пресметува според редовното оптоварување и вонредното оптоварување.

При пресметувањето на заштитната конструкција на засолништето на редовно оптоварување, напоните во конструкцијата и во почвата се земаат предвид во границите на дозволените напони за конструкции на редовната намена.

При пресметувањето на конструкцијата на засолништето, вонредното динамично оптоварување од дејството на удирен бран се заменува со статичко оптоварување според одредбите на чл. 28 до 33 од овој правилник.

Член 39

Димензионирањето и контролата на напонот на конструкцијата на засолништето се определуваат врз основа на збирот на најнеповолините влијанија предизвикани од истовремено дејство на редовното оптоварување и на вонредното оптоварување.

5. Основни елементи на конструкцијата**Член 40**

За изградба на засолништето можат да се користат сите системи на конструкции што обезбедуваат потребна крутост без нагла промена во одделните носечки елементи и во системот на конструкцијата во целост, како и стабилност на засолништето во сите правци.

Член 41

Дебелината на елементите на конструкцијата на засолништето изнесува најмалку:

- 1) 20 cm — за тавани, сидови и темелни плочи од армиран бетон;
- 2) 38 cm — за сидови од тули и од бетонски блокови;
- 3) 40 cm — за сидови од кршен камен.

Дебелината на одделните елементи на конструкцијата на засолништето се определува според оптоварувањето од членот 24 на овој правилник.

Таванот на засолништето се изработува, по правило, од армиран бетон.

Член 42

Засолништето, по правило, се изградува така што темелната плоча да се постави под целиот објект. Темелната плоча може да се замени со лептести темели, ако се тоа се обезбедува прием на хоризонталните сили врз темелите.

Член 43

Сите носечки елементи на конструкцијата на засолништето мораат, од двете страни на пресекоот, да бидат армирани најмалку за 0,1% во секој правец на армирањето независно од процентот добиен со статичка пресметка. Процентот од 0,1% се однесува на целокупниот (полниот) пресек на елементите на конструкцијата на засолништето.

Процентот на армирањето од која и да било страна на пресекоот не смее да биде поголем од 2% од целокупниот (полниот) пресек на елементите на конструкцијата на засолништето.

Член 44

Внатрашните страни на елементите на конструкцијата на засолништето во однос на просторот на засолништето се армираат со крстосана арматура, така што отворот на окненцата односно растојанието помеѓу прачките во мрежата да не може да изнесува повеќе од 15 cm.

Внатрешната арматура на елементите на конструкцијата на засолништето мора да биде врзана со надворешната арматура, и тоа најмалку со по четири узенгичи на квадратен метар површина.

Член 45

Пречникот на прачките на носечката арматура не смее да биде помал од 10 mm.

По исклучок од ставот 1 на овој член, за арматура поставена според одредбите на членот 44 од овој правилник можат да се употребат прачки со пречник од 8 mm.

Член 46

Прачките на носечката арматура, освен прачките што се вградуваат во притиснати елементи на конструкцијата на засолништето, мораат на краиштата да имаат куки.

Прачките на носечката арматура се поставуваат и се преклопуваат според соодветните технички прописи, со тоа што не можат да се поставуваат во

просеците на елементите од конструкцијата на засолништето во кои се јавуваат максимални напони на затегање.

Член 47

Дебелината на заштитниот слој на бетон од арматурата на внатрешната страна на елементите од конструкцијата на засолништето, не може да изнесува повеќе од 1 cm.

Дебелината на заштитниот слој на бетон од арматурата на надворешната страна на елементите од конструкцијата на засолништето, е определена со соодветните технички прописи.

Член 48

На страните и аглите на поголеми отвори (капаи, врати, минувалишта и сл.) изведени во заштитни и носечки армиранобетонски елементи од конструкцијата на засолништето мора да се предвиди додатна арматура која мора да биде еднаква на арматурата прекината со товар или да е поголема од неа.

Член 49

Одделните елементи од конструкцијата на засолништето при пресметувањето можат да се земаат предвид секој за себе, со тоа што да се сметаат како делумно вклучени.

Сидовите, тавачите и темелите на засолништето мораат да бидат меѓусебно конструктивно поврзани.

Член 50

При изградбата на засолништето од сидани елементи се применуваат вертикални и хоризонтални врски (столбови и серклажа) заради поврзување на објектот во монолитна целост, во согласност со прописите за градење на земјотресни подрачја.

Одделни сидови на засолништето можат да се изведуваат од армиран бетон или од друг соодветен незапалив материјал и тие се изградуваат според прописите за градење на земјотресни подрачја.

Член 51

Конструкцијата на засолништето се бетонира, по правило, без прекини.

По исклучок од ставот 1 на овој член, хоризонтално прекинување на бетонирањето е можно во рамнината на темелите и таванот.

Член 52

Сидовите и таваните на просториите и на просторите на засолништето не смеат да се малтерисуваат, а можат да се бојосуваат со посна боја.

Опремата вградена во засолништето може да се бојосува само со заштитна боја.

6. Инсталации

Уреди за снабдување со воздух

Член 53

Во засолништето мора да се обезбеди природно и вештачко снабдување со воздух.

Природно снабдување со воздух се остварува со отворање на вратата и капаците, а вештачко снабдување со воздух се остварува со помош на филтравентилациони уреди. Тие уреди се состојат од: филтер, вентил за натпритисок и контролни инструменти.

Вештачкото снабдување со воздух е нормално и заштитно.

За вештачкото заштитно снабдување со воздух во засолништето мора да се обезбеди натпритисок од најмалку 5 mm V.S

Член 54

Во засолниште што се изградува за сместување до 50 лица се вградуваат филтравентилациони уреди за вештачко заштитно снабдување со воздух кои

имаат песочен филтер, а во засолниште што се изградува за сместување над 50 лица — уреди што имаат типски колективен филтер и песочен претфилтер.

Член 55

При вештачко нормално снабдување со воздух во засолништето мора да се доведе најмалку 7,5 m³ воздух за 1 час по секое лице, а при вештачко заштитно снабдување со воздух — најмалку 2,5 m³ воздух за 1 час по секое лице.

Капацитетот на филтравентилационите уреди се определува според капацитетот на засолништето и во согласност со одредбите од ставот 1 на овој член.

Член 56

За вештачко нормално и заштитно снабдување на засолништето со воздух се користат комбинирани вентилатори на електричен или рачен погон одпосно на пожен погон.

Член 57

Во засолниште што се изградува за сместување над 100 лица мораат да се обезбедат потребен број вентилатори на рачен или пожен погон, ако не е предвиден резервен извор на електрична енергија за погон на филтравентилационите уреди.

Член 58

Шмукален цевовод за вештачко нормално снабдување на засолништето со воздух се изработува од челични цевки од соодветен внатрешен пречник, со тоа брзината на притекувањето на воздухот да не смее да преминува 10 m³/h.

Шмукалниот цевовод мора да се заломи двапати под прав агол и да се вгради така што да не се намалува површината на пресекот на сидот во кој се вградува.

Член 59

Шмукалните и одводните (испусните) отвори на цевоводот мораат да бидат заштитени од промкнување на туѓи тела и животни.

Надворешниот отвор на цевоводот се заштитува со типски штитник чија механичка отпорност мора да биде усогласена со отпорноста на засолништето.

Положбата на отворите на цевоводот се определува во согласност со усвоениот тип на филтравентилационите уреди.

Помеѓу шмукалниот отвор на цевоводот за вештачко заштитно снабдување со воздух и шмукалниот отвор на цевоводот за вештачко нормално снабдување со воздух, се поставува типски херметички вентил за брза измена на системот за снабдување со воздух со отпорност 0,63 kp/cm².

Член 60

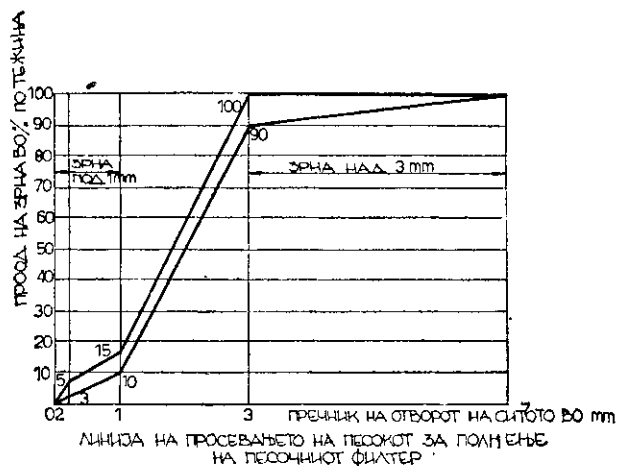
Шмукалниот отвор на цевоводот за вештачко заштитно снабдување со воздух се поставува во резервниот излез или влез односно низ надворешниот сид на засолништето што зависи од положбата на песочниот филтер или претфилтер. Положбата на тие отвори се определува во согласност со усвоениот тип на филтравентилациони уреди.

Член 61

Во засолниште што се изградува за сместување до 50 лица песочниот филтер се вградува според следните услови:

1) за 1 m³/h проточен воздух се обезбедува околу 0,03 m³ песок со височина на слојот од 100 cm.

Пречникот на слојот на песок за полнење на типски песочен филтер, по правило, изнесува 1 до 3 mm, според гранулометриската крива линија. По исклучок, може да се употреби и песок чиј слој е со пречник 1 до 5 mm. Употреба на кварцен песок не е дозволена (слика 6);

Слика 6

2) песокот се става во просторот (посатката) заграден со сидови и со дно од армиран бетон од иста отпорност што ја има засолништето или од друг материјал од соодветна отпорност.

На височина од 16 до 20 cm од дното на просторот (посатката) се поставува типска преградна решетка за одвојување на песокот од шмукалниот отвор на цевководот од вентилаторот. На дното на просторот (посатката) на песочниот филтер се остава отвор за одвод на водата.

Член 62

За песочен претфилтер се користи песок со granulacija предвидена за песочен филтер (член 61).

За 1 m³/h проточен воздух се обезбедуваат околу 0,015 m³ песок, а за 60 m³/h проточен воздух — околу 1 m³ песок, со тоа што височината на слојот на песокот да не може да изнесува помалку од 50 cm.

Член 63

Песочниот филтер односно песочниот претфилтер се поставува, по правило, во резервниот излез.

Како посатка за филтер или претфилтер се користат делумно или во целост сидовите, темелната плоча и таванот на засолништето.

Филтерите што се поставуваат низ надворешниот сид на засолништето сочинуваат, по правило, конструктивна целина со засолништето (слики 4 и 5).

Член 64

Во сидот на засолништето се вградува канал за одвод на употребениот воздух. Во влезниот отвор на тој канал се вградува вентил за натпритисок. Каналот двапати мора да се заломи под прав агол.

Член 65

Ако кој и да било простор во засолништето се дели со преградни сидови во повеќе простории, во сидовите на секоја од тие простории мораат да се остават отвори за струење и протекување на воздух.

Член 66

Просторот на браната, на нужникот и сл. се снабдува со воздух употребен во просторијата за престој на луѓето.

Помеѓу просториите за престој на луѓето и просторот од ставот 1 на овој член, се оставаат отвори во сидовите или на вратата во кои се вградуваат вентили за натпритисок.

Член 67

Проектирањето, изведувањето и атестирањето на уредите и инсталациите за снабдување на засолништето со воздух, вода, електрична енергија и опрема, се врши според соодветните технички прописи.

Уреди за снабдување со вода

Член 68

Заради снабдување на засолништето со вода, мораат да се обезбедат посатки од стандардно производство, кои се сместуваат во ниши, под седиштата или леглата и сл.

Зафатнината на посатката за вода мора да биде толкава што со неа да може да се обезбеди резервна количина вода од најмалку 2 l за секое лице на ден.

Снабдувањето на засолништето со вода може да се обезбеди и со приклучок на водоводната мрежа или од постојните извори, бунари односно цистерни, ако постојат услови за таков начин на снабдување со вода.

Ако засолништето се снабдува со вода на начинот од ставот 3 на овој член, резервната количина вода мора да се обезбеди и на начинот од ставот 2 на овој член.

Засолништето може да се обезбеди со вода и со помош на посебни резервоари за вода чиј капацитет се определува според бројот на луѓето за кој се изградува засолништето.

Член 69

Во засолниште кое се изградува за сместување до 25 лица снабдувањето со вода, по правило, не се обезбедува со приклучок на водоводната мрежа.

Во засолниште кое се изградува за сместување над 25 лица може да се постави приклучок на водоводната мрежа, ако е обезбеден одвод на фекални води.

Член 70

Доводната водоводна цевка во делот во кој минува низ обемниот (надворешниот) сид на засолништето, мора да биде забетонирана, двапати заломена и снабдена со вентил за затворање на доводот од внатрешната страна, а по можност и од надворешната страна.

Сите внатрешни инсталации на водоводната мрежа се изведуваат како слободни (невградени).

Надворешниот приклучок на водоводните цевки мора да биде изведен флексибилно.

Уреди за одведување на вода

Член 71

Во засолниште што се изградува за сместување до 25 лица не се вградуваат, по правило, инсталации за одведување на отпадни или фекални води.

За засолниште што се изградува за сместување над 25 лица, кое има приклучок на водоводната мрежа за снабдување со вода според одредбите на чл. 69 и 70 од овој правилник, мора да се предвиди канализационен одвод со приклучок на таложница, септична јама, постојна канализациона мрежа или на друг погоден начин.

Надворешниот приклучок на канализационите цевки мора да биде изведен флексибилно.

Член 72

Одводната канализациона цевка во делот во кој минува низ обемниот (надворешниот) сид или низ темелната плоча на засолништето, мора да биде од челик, забетонирана и снабдеена со соодветно резе односно со повратен вентил од онаа отпорност на притисокот што ја има и засолништето.

Санитарни уреди

Член 73

Засолништето мора да има сув (хемиски) нужник од типска изработка со резервни посатки од соодветен капацитет, или нужник со приклучок на водоводната мрежа и со инсталација за одвод на фекални води.

Бројот на нужниците се определува според одредбите на членот 17 став 2 од овој правилник.

Во засолништето не смеат да се вградуваат делови на санитарни уреди изработени од керамика или порцелан.

Член 74

Во засолниште кое има нужник со приклучок на водоводната мрежа, мора на секои 50 лица да се обезбеди еден резервен сув (хемиски) нужник од типска изработка за за чие сметување, за време додека е во употреба, мора да се предвиди соодветен простор.

Член 75

Секое место за точење во засолништето, приклучено за надворешен извор на снабдување, мора да има славина и метално лавабо со врска на канализационен одвод.

Осветление и врски

Член 76

Засолништето се осветлува со електрично осветление со помош на приклучок на електричната мрежа, ако постојат услови за такво приклучување.

Уводот на инсталациите за осветление и врски мора да се изработи од незапалив материјал, а внатрешната електрична мрежа — на начинот пропишан за изработка на електрични инсталации во влажни простории.

Минувалиштата на уводот на инсталациите за осветление низ заштитните елементи (сидови и тавани) на засолништето, мораат да бидат херметички затворени и отпорни на натпритисок од $0,36 \text{ kp/cm}^2$.

Во засолништето, по правило, се вградуваат еден антенси увод и еден резервен увод за жишна врска.

Член 77

Секое засолниште мора да има резервен извор на осветление за подолг престој со кој се обезбедува минимум осветление.

7. Опрема

Член 78

Вратите и капаците служат за заштита на засолништето од зрачење и од други дејства од членот 3 на овој правилник.

Во поглед на отпорноста, мерките, материјалот, конструкцијата, квалитетот на изработката, начинот на вградувањето, ракувањето и одржувањето на вратите и капаците на засолништето се применуваат соодветните технички прописи.

Член 79.

Според видот на заштитата, во засолништето се вградуваат:

- 1) како влезна врата — врата отпорна на притисок, херметичка (V.P.H.);
- 2) како внатрешна врата на браната — врата херметичка (V.H.);
- 3) како внатрешна врата помеѓу одделни простории на засолништето — врата обична (V.O.);
- 4) како капак за затворање на надворешниот отвор на резервниот излез — капак отпорен на притисок, херметички (K.P.H.);
- 5) како капак за затворање на внатрешниот отвор на резервниот излез — капак херметички (K.H.).

Член 80

Степенот на отпорноста на вратите и капаците на засолништето, според нивниот вид, изнесува:

- 1) 1 kp/cm^2 — за врата отпорна на притисок, херметичка (V.P.H.) и за капац отпорни на притисок, херметички (K.P.H.);
- 2) $0,10 \text{ kp/cm}^2$ — за врата херметичка (V.H.) и за капац херметички (K.H.).

Член 81

Мерките на вратите и капаците на засолништето се определуваат, според капацитетите на засолништето, на начинот утврден во следната таблица:

Мерки на вратите и капаците на засолниште

Ред. број	Вид врати и капац	За засолниште		Височина на прагот во см
		до 25 лица	над 25 лица	
1	V.P.H.	625 × 1800	800 × 1800	најмалку 5 см
2	V.H.	625 × 1800	800 × 1800	
3	V.O.	625 × 1800	800 × 1800	по потреба
4	K.P.H.	600 × 800 или Ø 800		најмалку 5 см однадвор, а 40 до 50 см однатре
5	K.H.	600 × 800 или Ø 800		

Височината на вратите и на капаците на засолништето се однесува на онаа страна на сидот на која вратите и капаците налегнуваат на первазот односно рамката.

На делот на парпетот од внатрешната страна на капакот се поставува, по правило, сталало високо 40 до 50 см.

Член 82

Сите врати и капац на засолништето се поставуваат така што да се отвораат нанадвор и мораат да бидат еднокрилни и изработени од метал.

По исклучок од одредбите на ставот 1 од овој член, за обична врата (V. O.) насоката на отворањето се определува по потреба.

Вратата и капаците на засолништето се поставуваат така што крилото на отворената врата односно отворениот капак да не влегува во светлиот простор.

Член 83

Первазите од вратите и рамките од капаците на засолништето мораат беспрекорно цврсто да се вградат во бетонската маса и да се изработат така што да се обезбеди на сите допирни точки крилата од вратите напочно да налегнуваат на первазите а капаците — на рамките.

Седишта и легла

Член 84

За секое лице во засолништето мора да се обезбеди типизирано седиште или легло од стандардна изработка.

Бројот на седиштата односно леглата во засолништето се определува така што бројот на седиштата да изнесува $2/3$ а бројот на леглата $1/3$ од бројот на лицата за кои се изградува засолништето.

Седиштата и леглата мораат да бидат оддалечени од сидовите најмалку 5 см.

Седиштата треба, по правило, да имаат наклон за грбот и главата.

Член 85

Леглата се поставуваат во два или три етажа зависно од височината на просторијата за престој (член 15 став 4).

Отстојанието помеѓу леглата по височина не може да изнесува помалку од 60 см.

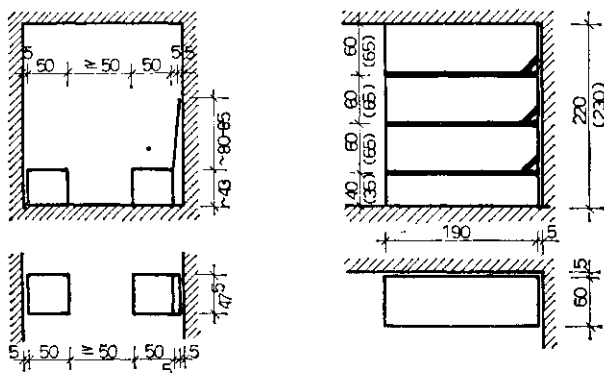
Седиштата се поставуваат поединечно или во низа.

Член 86

Мерите на седиштата и на леглата во засолништето изнесуваат најмалку, и тоа:

- 1) за седиште — широчината 47,5 cm, а должината 50 cm;
- 2) за легло — широчината 60 cm, а должината 1,90 cm.

Широчината на минувалиштата помеѓу седиштата и леглата не може да изнесува помалку од 50 cm (слика 7).

ШЕМА НА ОПРЕМАТА НА ПРОСТОРИТЕ ЗА ПРЕСТОЈ
— СЕДИШТА — ЛЕГЛА —

Слика 7

Член 87

Во засолништето можат да се вградат посебни полици — плакари или мрежи за сместување на неопходен рачен багаж.

Посатка за храна

Член 88

Засолништето, по правило, треба да биде снабдено со посатки за храна од стандардна изработка.

Санитетска опрема

Член 89

Засолништето мора да има рачна аптека со потребни лекови и со стандардна опрема за укажување прва помош.

Опрема за спасување на луѓе и за одржување на инсталациите и друга опрема

Член 90

Засолништето мора да биде снабдено со комплетна опрема за спасување на луѓе.

Член 91

Засолништето мора да биде снабдено со најнужниот алат за одржување на филтравентилационите уреди и на другите инсталации и опрема.

Член 92

Засолништето мора да биде снабдено со средства за детекција, со средства за лична заштита и со средства за деконтаминација, како и со потребен број посатки за отпадоци од соодветни големини.

Натписи и ознаки

Член 93

Во засолништето мораат да се постават натписи и ознаки за ориентација и движење, како и за ракување со одделни уреди и инсталации.

Во засолништето со луминисцентни (светлечки и бесштитни) бои се обележуваат: влезот, резервниот излез, правецот на движењето, вратата, прекинувачите, вентилаторите и другите карактеристични делови на опремата.

Член 94

Во секое засолниште мораат на видно место да се постават правила за обнесувањето и редот во засолништето, шематски приказ на засолништето, како и упатство за употребата и одржувањето на опремата на засолништето.

VII. ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Член 95

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 15-13834/1

18 ноември 1969 година

Белград

Заменик сојузен секретар
за стопанство,

Владо Јуричиќ, с. р.

180.

Врз основа на членот 14 точ. 1 и 2 од Законот за испитување и жигосување односно обележување на рачно огнено оружје и муниција („Службен лист на СФРЈ“, бр. 20/69), во спогодба со сојузниот секретар за внатрешни работи, сојузниот секретар за стопанство пропишува

П РА В И Л Н И К

ЗА ПОСТАПКАТА ЗА ИСПИТУВАЊЕ И ЖИГОСУВАЊЕ ОДНОСНО ОБЕЛЕЖУВАЊЕ НА РАЧНО ОГНЕНО ОРУЖЈЕ, МУНИЦИЈА И РАЧНИ АПАРАТИ И НАПРАВИ КАЈ КОИ ЗА ПОГОН СЕ КОРИСТИ ЕНЕРГИЈА НА БАРУТНИ ГАСОВИ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој правилник се пропишува постапката за испитување и жигосување односно обележување на рачно огнено оружје, муниција и рачни апарати и направи кај кои за погон се користи енергија на барутни гасови и се определува кои суштествени конструктивни делови на рачно огнено оружје и апарати подлежат на задолжително испитување и жигосување по преправка.

Со овој правилник се пропишуваат и жиговите и ознаките за жигосување односно обележување на рачно огнено оружје, муниција и рачни апарати и направи од ставот 1 на овој член, како и формата и содржината на потврдите и етикетите за обележување муниција.

Член 2

Во смисла на овој правилник се подразбира под:

1) торментација — испитување отпорноста на оружје, а особено на цевката, под притисок кој најмалку за 30% е поголем од најголемиот притисок на најсилен нормален куршум, со тоа што испитувањето се врши со изгмување на специјално наполнети (лаборирани) торментачни куршуми од цевка;

2) нормална торментација — торментација што се врши со куршуми чие барутно полнење развива притисок на барутни гасови најмалку за 30% поголем од најголемиот нормален притисок на најсилен нормален куршум;

3) виша торментација — торментација која се врши со куршуми чие барутно полнење развива притисок на барутни гасови најмалку за 30% поголем од нормалното торментачно полнење;

4) условна провизорна торментација и провизорна торментација — договорена нормална торментација која се врши како завршна односно конечна торментација;

5) нормално торментачно полнење — барутно полнење што дава притисок на барутни гасови најмалку за 30% поголем од нормалното барутно полнење;

6) нормален куршум — куршум што вообичаено се користи при употреба на соодветни видови оружја;

7) торментачен куршум — нормален куршум кај кого притисокот на барутните гасови е најмалку за 30% поголем од барутниот притисок на нормален куршум;

8) „бела состојба“ — степен на завршеноста на комплетниот склоп на оружје или на одделни метални делови на оружје обработени на конечна мера а со неисполирани и незащитени површини;

9) жив барут — бездимен барут чија брзина на согорување овозможува нагол пораст на притисокот на барутните гасови и негово задржување на високо ниво по должината на зајакнатиот дел на цевката на огненото оружје;

10) комплеирани цевки — две или повеќе цевки споени по пат на лемење со прицврстен прат и со спојница така што да сочинуваат неделив спој.

Член 3

Табелата А — Торментачно полнење за еднометни пушки со мазни цевки што се полнат од устата на цевката (во понатамошниот текст: Табелата А), Табелата Б — Торментачно полнење за двоветни пушки со мазни цевки што се полнат од устата на цевката (во понатамошниот текст: Табелата Б), Табелата В — Провизорни торментачни полнења за пушки со мазни цевки што се полнат одзад (во понатамошниот текст: Табелата В), Табелата Г — Условно провизорно торментачно полнење за груби недовршени цевки (во понатамошниот текст: Табелата Г), Табелата Д — Конечна торментација со црн барут на пушки со мазни цевки што се полнат одзад (во понатамошниот текст: Табелата Д), Прегледот на жиговите и ознаките што се ставаат по извршеното испитување на рачно огнено оружје, муниција, апарати и направи (во понатамошниот текст: Прегледот), Жиговите и ознаките на ловечка пушка (Прилог I), Жиговите и ознаките на ловечки карабин (Прилог II), Жиговите и ознаките на пиштол (Прилог III), жиговите и ознаките на пиштол за соединување на цврсти материјали (Прилог IV), Ознаките на етикета за обележување муниција (Прилог V), Образецот на потврда издадена во смисла на членот 8 од Законот за испитување и жигосување односно обележување на рачно огнено оружје и муниција (Образец I) и Образецот на потврда издадена во смисла на членот 9 од Законот за испитување и жигосување односно обележување на рачно огнено оружје и муниција (Образец II) — се отпечатени коп овој правилник и се негов составен дел.

II. ИСПИТУВАЊЕ И ЖИГОСУВАЊЕ НА РАЧНО ОГНЕНО ОРУЖЈЕ

А. Основни одредби

Член 4

Испитувањето на рачно огнено оружје се состои од контрола на оружјето пред торментацијата на оружјето, торментација на оружјето и контрола по торментацијата на оружјето.

Член 5

Во постапката за контрола на рачно огнено оружје и на делови од оружје се врши: визуелна контрола со која се проверува квалитетот на површинската обработка, постоењето на површински дефекти (мани), на нечистотија и корозија на оружје и др.; димензионална контрола со која се проверува

калибарот на цевката, димензиите на лежиштето на куршумот, големината на зазорот помеѓу челото на цевката и баскилата, должината на цевката, сигурноста на бравењето и др.; контрола на тежината на оружјето; контрола на функционирањето на деловите за откинување, на кочниците и на другите механизми посебно значајни за правилно и безбедно функционирање и носење на оружјето.

Член 6

Како делови на рачно огнено оружје што особено подлежат на торментација, се сметаат:

1) кај оружја со долга цевка што се полнат од устата на цевката: цевката и затвораот;

2) кај ловечки пушки со мазна цевка што се полнат одзад: цевката и уредот за затворање;

3) кај малокалибарски карабини: цевката и уредот за затворање;

4) кај олучено оружје со долга цевка: сандакот на механизмот и затвораот или блокот за затворање, подвижната глава или делот што врши бравење;

5) кај револвери: цевката, скелетот (всадикиот) и тапанот;

6) кај автоматски пиштоли: цевката, скелетот (всадикиот) и лизгачите (навлаките);

7) кај пиштоли на преклопување: цевката и уредот за затворање;

8) кај пиштоли што се полнат од устата на цевката: цевката и затвораот.

Член 7

Испитувањето на рачно огнено оружје се врши по класите и категориите на тоа оружје. Класите и категориите на рачно огнено оружје се:

1) класа А: оружје со долги цевки (пушки, карабини итн.), во која спаѓаат следните категории на тоа оружје:

— категорија прва: пушки со мазна цевка, еднометни или повеќеметни, што се полнат од устата на цевката;

— категорија втора: пушки со мазна цевка, еднометни или повеќеметни, што се полнат одзад;

— категорија трета: малокалибарски пушки;

— категорија четврта: пушки со олучени цевки, карабини со олучени цевки еднометни или повеќеметни, автоматски пушки со олучени цевки, автоматски карабини итн.;

— категорија пета: оружје со различни цевки, од кои најмалку едната цевка мора да биде предвидена за куршум со зрно;

2) класа Б: оружје со кратки цевки (револвери и пиштоли), во која спаѓаат следните категории на тоа оружје:

— категорија прва: револвери;

— категорија втора: автоматски пиштоли;

— категорија трета: пиштоли за флиберов куршум и за револверски куршум;

— категорија четврта: пиштоли на преклопување за куршуми со оловно зрно;

— категорија пета: пиштоли што се полнат од устата на цевката.

3) класа В: оружје од специјален тип.

Б. Торментација на оружје

1. Торментација на пушки со долга мазна цевка што се полнат од устата на цевката (класа А, категорија прва)

Член 8

Торментација на пушки со долга мазна цевка, што се полнат од устата на цевката (пушки кремепарки, еднометни или повеќеметни), се врши на цевката наполно завршена во бела состојба, со тоа што цевката може да биде снабдена со провизорен затворац или со конечен затворац. Ако цевката е снабдена со конечен затворац, пушката може да биде склопена.

Цевките што се торментирани несклопени, по склопувањето подлежат на преглед заради проверување да не влијаело склопувањето врз нивната исправност, како и заради проверување дали конечниот затворац е исправен и добро завршен. Овластениот работник (контролор) во работната организација која врши испитување и жигосување односно обележување на рачно огнено оружје и муниција, определува дали е потребна нова торментација на таквите цевки.

Член 9

За торментација на пушки се употребува полнењето означено во Табелата А и во Табелата Б.

По специјално барање на производителот на пушки со ударен механизам што се полнат од устата на цевката, за торментација на тие пушки ќе се употреби послитното полнење означено во Табелата В.

На торментација, во смисла на ставот 2 од овој член, подлежат само пушките чии цевки се снабдени со конечен затворац. По завршената торментација, на овие цевки се втиснува жигот означен под ред. бр. 4 на Прегледот.

Член 10

Пред торментацијата на пушките која се врши во смисла на членот 8 од овој правилник, цевките за пушките што се полнат од устата можат да бидат подложени на претходна провизорна торментација. Оваа торментација се врши на груба цевка која е само обработена на струг или е шлајфувана еднадвор и е издупчена.

За торментацијата од ставот 1 на овој член се употребува полнењето означено во Табелата Г.

На цевките што ја издржале оваа торментација се втиснува жигот означен под ред. бр. 10 на Прегледот.

Член 11

На пушките за кои, по торментацијата и контролата на затворацот и склопот, е утврдено дека се исправни, се втиснуваат следните жигови, и тоа:

- 1) на цевката: жигот означен под ред. бр. 11, 17 и 18 на Прегледот;
- 2) на затворацот: жигот означен под редниот број 12 на Прегледот.

2. Торментација на пушки со долга мазна цевка што се полнат одзади (класа А, категорија втора)

Член 12

Торментацијата на пушки со долга мазна цевка, еднометни или повеќеметни, што се полнат одзади, опфаќа особено:

- 1) условна провизорна торментација на грубо исоковани цевки;
- 2) задолжителна провизорна торментација на комплетирана цевка;
- 3) конечна задолжителна торментација на напдно завршена пушка во бела состојба;
- 4) специјална торментација на пушки, со бездимен барут;
- 5) торментација на пушки, со единствен бездимен жив барут.

Член 13

Условната провизорна торментација на грубо исоковани цевки се врши на грубо исокована цевка што не е комплетирана туку е издупчена, еднадвор обработена на струг или на точило и одзади затворена со привремен затворац.

За торментацијата на цевките од ставот 1 на овој член се употребува полнењето означено во Табелата Г.

На цевката што ја издржала оваа торментација се втиснува жигот означен под ред. бр. 10 од Прегледот.

Член 14

Задолжителната провизорна торментација на комплетирана цевка се врши на цевка еднометна и на цевка повеќеметна. Цевките мораат да бидат издупчени на конечен калибар со можна толеранција

од $\pm 0,2 \text{ mm}$, а лежиштето на куршумот не мора да биде обработено на конечна мера.

Цевките примени на оваа торментација подлежат прво на калибрирање. Калибарот односно најмалиот внатрешен пречник на цевката мерен помеѓу 15 cm и 30 cm од задниот пресек на цевката, изразен во десеттини од милиметар, се втиснува на цевката. Ознаката на калибарот се дополнува со ознаката: „Чок“ — за мазен чок, односно со ознаката: „Чок олучен“ — за чок напдно или делумно олучен.

За оваа торментација се употребува полнењето означено во Табелата В, и тоа „обично полнење“ а, на посебно барање на производителот, може да се употреби зголемено полнење т. е. „двојно полнење“ или „тројно полнење“ означено во табелата.

На цевката што издржала торментација со обично полнење се втиснува жигот означен под ред. бр. 7 на Прегледот, на цевката со двојно полнење — жигот означен под ред. бр. 8 на Прегледот, а на цевката со тројно полнење — жигот означен под ред. бр. 9 на Прегледот.

Член 15

Конечна задолжителна торментација на напдно завршена пушка се врши дури кога цевката и уредот за затворање ќе добијат конечни форми и димензии од внатрешната и надворешната страна. Калибарот на цевката не смее да преминува повеќе од 0,2 mm на пречникот означен по провизорната торментација, а ако преминува — извршената провизорна торментација ќе се смета за неважечка и ќе се повтори.

По извршената торментација од ставот 1 на овој член, на цевката се втиснува конечниот калибар кој не смее да се менува, освен ако торментацијата се повторува.

За оваа торментација се употребува полнењето означено во Табелата Д.

На пушките што ја издржале оваа торментација се втиснуваат следните жигови, и тоа:

- 1) на цевката: жигот означен под ред. бр. 11, 17 и 18 на Прегледот;
- 2) на лостот за затворање кој е кован одвоено од цевката: жигот означен под ред. бр. 12 на Прегледот;
- 3) на уредот за затворање: жигот означен под ред. бр. 12 и 18 на Прегледот.

Член 16

Пушките можат да бидат специјално торментирани за користење на ловечки куршуми со бездимен барут. Оваа торментација може да се врши со единствен жив барут (без оглед дали е во прашање нормална торментација или виша торментација) односно со еден или друг бездимен барут од членот 20 на овој правилник.

Пушките поднесени на оваа торментација можат да бидат напдно завршени во бела состојба или во напдно завршена состојба. Кај пушките што се напдно завршени во бела состојба, по барање на производителот на тие пушки, конечната торментација со црн барут може да се изврши истовремено со условната торментација со жив барут.

Член 17

Торментација со единствен бездимен жив барут се врши како нормална торментација или како виша торментација.

Нормалната торментација се состои од изгрмување од секоја цевка по еден куршум со жив барут кој развива најголем притисок од 900 kg/cm^2 за калибар на цевката од 16 mm и поголем, а притисок од 1000 kg/cm^2 — за калибар на цевката помал од 16 mm. Овие притисоци се зголемуваат на 1000 kg/cm^2 и на 1100 kg/cm^2 , ако пушките имаат барутни комори за екстра долги куршуми.

Вишата торментација, без оглед на должината на барутната комора, се состои од изгрмување од секоја цевка по еден куршум со жив барут, кој

развија најголем притисок од 1200 kg/cm^2 за калибар на цевката од 16 mm и поголем, а притисок од 1400 kg/cm^2 — за калибар на цевката помал од 16 mm. Овие притисоци се мерат на првото крешерно место на интернационалниот крешер-апарат (17 mm од челото на цевката), со тоа што функцијата на крешерот се смета како статичка.

Член 18

На пушките што издржале торментација во смисла на чл. 16 и 17 од овој правилник, покрај жиговите од членот 15 на овој правилник, се втиснуваат и следните дополнителни жигови, и тоа:

- 1) на секоја цевка и на секој уред за затворање: — за нормална торментација — жигот означен под ред. бр. 2 на Прегледот;
- за виша торментација — жигот означен под ред. бр. 3 на Прегледот;
- 2) на плочата на цевката — жигот со кој се означува тежината на цевката изразена во грамови.

Член 19

На сопственикот на пушката од членот 17 на овој правилник, на негово барање, му се издава сертификат за торментацијата извршена со жив барут. Овој сертификат ги содржи следните податоци:

- 1) реден број;
- 2) тип на оружјето и степен на завршената обработка во моментот на торментацијата;
- 3) внатрешен пречник на цевката изразен во милиметри и десиметри од милиметар;
- 4) тежина на цевката изразена во грамови;
- 5) вкупна должина на цевката изразена во милиметри;
- 6) должина на гилзата што ѝ одговара на барутната комора на цевката;
- 7) притисок на торментацијата.

Член 20

Торментација на пушки со еден или со друг бездимен барут, официјално признаен, може да се врши само ако пушките претходно биле подложени на условна провизорна торментација која се врши со единствен жив барут.

За торментација која се врши со бездимен жив барут се употребуваат следните бездимни барути:

- 1) бездимен барут од белгиско потекло: Clevmonte, Mullezeite, Coorppel, En Graine et Coorppel on peilletes;
- 2) бездимен барут од англиско потекло: ЕЦ³, Amberite, Balistiti;
- 3) бездимен барут од француско потекло: J, S, N, R, T.

Покрај бездимните барути наведени во ставот 2 на овој член, организацијата овластена за испитување и жигосување односно за обележување на рачно огнено оружје и муниција може да употреби и друг барут кој ги има соодветните својства, а што се потврдува со атест или со друга соодветна исправа односно доказ.

За торментација се употребува онаа количина барут која, без набивање, може да собере една гилза која пред торментацијата имала должина на барутната комора на пушката која се испитува.

Торментацијата мора да развие најголем притисок кој му одговара на притисокот при испитувањето на пушките со единствен жив барут.

На пушките што издржале торментација во смисла на овој член, на цевката и на уредот за затворање се втиснува жиг на комерцијалната кратенка на употребениот барут. На сопственикот на пушката што е торментирана, на негово барање, му се издава и посебен сертификат.

Член 21

Торментацијата на пушките со мазни цевки, без оглед на видот на употребениот барут, се врши со изгмување по два куршума од секоја цевка, при што мора да се развие следниот притисок:

1) на првото крешерно место на интернационалниот крешер-апарат, оддалечен 17 mm од челото на цевката. притисокот мора да е поголем од 900 kg/cm^2 за цевките калибар 12 и 16, односно поголем од 1000 kg/cm^2 — за цевките калибар 20 и помалку, со тоа што функцијата на крешерот се смета како статичка;

2) на второто крешерно место на интернационалниот крешер-апарат, оддалечено 162 mm од челото на цевката, притисокот мора да е поголем од 420 kg/cm^2 за цевките од сите калибри, со тоа што функцијата на крешерот се смета како динамична.

3. Торментација на малокалибарски пушки (класа А, категорија трета)

Член 22

Малокалибарските пушки подлежат само на една торментација која се врши на наполно завршена цевка во бела состојба и со монтиран уред за затворање, со ударен механизам и со механизам за откинување.

Торментација се врши со црн барут и се состои од изгмување на еден куршум наполно до врвот со супер фин црн барут за торментација и со нормално зрно.

На пушките што издржале торментација се втиснуваат следните жигови односно ознаки, и тоа:

- 1) на цевката: жигот означен под ред. бр. 11, 12 и 18 на Прегледот, жигот за олучени цевки и ознаката на комерцијалниот назив на куршумот, на пример: Fb.6, 22C, F1.9 итн.;
- 2) на уредот за затворање — жигот означен под ред. бр. 12 и 18 на Прегледот.

4. Торментација на пушки и карабини, автоматски пушки и автоматски карабини итн., со олучени цевки (класа А, категорија четврта)

Член 23

Пушките и карабините со олучени цевки, еднометни и повеќеметни, што се полнат одзад, подлежат на една задолжителна торментација со црн или бездимен барут. За оваа торментација оружјето мора да биде во бела состојба, а цевката и уредот за затворање мораат да имаат конечни надворешни и внатрешни димензии.

Торментацијата се состои од изгмување три куршуми од секоја цевка. Првиот куршум се полни така што да развива притисок најмалку за 30% поголем од притисокот кај нормално најсилниот куршум од ист калибар и со исто зрно. Вториот и третиот куршум се нормални куршуми и со нив не се врши гаѓање од карабин со олучена цевка за кој се употребува муниција со капсула во периферијата на гилзата за калибри 22 и помали.

Член 24

На пушките што издржале торментација, во смисла на членот 22 од овој правилник, се втиснуваат следните жигови односно ознаки:

- а) на цевката:
 - 1) жигот означен под ред. бр. 2, 11 и 18 на Прегледот;
 - 2) ознаката: „З оловно“ или ознаката: „З метално“, зависно од тоа дали нормално зрно е оловно или има метална кошулка. Оваа ознака не се става на карабините калибар 22 mm и помали;
 - 3) ознаката на комерцијалниот назив на куршумот, ако таа не е втисната од страна на оној што оружјето го доставил на испитување. Овој податок може да се значи со кратенка (на пример: „кал. 450 експреса“);
 - б) на главните делови на уредот за затворање — жигот означен под ред. бр. 12 и 18 на Прегледот.
- Ако торментацијата извршена со бездимен барут, на пушките се втиснува и жигот означен под ред. бр. 2 на Прегледот, и тоа на цевката и на главните делови на уредот за затворање.

На сопственикот на карабин со цевки на преклопување (експрес-карабини), на негово барање му се издава сертификат за торментацијата со жив барут, кој ги содржи следните податоци:

- 1) реден број;
- 2) состојба на оружјето во моментот на торментацијата;
- 3) назив на нормалниот куршум;
- 4) вид на употребеното зрно (метално или не);
- 5) тежина и должина на цевката.

Член 25

Оружјето од членот 23 на овој правилник по барање на производителот, може да биде подложено на условна провизорна торментација. Торментацијата се врши на цевката обработена еднадвор, освен завршното полирање, одзади затворена со затворац на навој, неолучена по испуштање на конечен калибар на мален за вредноста на толеранцијата од $\pm 0,2 \text{ mm}$ и со неизработена барутна комора. Сите операции и монтажи и сите комплетирања на цевката мораат да бидат завршени.

За торментацијата од ставот 1 на овој член се употребува полнење составено од две тежини црн барут за нормална торментација, што може да ги собере нормална гилза на соодветно оружје и со цилиндрично зрно од олово тежина 1,5 пати поголема од тежината на нормалното зрно.

На цевките што ја издржале оваа торментација се втиснува жигот означен под ред. бр. 10 и 18 на Прегледот и жигот на комерцијалниот назив на куршумот.

Конечната торментација на оружјето чии цевки се условно провизорно торментирани во смисла на овој член, се состои од изгмување еден куршум кој развива притисок најмалку за 30% поголем од притисокот на нормалниот куршум.

5. Торментација на оружје со различни цевки, од кои најмалку една цевка мора да биде предвидена за куршум со зрно (класа А, категорија петта)

Член 26

Во поглед на торментацијата на оружје со различни цевки, за мазните цевки важат одредбите на чл. 12 до 22 на овој правилник, а за олучените цевки — одредбите на чл. 23, 24 и 25 од овој правилник.

6. Торментација на револвери (класа Б, категорија прва)

Член 27

Торментацијата на револвери се врши на напочно завршени револвери во бела состојба, а се изгмуваат онолку куршуми колку што содржи тапанот на револверот. Торментацијата се врши со црн барут или со жив барут. Полнењето на куршумите мора да биде такво што да развива притисок кој е најмалку за 30% поголем од притисокот што го развиваат куршумите со нормално полнење со црн барут, додека торментачните куршуми со жив барут мораат да имаат полнење кое развива притисок за 50% поголем од притисокот што го развиваат најсилните нормални куршуми од ист калибар.

На револверите што ја издржале торментацијата се втиснуваат следните жигови односно ознаки, и тоа:

- а) кај торментација со црн барут:
 - 1) на цевката или телото: на видно место ознаката на комерцијалниот назив на куршумот (кратенка) ако таа не е втисната од оној што го доставил оружјето на испитување;
 - 2) на цевка олучена: жигот означен под ред. бр. 18 на Прегледот;
 - 3) на главните делови на револверот: жигот означен под ред. бр. 18 на Прегледот;
 - 4) на тапанот: жигот означен под ред. бр. 11 и 18 на Прегледот;

б) кај торментација со жив барут: покрај жиговите односно ознаките предвидени со овој член за торментација со црн барут, се втиснува и жигот означен под ред. бр. 2 на Прегледот.

7. Торментација на автоматски пиштоли (класа Б, категорија втора)

Член 28

Торментацијата на автоматски пиштоли се врши на напочно завршени пиштоли во бела состојба. Торментацијата се врши исклучително со бездимен барут, а се состои од автоматски оган со три торментачни куршуми полнети на ист начин како и торментачните куршуми со жив барут за револвери.

Член 29

На пиштолите што ја издржале торментацијата се втиснуваат следните жигови односно ознаки, и тоа:

- 1) на цевката: жигот означен под ред. бр. 2, 11 и 18 на Прегледот;
- 2) на главните делови на пиштолот: жигот означен под ред. бр. 11 и 18 на Прегледот;
- 3) на цевката или на телото: на видно место ознаката на комерцијалниот назив на куршумот (на пример: кал. 7,65, кал. 6,35 итн.), ако не е втисната од оној што го доставил оружјето на испитување.

8. Торментација на пиштоли за флорберов куршум или за револверски куршум (класа Б, категорија трета)

Член 30

Пиштолите со цевки на преклопување, со еден или два куршуми, за флорберов куршум или за нормален револверски куршум подлежат на торментација напочно завршени во бела состојба. Торментацијата се состои во изгмување еден торментачен куршум по цевка. Во поглед на полнењето за овој куршум важат одредбите на членот 27 од овој правилник.

На пиштолите што ја издржале торментацијата се втиснуваат следните жигови односно ознаки, и тоа:

- 1) на цевката: жигот означен под ред. бр. 11, 12 и 18 на Прегледот и ознаката на комерцијалниот назив на куршумот ако не е втисната од оној што го доставил оружјето на испитување.

Ако оружјето има олучена цевка и е торментирано со бездимен барут, на цевката може да биде втиснат и жигот означен под ред. бр. 2 на Прегледот;

- 2) на баскилата или на уредот за затворање: жигот означен под ред. бр. 12 и 18 на Прегледот и жигот за ознака на барутот.

9. Торментација на пиштоли на преклопување за куршуми со оловно зрно калибар 12 mm и помал (класа Б, категорија четврта)

Член 31

Пиштолите на преклопување неолучени со еден или два куршума, за ловечки куршуми со оловно зрно калибар 12 (140 или 36) и поголем, подлежат на торментација со два куршума според постапката и под притисоките што се предвидени за торментацијата на ловечки пушки со мазни цевки кои се полнат одзади и кои имаат соодветен калибар (член 12).

На пиштолите што издржале торментација се втиснуваат жиговите што се втиснуваат на ловечките пушки од ставот 1 на овој член.

10. Торментација на пиштоли што се полнат од устата на цевката (класа Б, категорија петта)

Член 32

Пиштолите се еден или два куршума што се полнат од устата на цевката подлежат на торментација и жигосување според постапката и под условите што се предвидени за торментацијата на пушки што се полнат од устата на цевката (член 12), со тоа што на пиштолите со олучени цевки што издржале торментација се втиснува и жигот означен под ред. бр. 2 на Прегледот.

11. Торментација на оружје од специјален тип (класа В)

Торментација на сигнални пиштоли

Член 33

Сигналните пиштоли што користат ловечки куршум со картонска гилза подлежат на торментација која одговара на конечната торментација со црн барут на пушките што користат ист куршум.

На пиштолите што издржале торментација се втиснуваат следните жигови односно ознаки, и тоа:

- 1) на цевката: жигот означен под ред. бр. 11 и 18 на Прегледот и ознаката што го означува номиналниот калибар на барутната комора (на пример 12/65);
- 2) на затвораот: жигот означен под ред. бр. 18 на Прегледот.

Торментација на пушки со цевки марка MUSO или цевки со слични карактеристики

Член 34

Пушките со цевки марка MUSO или со цевки со слични карактеристики за флсберов куршум калибар 6 mm и помал, не подлежат на торментација.

Ако пушките од ставот 1 на овој член користат друга муниција, тие подлежат на торментација и жигосување на начинот и по постапката што се предвидени за цевките на карабини што користат иста муниција.

Торментација на карабини-револвери

Член 35

Карабин-револвер подлежи на торментација и жигосување на начинот и по постапката што се предвидени за револвер од ист калибар.

Торментација на оружје од неопределен тип

Член 36

Торментација на рачно огнено оружје што не е предвидено во овој правилник (оружје од исклучителен калибар, форма и димензии); се врши на начинот и под условите кои, во согласност со Законот за испитување и жигосување односно обележување на рачно огнено оружје и муниција, ќе ги определи стручната работна организација овластува за испитување и жигосување односно обележување на рачното огнено оружје и муницијата.

В. Потврда за резултатот на испитувањето на оружјето

Член 37

Писмената потврда што се издава во смисла на членот 8 од Законот за испитување и жигосување односно обележување на рачно огнено оружје и муниција, има форма и содржина според Образецот I.

III. ИСПИТУВАЊЕ И ЖИГОСУВАЊЕ НА РАЧНИ АПАРАТИ И НАПРАВИ КАЈ КОИ ЗА ПОГОН СЕ КОРИСТИ ЕНЕРГИЈА НА БАРУТНИ ГАСОВИ

Член 38

Рачните апарати за мерење притисок и други слични апарати подлежат само на една торментација. Цевките и затвораот пред торментацијата мораат да бидат наполно завршени во бела состојба.

Полнењето за оваа торментација мора да биде такво што да развива најголем притисок предвиден во таражната таблица на апаратот.

На рачните апарати што издржале торментација се втиснува приемен жиг или жиг на Меѓународната техничка комисија (означен под ред. бр. 13 на Прегледот), ако се од типот на интернационалниот еталон.

Член 39

Како направи кај кои за погон се користи енергија на барутни гасови се подразбираат, во смисла на овој правилник, пиштолите за соединување на цврсти материјали, пиштолите за зашметување добиток во кланичната индустрија, сигналните пиштоли, направите за изгмување куршуми со солзавец и направите за обработка на метали со деформација.

Како пиштол за соединување на цврсти материјали се подразбираат, во смисла на овој правилник, пиштолите со клип кај кои брзината на брутот е $V^0 = 0$ и пиштолите без клип кај кои брзината на брутот е $V^0 = V_1$.

Торментацијата на пиштол за соединување на цврсти материјали се врши под притисок чија вредност на енергијата одговара на $52,5 \pm 5\%$ mkr, а на другите пиштол и направи од ставот 1 на овој член — под притисоките кои мораат да бидат поголеми за 30% од нормалните најголеми притисоци.

Член 40

Одредбите на членот 37 од овој правилник важат и за потврдите за резултатот на испитувањето на рачните апарати и направи од чл. 38 и 39 на овој правилник.

IV. ИСПИТУВАЊЕ И ЖИГОСУВАЊЕ НА ПРЕПРАВНО ОРУЖЈЕ И АПАРАТИ

Член 41

На испитување и жигосување подлежат според одредбите на овој правилник и рачното огнено оружје, апаратите и направите кај кои со преправување се заменети односно изменети нивните суштествени конструктивни делови, и тоа:

- 1) кај оружјето: цевката, сањакот (баскила) и деловите за бравење;
- 2) кај апаратите и направите: цевката и деловите за бравење.

V. ТОРМЕНТАЧЕН БАРУТ

Член 42

За торментација на оружје, во смисла на овој правилник се употребуваат црн барут и жив барут (бездимен барут).

1. Црн барут

Член 43

Црниот барут се употребува како: ловечки црн барут за торментација на оружје со неолучени и долги цевки и како супер фин црн барут за торментација на оружје со олучени и кратки цевки.

Ловечки црн барут

Член 44

За торментација на пушки со мазни цевки што се полнат од устата или одзади, ловечкиот црн барут за торментација мора да ги има следните карактеристики:

1) гравитетриска густина од 0,940 до 0,950;

2) притисок развиен со полнење од 11,6 грама барут и 47,3 грама олово, 25 mm пречник, измерен во крешер-апаратот бр. 6 калибар 12 од типот на интернационалниот еталон, мора да изнесува: 620 kg/cm² со толеранција $\pm 5\%$ на првото крешерно место, а 140 kg/cm² со толеранција $\pm 5\%$ на второто крешерно место;

3) средниот притисок на една серија од десет слични куршуми мора да е од 600 до 640 kg/cm² на првото крешерно место, а од 400 до 430 kg/cm² на второто крешерно место;

4) крајната брзина на 15 метри (V15) на наведеното оловно долнење изгрмено од еталон-апарат мора, мерена на хронографот Буланже, да изнесува помеѓу 290 и 300 метри (средна вредност на серија од десет куршуми).

Супер фин црн барут

Член 45

При изгрмување на куршуми развиениот притисок за еден куршум „Маузер“ од белгиско потекло, модел 89, наполнет со 3,5 грама супер фин црн барут, мора да изнесува 2170 kg/cm² со толеранција $\pm 5\%$.

Крајната брзина на 25 метри (V25), измерена на хронографот Буланже, постигната со пушката „Kombain“ и со полнење од 5,1 грам на овој барут мора да изнесува 435 со толеранција ± 5 метри во секунда.

2. Жив барут

Член 46

Живиот барут што се употребува за условна торментација на ловечки пушки мора да ги има следните карактеристики:

1) густината на барутот мора да е таква што еден куршум калибар 12, должина 65 mm и кој содржи целосно приемно полнење (барут, чеп, 36 грама олово бр. 7 и покривка), да може да биде нормално пертлован, не компримирајќи го барутното полнење;

2) приемното полнење мора да е такво што средниот најголем притисок измерен на првото крешерно место на крешер-апаратот, калибар 12, тип од интернационалниот еталон да изнесува од 850 до 900 kg/cm² за една серија од 20 куршуми, со тоа што во таа серија ниедна вредност на притисокот да не смее да биде под 800 kg/cm² ниту над 975 kg/cm². Притисокот измерен на второто крешерно место мора да е од 200 до 300 kg/cm².

VI. ИСПИТУВАЊЕ И ОБЕЛЕЖУВАЊЕ НА МУНИЦИЈА И НА ЕЛЕМЕНТИ НА МУНИЦИЈА

Член 47

Муницијата и елементите на муницијата за оружјето наведено во овој правилник, пред пуштање во промет, подлежат на испитување заради утврдување квалитетот на муницијата и заради контрола

на пакувањето, односно заради проверување дали муницијата и елементите на муницијата им одговараат на пропишаните југословенски стандарди. Испитувањето се врши со проверување на мостри од секоја одделна серија на произведената муниција по пат на штих-проби. Ако со југословенските стандарди не е определено колкав процент муниција и елементи на муниција ќе се земат за ова испитување, тоа се определува со општ акт на работната организација овластена за испитување и обележување на муницијата. Со тој акт поблиску се определува и постапката на испитувањето.

Член 48

Во секое пакување муниција односно елементи на муниција за кое со штих-проба е утврдено дека ги исполнува предвидените услови се става пропишаната потврда, а на обвивката на пакувањето се става пропишаната етикета (бандерола).

Член 49

Писмената потврда што се издава во смисла на членот 9 став 2 од Законот за испитување и жигосување односно обележување на рачно огнено оружје и муниција, има форма и содржина според Образецот II.

Етикетата што на секое пакување муниција односно елементи на муниција се става во смисла на членот 9 став 2 од Законот за испитување и жигосување односно обележување на рачно огнено оружје и муниција, се изработува од хартија или од друг соодветен материјал и има форма на лента, а димензиите (широчината и должината) на етикетата зависат од големината на обвивката за која е наменета.

На етикетата мораат да бидат означени (декларирани) податоците за називот на стручната работна организација што го извршила испитувањето и обележувањето на муницијата односно на елементите на муницијата и за жигот на дефинитивниот прием (означен под ред. бр. 11 на Прегледот).

VII. ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Член 50

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 1005/1
28 јануари 1970 година
Белград

Сојузен секретар
за стопанство,
д-р **Боривоје Јелиќ**, с. р.

ТАБЕЛА А

ТОРМЕНТАЧНО ПОЛНЕЊЕ ЗА ЕДНОМЕТНИ ПУШКИ СО МАЗНИ ЦЕВКИ ШТО СЕ ПОЛНАТ ОД УСТАТА НА ЦЕВКАТА

Калибар		Торментачно полнење	
ознака	изразен во mm	торментачно полнење со црн барут во грамови	оловно зрно во форма на кугла (1)
1	2	3	4
1	35,0	156	236
	34,0	143	223

1	2	3	4
2	33,0	131	195
	32,0	119	177
	31,0	108	163
	30,0	98	148
3	29,0	88	132
	28,0	80	120
4	27,0	71	110
	26,0	64	96
5	25,0	56	86
	24,0	50	74
	23,8	48	72
	23,6	47	70
6	23,4	45	68
	23,2	44	66
	23,0	43	64
	22,8	42	62
	22,6	41	60
	22,4	40	58
7	22,2	38	56
	22,0	37	55
	21,8	36	54
	21,6	35	53
	21,4	34	52
8	21,2		50
	21,0		49
	20,8	31	47
	20,6		45
9	20,4	27	44
	20,2	"	43
	20,0	"	42
	19,8	"	40
10	19,6	24	39
	19,4	"	38
	19,2	"	37
11	19,0	23	35
	18,8	"	34
	18,6	"	33
12	18,4	20	32
	18,2	20	31
13	18,0	"	30
	17,8	"	29

1	2	3	4
14	17,6	17	28
	17,4	"	27
15	17,2	"	26
	17,0	"	25
16	16,8	15	24
	16,6	"	23
17	16,4	"	23
18	16,2	"	22
	16,0	13,5	21
19	15,8	"	20
20	15,6	"	19
21	15,4	12	18,5
	15,2	"	18
22	15,0	"	17
23	14,8	10,5	16,5
24	14,6	"	16
25	14,4	"	15
26	14,2	9	14,5
27	14,0	"	14
28	13,8	"	13,5
30	13,6	8	13
31	13,4	"	12
32	13,2	"	11,5
34	13,0	7	11
36	12,8	"	10,5
38	12,6	7	10
40	12,4	"	9,5
42	12,2	6	9
44	12,0	"	8,5
46	11,8	"	8
48	11,6	5	7,5
50	11,4	"	7
54	11,2	"	6,8
58	11,0	4	6,5
	10,8	"	6
	10,6	"	5,5
	10,4	"	5,5
	10,2	"	5
	10,0	"	5

(1) Стврдната кугла од олово со пречник еднаков на внатрешноста на цевката намален за 6/10 од mm.

ТАБЕЛА Б

ТОРМЕНТАЧНО ПОЛНЕЊЕ ЗА ДВОМЕТНИ ПУШКИ СО МАЗНИ ЦЕВКИ ШТО СЕ ПОЛНАТ ОД УСТАТА НА ЦЕВКАТА

Калибар		Торментачно полнење	
ознака	изразен во mm	торментачно полнење со при барут во грамови	тежина на оловна сачма № 7 во грамови
1	2	3	4
4	27,0	35	130
	26,0	"	"
5	25,0	30	103
	24,0	"	"
	23,8	"	"
	23,6	"	"
6	23,4	24	90
	23,2	"	"
	23,0	"	"
	22,8	"	"
	22,6	"	"
	22,4	"	"
7	22,2	20	80
	22,0	20	80
	21,8	"	"
	21,6	"	"
	21,4	"	"
8	21,2	18	70
	21,0	"	"
	20,8	"	"
	20,6	"	"
9	20,4	16	66
	20,2	"	"
	20,0	"	"
	19,8	"	"
10	19,6	15	57
	19,4	15	57
	19,2	"	"
11	19,0	"	"
	18,8	"	"
	18,6	13,5	50
12	18,4	"	"
	18,2	"	"

1	2	3	4
13	18,0	13,5	50
	17,8	"	"
14	17,6	11	45
	17,4	"	"
15	17,2	"	"
	17,0	"	"
16	16,8	11	45
	16,6	"	"
17	16,4	9,5	34
18	16,2	"	34
	16,0	"	"
19	15,8	"	"
20	15,6	8	29
21	15,4	"	"
	15,2	"	"
22	15,0	"	"
23	14,8	"	"
24	14,6	"	"
25	14,4	7	20
26	14,2	7	20
27	14,0	"	"
28	13,8	"	"
30	13,6	"	"
31	13,4	5	15
32	13,2	"	"
34	13,0	"	"
36	12,8	5	15
38	12,6	"	12
40	12,4	4,5	"
42	12,2	"	"
44	12,0	"	"
46	11,8	"	"
48	11,6	4,5	12
50	11,4	3,5	"
54	11,2	"	"
58	11,0	"	"
	10,8	"	"
	10,6	3	10
	10,4	"	"
	10,2	"	"
	10,0	"	"

ТАБЕЛА В

ПРОВИЗОРНИ ТОРМЕНТАЧНИ ПОЛНЕЊА ЗА
ПУШКИ СО МАЗНИ ЦЕВКИ ШТО СЕ ПОЛНАТ
ОДЗАДИ

К а л и б р и		Провизорни торментачни полнења					
НОМИНАЛНИ	изразени во mm	о б и ч н о		д в о ј н о		т р о ј н о	
		барут во грамови	олово во грамови	барут во грамови	олово во грамови	барут во грамови	олово во грамови
		(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)
4	од 28,0-23,0	32	120	32	145	32	160
8	од 22,9-20,3	22	88	22	95	22	110
10	од 20,2-19,0	18	66	18	88	21,5	102
12	од 18,9-18,0	15	58	15	77	18	90
14	од 17,9-17,4	14	52	14	69	17	80
16	од 17,3-16,3	13	48	13	64	15,5	74
20	од 16,2-15,3	11	42	11	56	13	65
24	од 15,2-14,4	10	35	10	47	12	54
28	од 14,3-13,8	8,25	30	8,25	40	9,9	47
14 mm или 32	од 13,7-12,4	7	27	7	36	7,7	42
410	од 12,3-10,2	4,5	16	4,5	21	5	24
360	8,8	2	10				

(1) Торментачно полнење со црн барут

(2) Меко олово пречник 2,5 mm.

ТАБЕЛА Г

УСЛОВНО ПРОВИЗОРНО ТОРМЕНТАЧНО ПОЛ-
НЕЊЕ ЗА ГРУБИ НАДВОРЕШНИ ЦЕВКИ

Калибар на цевката изра- зен во mm	Торментачно полнење	
	тежина на барутог во грамови (1)	тежина на оловото во грамови (2)
	2	3
7,0	1,1	2,4
7,2	1,2	2,7
7,4	1,4	3,0
7,6	1,4	3,2
7,8	1,5	3,3
8,0	1,7	3,7
8,2	1,8	4,1
8,4	2,0	4,5

1	2	3
8,6	2,0	4,8
8,8	2,2	5,1
9,0	2,4	5,4
9,2	2,6	5,8
9,4	2,8	6,3
9,6	3,0	6,7
9,8	3,2	7,2
10,0	3,3	7,5
10,2	3,6	8,1
10,4	3,8	8,6
10,6	4,1	9,1
10,8	4,3	9,6
11,0	4,6	10,2
11,2	4,8	10,8
11,4	5,1	11,4
11,6	5,3	12,0
11,8	5,7	12,7
12,0	6,0	13,5
12,2	6,3	14,2
12,4	6,6	15,0
12,6	7,0	15,7
12,8	7,3	16,5
13,0	7,7	17,2
13,2	8,0	18,0
13,4	8,4	18,9
13,6	8,8	19,8
13,8	9,6	20,7
14,0	9,8	21,6
14,2	10,0	22,5
14,4	10,5	23,7
14,6	11,0	24,7
14,8	11,5	25,8
15,0	12,0	26,8
15,2	12,5	27,9
15,4	13,0	29,1
15,6	13,5	30,3
15,8	14,0	31,5
16,0	15,0	33,0
16,2	15,0	34,1
16,4	16,0	34,1
16,6	18,0	36,0
16,8	17,0	37,5
17,0	17,0	39,0

1	2	3
17,2	18,0	40,5
17,4	18,0	42,0
17,6	19,0	43,5
17,8	20,0	45,0
18,0	20,0	46,5
18,2	21,0	48,0
18,4	21,0	49,5
18,6	23,0	51,5
18,8	24,0	54,0
19,0	24,0	55,5
19,2	25,0	57,0
19,4	26,0	58,5
19,6	27,0	60,0
19,8	28,0	62,5
20,0	28,0	64,5
20,2	29,0	66,0
20,4	30,0	67,5
20,6	31,0	70,0
20,8	33,0	73,0
21,0	33,0	75,0
21,2	34,0	78,0
21,4	35,0	80,0
21,6	36,0	82,0
21,8	37,0	84,0
22,0	39,0	87,0
22,2	39,0	89,0
22,4	41,0	91,0
22,6	42,0	94,0
22,8	43,0	96,0
23,0	44,0	99,0
23,2	45,0	102,0
23,4	47,0	105,0
23,6	48,0	108,0
23,8	49,0	111,0
24,0	50,0	113,0
24,2	51,0	116,0
24,4	53,0	118,0

1	2	3
24,6	54,0	121,0
24,8	56,0	125,0
25,0	64,0	142,0
26,0	71,0	159,0
27,0	79,0	177,0
28,0	88,0	198,0
29,0	98,0	219,0
30,0	108,0	243,0
31,0	119,0	267,0
32,0	131,0	294,0
33,0	143,0	321,0
34,0	156,0	351,0
35,0	170,0	380,0

- (1) Торментачен црн барут
(2) Меко олово пречник 2,5 mm.

ТАБЕЛА Д

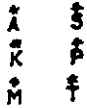
КОНЕЧНА ТОРМЕНТАЦИЈА СО ЦРН БАРУТ НА
ПУШКИ СО МАЗНИ ЦЕВКИ ШТО СЕ ПОЛНАТ
ОДЗАДИ

Калибри	Торментачни	полнења		
НОМИНАЛНИ (1)	соодветни теоретски во милиме- три	за пушки чија дол- жина на барутната комора не ги пре- минува долу на- ведените вредности	торментачен црн барут во грамови	меко олово пречник 2,5 mm во грамови
4	23,75	100 или 101,6 (4')	23	110
8	21,21	80 или 82,5 mm (3 1/4")	18	80
10	19,68	75 или 76,2 mm (3")	13,5	60
12	18,52	70 mm (2 3/4")	11,6	47,3
14	17,60	„	10,6	42,5
16	16,81	„	9,5	38,4
20	15,62	„	9	33,3
24	14,71	„	6,8	30,7
28	13,97	„	6,4	28
32	12,75	65 mm (2 1/4")	5	22
410	10,41	„	3,3	14
360	8,8	45	2,2	6

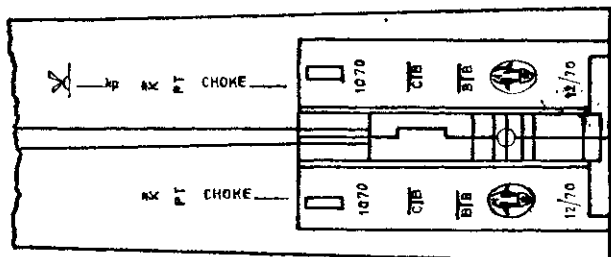
(1) Пушките и куршумите со номинален калибар
4 се всушност со калибар 8.

П Р Е Г Л Е Д
НА ЖИГОВИТЕ И ОЗНАКИТЕ ШТО СЕ СТАВААТ ПО ИЗВРШЕНОТО ИСПИТУВАЊЕ НА РАЧНО
ОГНЕНО ОРУЖЈЕ, МУНИЦИЈА, АПАРАТИ И НАПРАВИ

Реден број	Еид жигои и ознаки	Изглед на жигот— ознаката	Опис на жигот односно ознаката	Забелешка
1	2	3	4	5
1	Жиг на нормална торментација на завршено оружје со црн барут		Буква Т и во неа буквите С и В	
2	Жиг на нормална торментација на завршено оружје со бездимен барут		Буква Т и во неа буквите В и В	
3	Жиг на посилна торментација на завршено оружје со бездимен барут		Буква Т и во неа буквите В и В, а над ова две ѕвездички	
4	Дополнителен жиг кој означува дека оружјето е торментирано во состојба на испорака		Четири крстосано поставени букви Т помеѓу кои се крстосано поставени стрелки и точки	
5	Жиг на повторена торментација со црн барут		Буква Т и во неа буквите С и В, а над ова ѕвездичка	
6	Жиг на повторена торментација со бездимен барут		Буква Т и во неа буквите В и В, а над ова ѕвездичка	
7	Жиг на нормална торментација на завршени и комплетирани цевки		Буква Т	
8	Жиг на двојна торментација на завршени и комплетирани цевки		Буква Т над која се две ѕвездички	
9	Жиг на тројна торментација на завршени и комплетирани цевки		Буква Т над која се три ѕвездички	
10	Жиг на провизорна торментација (додека цевката уште не е конечно завршена)		Букви РТ	

1	2	3	4	5
11	Жиг на конечен прием		Штит со петокрака ѕвездичка од кој се чепорат еленски рогови, а помеѓу нив е означен бројот на овластувањето на работната организација	
12	Жиг на контрола по монтажа		Крстосано поставени одвивач и клешти, врамени со круг	
13	Жиг на торментација на интернационалниот еталон — апарат за мерење притисок		Крстосано поставени букви С и I и В и Е, врамени со круг	Интернационален жиг
14	Жиг за увезено странско ново оружје што не било торментирано	UO	Букви UO	
15	Жиг за домашно оружје и делови што се извезуваат неторментирани	IO	Букви IO	
16	Жиг кој означува дека лемењето е задоволително		Цртичка над која е полукруг, а над полукругот римски број пет	
17	Ознака на калибарот и на должината на лежиштето на куршумот	12/70	Првиот број го означува калибарот, а другиот — должината на лежиштето на куршумот	
18	Жиг на контролорот		Иницијали на контролорот со ѕвездичка над буквите	
19	Ознака на месецот и годината на испитувањето	1070	Првите две цифри го означуваат редниот број на месецот, а другите две — редниот број на годината	
20	Ознака на чокот	CHOKE	Изгравирани натпис CHOKE	
21	Ознака на тежината на цезката	KP		

ЖИГОВИ И ОЗНАКИ НА ЛОВЕЧКА ПУШКА — ПРИЛОГ I

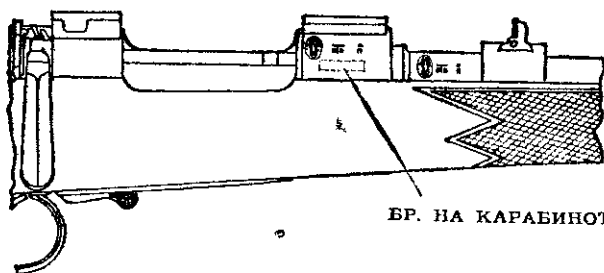

НА ЦЕВКАТА СЕ СТАВА:

- ЖИГОТ ОД РЕД. БРОЈ 16
- ОЗНАКА НА ТЕЖИНАТА НА ЦЕВКАТА ВО — кр
- ЖИГОТ ОД РЕД. БР. 18, 10, 20, 19, 1, 2, 11 И 17

ОПИСИТЕ И ОБЈАСНЕНИЈАТА НА НАМЕНАТА НА ОДДЕЛНИ ЖИГОВИ ДАДЕНИ СЕ ВО ПРЕГЛЕДОТ НА ЖИГОВИТЕ И ОЗНАКИТЕ

ЖИГОВИ И ОЗНАКИ НА ЛОВЕЧКИ КАРАБИН — ПРИЛОГ II

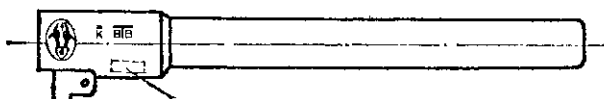

- НА ЦЕВКАТА НА КАРАБИНОТ СЕ СТАВААТ ЖИГОВИТЕ НАВЕДЕНИ ПОД РЕД. БР. 11, 2 И 18
- АКО КАЛИВАРОТ И ВИДОТ НА МУНИЦИЈАТА НЕ СЕ ОЗНАЧЕНИ ЗАДОЛЖИТЕЛНО Е ДА ГО СТОРИ ТОА ОВЛАСТЕНАТА РАБОТНА ОРГАНИЗАЦИЈА
- НА САНДАКОТ СЕ НАОГААТ ЖИГОВИТЕ ОД РЕД. БР. 11, 2 И 18
- НА ЗАТВОРАЧОТ И НА ДЕЛОВИ НА ЗАТВОРАЧОТ СЕ СТАВААТ ЖИГОВИТЕ ОД РЕД. БР. 11, 2 И 18
- ЖИГОТ ПОД РЕД. БР. 11 СЕ СТАВА НА СИТЕ ДЕЛОВИ НА СКЛОПОТ ЦЕВКА—САНДАК—ЗАТВОРАЧ, АКО ОВИЕ СЕ МОНТИРААТ ДОПОЛНИТЕЛНО КАКО РЕЗЕРВНИ ДЕЛОВИ

ОПИСИТЕ И ОБЈАСНЕНИЈАТА НА НАМЕНАТА НА ОДДЕЛНИ ЖИГОВИ ДАДЕНИ СЕ ВО ПРЕГЛЕДОТ НА ЖИГОВИТЕ И ОЗНАКИТЕ

ЖИГОВИ И ОЗНАКИ НА ПИШТОЛ — ПРИЛОГ III

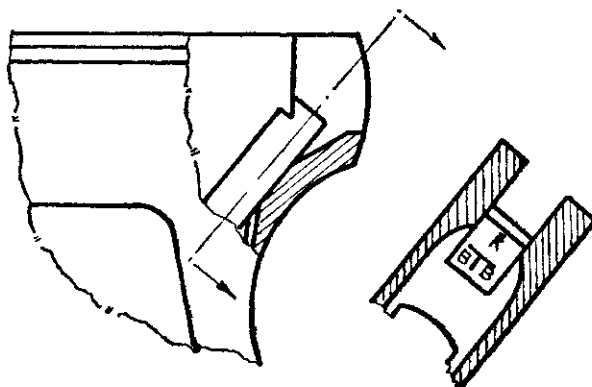
ЦЕВКА

БРОЈ НА ПИШТОЛОТ — На спротивната страна на цевката во однос на бројот на пиштолот се става калибарот и видот на муницијата, на пр : 9 mm (муниција парабелум)

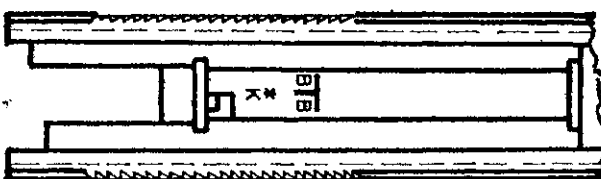
НА ЦЕВКАТА СЕ СТАВА. ЖИГОТ ОД РЕД. БР. 11, 18 И 2

ВСАДНИК

НА ВСАДНИКОТ СЕ СТАВА: ЖИГОТ ОД РЕД. БР. 18 И 2

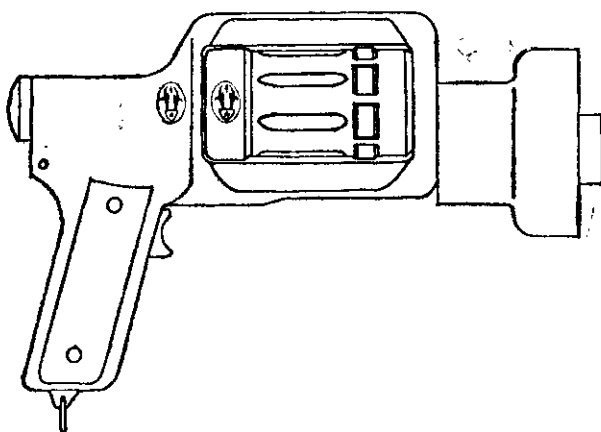
НАВЛАКА

НА НАВЛАКАТА СЕ СТАВА: ЖИГОТ ОД РЕД. БР. 18 И 2

ОПИСИТЕ И ОБЈАСНЕНИЈАТА НА НАМЕНАТА НА ОДДЕЛНИ ЖИГОВИ ДАДЕНИ СЕ ВО ПРЕГЛЕДОТ НА ЖИГОВИТЕ И ОЗНАКИТЕ

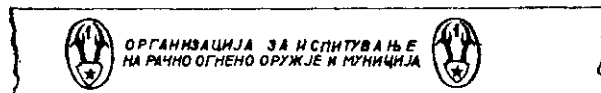
ЖИГОВИ И ОЗНАКИ НА ПИШТОЛ ЗА СОЕДИНУВАЊЕ НА ЦВРСТИ МАТЕРИЈАЛИ — ПРИЛОГ IV

НА ТЕЛОТО НА ПИШТОЛОТ И НА ТАПАНОТ СЕ СТАВА ЖИГОТ ОД РЕД. БР. 11

ОПИСИТЕ И ОБЈАСНЕНИЈАТА НА НАМЕНАТА НА ОДДЕЛНИ ЖИГОВИ ДАДЕНИ СЕ ВО ПРЕГЛЕДОТ НА ЖИГОВИТЕ И ОЗНАКИТЕ

ОЗНАКИ НА ЕТИКЕТА ЗА ОБЕЛЕЖУВАЊЕ МУНИЦИЈА — ПРИЛОГ V

Образец I

181.

ПОТВРДА

ИЗДАДЕНА ВО СМИСЛА НА ЧЛЕНОТ 8 ОД ЗАКОНОТ ЗА ИСПИТУВАЊЕ И ЖИГОСУВАЊЕ ОДНОСНО ОБЕЛЕЖУВАЊЕ НА РАЧНО ОГНЕНО ОРУЖЈЕ И МУНИЦИЈА

Со ова се потврдува од страна на оваа работна организација:

1) дека е извршено испитување и жигосување на рачно оружје, апарати и направи, и тоа _____;

2) дека на испитаното и жигосано оружје, апарат и направа се втиснати жигови односно обележени следните ознаки, и тоа: _____;

3) дека притисокот под кој е испитана издржливоста на цевката на оружјето односно на апарат со неолучени цевки изнесува _____.

Потврдата се издава по барање на _____, на кој му припаѓа испитаното и жигосано оружје, апарат односно направа.

Датум _____

Место _____

М.П.

(Потпис на овластеното лице во работната организација за испитување и жигосување на рачно огнено оружје и муниција)

Забелешка: Во оваа потврда, по потреба, а зависно од видот на оружјето кое се испитува и од начинот на испитувањето, работната организација може да внесе и други податоци.

Образец II

ПОТВРДА

ИЗДАДЕНА ВО СМИСЛА НА ЧЛЕНОТ 9 ОД ЗАКОНОТ ЗА ИСПИТУВАЊЕ И ЖИГОСУВАЊЕ ОДНОСНО ОБЕЛЕЖУВАЊЕ НА РАЧНО ОГНЕНО ОРУЖЈЕ И МУНИЦИЈА

Со ова се потврдува од страна на оваа работна организација дека е извршено испитување на _____

(да се наведе муницијата и елементите на муницијата) содржани во _____ пакување и дека _____ ги исполнува пропишаните услови.

Знак за оваа муниција односно елементи на муницијата е _____.

Датум _____

Место _____

М.П.

(Потпис на овластеното лице во работната организација за испитување и жигосување на рачно огнено оружје и муниција)

Забелешка: Во оваа потврда, по потреба, а зависно од видот на муницијата и на елементите на муницијата која се испитува и од начинот на испитувањето, работната организација може да внесе и други податоци.

Врз основа на точката 6 од Одлуката за услови-те и за начинот на користењето на средствата на сојузниот буџет за 1970 година за надоместоци за повластици во патничкиот сообраќај („Службен лист на СФРЈ“, бр. 12/70), во спогодба со сојузниот секретар за финансии, сојузниот секретар за стопанство издава

НАРЕДБА

ЗА НАЧИНОТ И ПОСТАПКАТА ЗА ПОДНЕСУВАЊЕ БАРАЊА ЗА ИСПЛАТУВАЊЕ НА НАДОМЕСТОКОТ ЗА ИЗВРШЕНИТЕ ПРЕВОЗИ ВО 1970 ГОДИНА ПО ПОВЛАСТИЦИТЕ ВО ПАТНИЧКИОТ СООБРАЌАЈ

Општи одредби

1. Надоместокот за извршените превози во 1970 година по повластиците во патничкиот сообраќај, сообраќајните работни организации што вршат превоз на патници во јавниот сообраќај (во понатамошниот текст: сообраќајните организации) го остваруваат со поднесување барање за исплатување на надоместок по истекот на месецот во кој се извршени повластените превози.

2. Кон барањето за исплатување на надоместокот сообраќајните организации прилагаат списоци и збирни прегледи на извршените повластени превози составени врз основа на издадените возни исправи за повластено возење, со пресметка, како и рекапитулации на списоците и на збирните прегледи.

3. Збирните прегледи и рекапитулациите што се прилагаат кон барањето за исплатување на надоместокот се составуваат според обрасците бр. 1 до 4 и 6 до 8, што се отпечатени кон Наредбата за определување на поблиските услови и начинот на користење на средствата од сојузниот буџет за исплатување на надоместокот за извршените превози во 1967 година по повластиците во патничкиот сообраќај („Службен лист на СФРЈ“, бр. 9/67), со тоа што во тие обрасци зборовите: „1967 година“ се заменуваат со зборовите: „1970 година“.

4. Службата на општественото книговодство ги прегледува барањата за исплатување на надоместокот и пресметките, и кога ќе утврди дека пресметката е исправна а барањето за исплатување на надоместокот основано, го одобрува износот на надоместокот во корист на жиро-сметката на подносителот на барањето, на товар на сметката бр. 608-630/1-1-1 — Извршување на сојузниот буџет — позиција 194 (16-2-21) — за покривање на обврските за повластено возење во 1970 година.

5. Службата на општественото книговодство води евиденцијата по гранките на сообраќајот за извршените исплати на надоместокот во претходниот месец.

Железнички сообраќај

6. За исплатување на надоместокот на железничките транспортни претпријатија Заедницата на Југословенските железници поднесува заедничко барање за сите претпријатија, кон кое ги прилага збирните прегледи и рекапитулациите според обрасците бр. 1 до 4 и 6.

7. Збирните прегледи се составуваат според категоријата на корисниците на повластичата и видот на повластичата, и тоа:

1) за бесплатен превоз на членовите на Советот на федерацијата и на пратениците на Сојузната скупштина — на образецот бр. 1 — Збирен преглед бр. 1, во кој се назначуваат категоријата на корисниците на повластичата, вкупниот број на корисниците на повластичата, проценетиот број на патувањата за 1970 година, проценетиот просечен превозен пат, височината на редовната возна цена за едно патување на проценетиот просечен превозен пат и вкупниот износ на надоместокот за проценетиот број патувања (годишно и месечно), како и спогодбата за проценувањето;

2) за бесплатен превоз на народните хероји, на носителите на орденот Караѓорѓева ѕвезда со мечеви, Бел орел со мечеви и Златен медал на Обилик, на носителите на „Партизанска споменица 1941“, на воените од војните и мирновремените воени инвалиди и нивните придружници, на уживателите на семејна инвалиднина и на придружниците на слепи лица — на образецот бр. 2 — Збирен преглед бр. 2, во кој се назначуваат категоријата на корисниците на повластицата, вкупниот број на превезените корисници на бесплатен превоз и вкупниот износ на редовната возна цена за извршениот бесплатен превоз, и се потврдува дека збирниот преглед е составен врз основа на податоците од благајничките евиденции на железничките станици и патничките агенции за издадените возни карти за повластен превоз;

3) за поединечни превози по повластиците од 75% од редовната цена на превозот за народните херои, носителите на „Партизанска споменица 1941“, воените од војните и мирновремените воени инвалиди (лични и семејни) и слепи лица — на образецот бр. 3 — Збирен преглед бр. 3, во кој се назначуваат категоријата на корисниците на повластицата, вкупниот број на превезените корисници на повластено возење, вкупниот износ на редовните возни цени, вкупниот наплатен износ по возните карти и вкупниот износ на надоместокот, и се потврдува дека збирниот преглед е составен врз основа на податоците од благајничките евиденции на железничките станици и патничките агенции за издадените возни карти за повластен превоз;

4) за бесплатен превоз на ортопедски колички и други ортопедски помагала на воените од војните и мирновремените воени инвалиди и на посмртни остатоци на лица што ѝ припаѓаат на таа категорија корисници на повластица — на образецот бр. 4 — Збирен преглед бр. 4, во кој се назначуваат предметот на превозот, вкупниот број на превезените пратки и вкупните износи на редовната возарина, и се потврдува дека збирниот преглед е составен врз основа на податоците од станичните сметковни евиденции и превозните исправи.

Врз основа на збирните прегледи од ставот 1 на оваа точка се составува рекапитулација на збирните прегледи на образецот бр. 6 — Рекапитулација на збирните прегледи.

Поморски, речен и друмски сообраќај

8. Сообраќајните организации на поморскиот, речниот и друмскиот сообраќај своите барања за исплатување на надоместокот ги поднесуваат непосредно. Кон барањето за исплатување на надоместокот сообраќајната организација е должна да приложи списоци на извршените повластени превози на сите категории корисници на повластено возење, список на извршените превози на сите категории корисници на повластено возење со повластица од 75% од редовната цена на превозот, список на извршените бесплатни превози на ортопедски колички и други ортопедски помагала на воените од војните и мирновремените воени инвалиди и на посмртни остатоци на лица што ѝ припаѓаат на таа категорија корисници на превозот, како и рекапитулација на податоците од списоците.

9. Списоците наведени во точката 8 од оваа наредба треба да ги содржат следните податоци: назив на сообраќајната организација, број на возната исправа на корисникот на повластицата, релација на извршениот превоз, износ наплатен на име возна цена, износ на редовната возна цена и износ што се бара на име надоместок.

На крајот на секој список треба да се назначи вкупниот број на превезените корисници на повластицата, вкупниот износ наплатен на име превоз, вкупен износ според редовната цена и вкупниот износ што се бара на име надоместок.

Врз основа на сите списоци се составува рекапитулација на списоците на повластените превози, на образецот бр. 7 — Рекапитулација на списоците на повластените превози.

Воздушен сообраќај

10. Сообраќајните организации на воздушниот сообраќај ги поднесуваат непосредно своите барања за исплатување на надоместокот. Кон барањето за исплатување на надоместокот сообраќајната организација е должна да приложи списоци на извршените повластени превози по видовите повластици, и тоа: список на извршените бесплатни превози, список на извршените превози со повластица од 50% и рекапитулација на податоците од списоците.

11. Списоците наведени во точката 10 од оваа наредба треба да ги содржат следните податоци: назив на сообраќајната организација, број на возната исправа на корисникот на повластицата, име и презиме на корисникот на повластицата, релација на патувањето, износ наплатен на име возна цена, износ на редовната возна цена и износ што се бара на име надоместок.

На крајот на секој список треба да се назначи вкупниот број на превезените корисници на повластицата, вкупниот износ наплатен на име превоз, вкупниот износ според редовната возна цена и вкупниот износ што се бара на име надоместок.

Врз основа на сите списоци се составува рекапитулација на списоците на повластените превози, на образецот бр. 8 — Рекапитулација на списоците на повластените превози.

Завршна одредба

12. Оваа наредба влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 10-636/1

19 март 1970 година

Белград

Сојузен секретар

за стопанство,

д-р Боровое Јелиќ, с. р.

182.

Врз основа на членот 142 точка 1 од Законот за воздушната пловидба („Службен лист на СФРЈ“, бр. 12/65), во врска со членот 33 од Законот за сојузните органи на управата, сојузните совети и сојузните организации („Службен лист на СФРЈ“, бр. 21/67 и 50/69), по претходно прибавеното мислење од претпријатијата за аеродромски услуги, директорот на Сојузната управа за цивилна воздушна пловидба издава

НАРЕДБА

ЗА ДОПОЛНЕНИЕ НА НАРЕДБАТА ЗА ВРЕМЕТО ВО КОЕ ВОЗДУХОПЛОВНИТЕ ПРИСТАНИШТА МОРААТ ДА БИДАТ ОТВОРЕНИ ЗА ЈАВЕН ВОЗДУШЕН СООБРАЌАЈ

1. Во Наредбата за времето во кое воздухопловните пристаништа мораат да бидат отворени за јавен воздушен сообраќај („Службен лист на СФРЈ“, бр. 21/68 и 18/69), во тачката 1 по табелата се додава нов став, кој гласи:

„Воздухопловните пристаништа што се користат за полетување и слетување на воздухоплови за превоз на пошта мораат да бидат отворени за тие воздухоплови во текот на целата година, и тоа:

Воздухопловно пристаниште	Секој ден			
	од	до	од	до
	часот		часот	
Дубровник	04.30	05.00		
Титовград	02.00	02.30	и	20.30 21.15
Скопје	02.00	02.30	и	20.30 21.00
Мостар	02.45	04.30	и	18.30 19.30“.

2. Оваа наредба влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр 2322.1
24 март 1970 година
Белград

Директор
на Сојузната управа
за цивилна воздушна
пловидба,
Батриќ Јовановиќ, с. р.

183.

Врз основа на точката 2 од Одлуката за мерките и начинот за утврдување посебна давачка при увозот на одделни земјоделски и прехранбени производи („Службен лист на СФРЈ“, бр. 16/68 и 40/68), во согласност со сојузниот секретар за стопанство и со сојузниот секретар за надворешна трговија, директорот на Сојузниот завод за цени издава

НАРЕДБА

ЗА ДОПОЛНЕНИЕ НА НАРЕДБАТА ЗА ВИСОЧИНАТА НА ПОСЕБНАТА ДАВАЧКА ПРИ УВОЗОТ НА ОДДЕЛНИ ЗЕМЈОДЕЛСКИ И ПРЕХРАНБЕНИ ПРОИЗВОДИ

1. Во Наредбата за височината на посебната давачка при увозот на одделни земјоделски и прехранбени производи („Службен лист на СФРЈ“, бр. 18/68, 20/68, 21/68, 22/68, 24/68, 25/68, 29/68, 31/68, 33/68, 35/68, 41/68, 45/68, 48/68, 49/68, 55/68, 1/69, 3/69, 10/69, 11/69, 14/69, 18/69, 19/69, 22/69, 23/69, 24/69, 31/69, 47/69, 52/69, 55/69, 56/69, 11/70 и 12/70) во точката 1 во одредбата под 106 на крајот точката се заменува со точка и записка и по тоа се додава нова одредба под 107, која гласи:

„107) 054-50-99 Друг зеленчук свеж (салата — освен радиот) 07.01/3д во износ од 3,00 динари за 1 килограм.“

2. Оваа наредба влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 17-142/1
1 април 1970 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за цени,
Никола Филиповиќ, с. р.

184.

Врз основа на членот 4 став 1, членот 25 став 4 и членот 29 став 1 од Законот за југословенските стандарди („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 16/60 и 30/62), директорот на Југословенскиот завод за стандардизација донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ПРЕСТАНОК НА ВАЖЕЊЕТО НА РЕШЕНИЕТО ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИОТ СТАНДАРД ЗА КООРДИНАЦИЈА НА ИЗОЛАЦИЈАТА ВО ЕЛЕКТРОТЕХНИКАТА

1. Решението за југословенскиот стандард за координација на изолацијата во електротехниката („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 47/58), со кое е донесен југословенскиот стандард JUS N.B0.030, престанува да важи.

2. Ова решение влегува во сила на 1 јули 1970 година.

Бр 14-1479/1
17 март 1970 година
Белград

Директор
на Југословенскиот завод
за стандардизација,
Славољуб Виторовиќ, с. р.

185.

Врз основа на членот 4 став 1 и членот 25 став 4 од Законот за југословенските стандарди („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 16/60 и 30/62), директорот на Југословенскиот завод за стандардизација донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИОТ СТАНДАРД ЗА ВИСОКО-НАПОНСКИ ПОСТРОЈКИ

1. Во издание на Југословенскиот завод за стандардизација се донесува југословенскиот стандард:

Координација на изолација во високонапонски постројки — — — JUS N.B0.030

2. Југословенскиот стандард од точката 1 на ова решение е објавен во посебно издание на Југословенскиот завод за стандардизација, кое е составен дел на ова решение.

3. Југословенскиот стандард од точката 1 на ова решение е задолжителен и влегува во сила на 1 јули 1970 година.

Бр. 14-1479/1
17 март 1970 година
Белград

Директор
на Југословенскиот завод
за стандардизација,
Славољуб Виторовиќ, с. р.

186.

Врз основа на членот 4 став 1 и членот 25 став 4 од Законот за југословенските стандарди („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 16/60 и 30/62), директорот на Југословенскиот завод за стандардизација донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ОД ОБЛАСТА НА МЕТОДИТЕ ЗА ИСПИТУВАЊЕ НА ХЕМИСКИОТ СОСТАВ НА БАКАР И БАКАРНИ ЛЕГУРИ

1. Во издание на Југословенскиот завод за стандардизација се донесуваат следните југословенски стандарди:

Методи за испитување на хемискиот состав на бакар и бакарни легури:

— Фотометриско определување на железо во бакар и во бакарни легури (метода со сулфосалицилна киселина) — — — — — JUS C.A1.183

— Фотометриско определување на железо во бакарни легури (метода со ортофенантролин) — — — — — JUS C.A1.184

— Електролитско определување на бакар и олово во бакарни легури JUS C.A1.185

— Електролитско определување на кадмиум во бакарни легури — — — — — JUS C.A1.186

— Поларографско определување на кадмиум и цинк во бакар и бакарни легури — — — — — JUS C.A1.187

— Фотометриско определување на фосфор во бакарни легури — — — — — JUS C.A1.188

2. Југословенските стандарди од точката 1 на ова решение се објавени во посебно издание на Југословенскиот завод за стандардизација, кое е составен дел на ова решение.

3. Југословенските стандарди од точката 1 на ова решение се применуваат од 1 јули 1970 година.

Бр. 05-1659/1
24 март 1970 година
Белград

Директор
на Југословенскиот завод
за стандардизација,
Славољуб Виторовиќ, с. р.

3. Југословенскиот стандард од точката 1 на ова решение е задолжителен и влегува во сила на 1 јули 1970 година.

Бр. 05-1658/1
24 март 1970 година
Белград

Директор
на Југословенскиот завод
за стандардизација,
Славољуб Виторовиќ, с. р.

187.

Врз основа на членот 4 став 1 и членот 25 став 4 од Законот за југословенските стандарди („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 16/60 и 30/62), директорот на Југословенскиот завод за стандардизација донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ЗА БАКАРНИ ЛЕГУРИ

1. Во издание на Југословенскиот завод за стандардизација се донесуваат следните југословенски стандарди:

Бакарни легури за леење:

— Означување блокови со боја во складови — — — — — JUS C.D0.005

— Блокови. Технички услови за изработка и испорака — — — — — JUS C.D1.005

2. Југословенските стандарди од точката 1 на ова решение се објавени во посебно издание на Југословенскиот завод за стандардизација, кое е составен дел на ова решение.

3. Југословенските стандарди од точката 1 на ова решение се задолжителни и влегуваат во сила на 1 јули 1970 година.

Бр. 05-1656/1
24 март 1970 година
Белград

Директор
на Југословенскиот завод
за стандардизација,
Славољуб Виторовиќ, с. р.

188.

Врз основа на членот 4 став 1 и членот 25 став 4 од Законот за југословенските стандарди („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 16/60 и 30/62), директорот на Југословенскиот завод за стандардизација донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИОТ СТАНДАРД ЗА ЖИЦА ЗА ЛЕМЕЊЕ

1. Во издание на Југословенскиот завод за стандардизација се донесува југословенскиот стандард:

Жица за лемење од калајно-оловни легури со полнач. Технички услови за изработка и испорака — — — JUS C.L9.030

2. Југословенскиот стандард од точката 1 на ова решение е објавен во посебно издание на Југословенскиот завод за стандардизација, кое е составен дел на ова решение.

189.

Врз основа на членот 4 став 1 и членот 25 став 4 од Законот за југословенските стандарди („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 16/60 и 30/62), директорот на Југословенскиот завод за стандардизација донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ЗА ДРВЕНИ ПЛОЧИ И ЗА МЕТОДИТЕ НА ИСПИТУВАЊЕ НА ТИЕ ПЛОЧИ

1. Во издание на Југословенскиот завод за стандардизација се донесуваат следните југословенски стандарди:

Декоративни површински облагородени плочи-влакнатици. Технички услови — — — — — JUS D.C5.025

Испитување на декоративни површински облагородени плочи-влакнатици:

— Отпорност спрема удар — — — JUS D.A1.200

— Отпорност спрема жар од цигара — — — — — JUS D.A1.201

— Отпорност спрема водена пара JUS D.A.202

— Отпорност спрема загреан лонец JUS D.A1.203

— Отпорност спрема создавање флеку — — — — — JUS D.A1.204

— Отпорност спрема создавање пукнатини — — — — — JUS D.A1.205

2. Југословенските стандарди од точката 1 на ова решение се објавени во посебно издание на Југословенскиот завод за стандардизација, кое е составен дел на ова решение.

3. Југословенските стандарди од точката 1 на ова решение се задолжителни и влегуваат во сила на 1 јули 1970 година.

Бр. 06-1649/1
24 март 1970 година
Белград

Директор
на Југословенскиот завод
за стандардизација,
Славољуб Виторовиќ, с. р.

190.

Врз основа на членот 4 став 1 и членот 25 став 4 од Законот за југословенските стандарди („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 16/60 и 30/62), директорот на Југословенскиот завод за стандардизација донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ЗА ВИДОВИ ДРВО НА ИГЛОЛИСНИЦИ И ШИРОКОЛИСНИЦИ

1. Во издание на Југословенскиот завод за стандардизација се донесуваат следните југословенски стандарди:

Комерцијални видови дрво на иглолисници, домашни и странски — JUS D.A0.021

Комерцијални видови дрво на ши-роколисници, домашни и странски — JUS D.A0.022

2. Југословенските стандарди од точката 1 на ова решение се објавени во посебно издание на Југословенскиот завод за стандардизација, кое е составен дел на ова решение.

3. Југословенските стандарди од точката 1 на ова решение се применуваат од 1 јули 1970 година.

Бр. 06-1648/1
24 март 1970 година
Белград

Директор
на Југословенскиот завод
за стандардизација,
Славољуб Виторовиќ, с. р.

191.

Врз основа на членот 4 став 1, членот 25 став 4 и членот 29 став 1 од Законот за југословенските стандарди („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 16/60 и 30/62), директорот на Југословенскиот завод за стандардизација донесува

РЕШЕНИЕ ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ОД ОБЛАС- ТА НА ИСПИТУВАЊЕТО НА ДРВО И ШПЕРПЛОЧИ

1. Во издание на Југословенскиот завод за стан-дардизација се донесуваат следните југословенски стандарди:

Стандардна атмосфера за климатизирање на мостри и епрувети на дрво и плочи од дрво — — — — — JUS D.A1.030

Испитување на дрво:

— Отпор спрема извлекување на бруке — — — — — JUS D.A1.056

— Отпор спрема извлекување на вијци — — — — — JUS D.A1.057

Испитување на шперплочи:

— Зафатнинска маса — — — — — JUS D.A1.064

— Определување димензии на епрувети — — — — — JUS D.A1.069

— Притисочна цврстина — — — — — JUS D.A1.070

— Мерење димензии на плочи — — — — — JUS D.A1.071

2. Југословенските стандарди од точката 1 на ова решение се објавени во посебно издание на Југословенскиот завод за стандардизација, кое е составен дел на ова решение.

3. Југословенските стандарди од точката 1 на ова решение се задолжителни и влегуваат во сила на 1 јули 1970 година.

4. Престанува да важи југословенскиот стандард: Испитување на споеното дрво, Шперплочи. Специфична тежина — — — — — JUS D.A1.064 донесен со Решението за југословенските стандарди за испитување на дрвото, споеното дрво и лесонит-плочите („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 47/57).

5. Југословенскиот стандард од точката 4 на ова решение престанува да важи на 1 јули 1970 година.

Бр. 06-1608/1
24 март 1970 година
Белград

Директор
на Југословенскиот завод
за стандардизација,
Славољуб Виторовиќ, с. р.

192

Врз основа на членот 4 став 1 и членот 25 став 4 од Законот за југословенските стандарди („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 16/60 и 30/62), директорот на Југословенскиот завод за стандардизација донесува

РЕШЕНИЕ ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ОД ОБЛАС- ТА НА ИСПИТУВАЊЕТО НА ПЛОЧИ-ИВЕРИЦИ

1. Во издание на Југословенскиот завод за стан-дардизација се донесуваат следните југословенски стандарди:

Испитување на плочи-иверици:

— Определување димензиите на епрувети — — — — — JUS D.A1.108

— Мерење на димензии, на право-ста на рабови и на правоаголноста на плочи — — — — — JUS D.A1.109

— Притисочна цврстина — — — — — JUS D.A1.110

— Отпор спрема извлекување на бруке — — — — — JUS D.A1.111

— Отпор спрема извлекување на вијци — — — — — JUS D.A1.112

— Постојаност на формата — — — — — JUS D.A1.113

2. Југословенските стандарди од точката 1 на ова решение се објавени во посебно издание на Југословенскиот завод за стандардизација, кое е составен дел на ова решение.

3. Југословенските стандарди од точката 1 на ова решение се задолжителни и влегуваат во сила на 1 јули 1970 година.

Бр. 06-1647/1
24 март 1970 година
Белград

Директор
на Југословенскиот завод
за стандардизација,
Славољуб Виторовиќ, с. р.

193.

Врз основа на членот 4 став 1 и членот 25 став 4 од Законот за југословенските стандарди („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 16/60 и 30/62), директорот на Југословенскиот завод за стандардизација донесува

РЕШЕНИЕ ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ОД ОБЛАС- ТА НА ИСПИТУВАЊЕТО НА ПЛОЧИ-ВЛАКНА- ТИЦИ

1. Во издание на Југословенскиот завод за стан-дардизација се донесуваат следните југословенски стандарди:

Испитување на плочи-влакнатици:

— Мерење на димензии, на право-ста на рабови и на правоаголноста на плочи — — — — — JUS D.A1.089

— Отпорност спрема пробивање со удар — — — — — JUS D.A1.090

— Затезна цврстина нормално на површината на плоча (отпорност спре-ма раслојување) — — — — — JUS D.A1.091

— Притисочна цврстина — — — — — JUS D.A1.092

— Стисливост на изолациони и битуменизирани плочи — — — — — JUS D.A1.093

— Постојаност на формата — — — — — JUS D.A1.094

— Испитување на битуменизирани плочи-влакнатици. Определување на содржината на битумен — — — — — JUS D.A1.095

2. Југословенските стандарди од точката 1 на ова решение се објавени во посебно издание на Југословенскиот завод за стандардизација, кое е составен дел на ова решение.

3. Југословенските стандарди од точката 1 на ова решение се задолжителни и влегуваат во сила на 1 јули 1970 година.

Бр. 06-1646/1
24 март 1970 година
Белград

Директор
на Југословенскиот завод
за стандардизација,
Славољуб Виторовиќ, с. р.

2. Југословенскиот стандард од точката 1 на ова решение е објавен во посебно издание на Југословенскиот завод за стандардизација, кое е составен дел на ова решение.

3. Југословенскиот стандард од точката 1 на ова решение е задолжителен и влегува во сила на 1 јули 1970 година.

Бр. 06-1654/1
24 март 1970 година
Белград

Директор
на Југословенскиот завод
за стандардизација,
Славољуб Виторовиќ, с. р.

194.

Врз основа на членот 4 став 1 и членот 25 став 4 од Законот за југословенските стандарди („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 16/60 и 30/62), директорот на Југословенскиот завод за стандардизација донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ЗА ГИМНАСТИЧКИ СПРАВИ

1. Во издание на Југословенскиот завод за стандардизација се донесуваат следните југословенски стандарди:

Гимнастички справи:

— Училиштен разбој	— — —	JUS Z.D1.027
— Висока греда	— — —	JUS Z.D1.066
— Вертикални стапови за качување	— — —	JUS Z.D1.070
— Рипстол	— — —	JUS Z.D1.075

2. Југословенските стандарди од точката 1 на ова решение се објавени во посебно издание на Југословенскиот завод за стандардизација, кое е составен дел на ова решение.

3. Југословенските стандарди од точката 1 на ова решение се задолжителни и влегуваат во сила на 1 јули 1970 година.

Бр. 06-1655/1
24 март 1970 година
Белград

Директор
на Југословенскиот завод
за стандардизација,
Славољуб Виторовиќ, с. р.

195.

Врз основа на членот 4 став 1 и членот 25 став 4 од Законот за југословенските стандарди („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 16/60 и 30/62), директорот на Југословенскиот завод за стандардизација донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИОТ СТАНДАРД ЗА СПОРТСКИ РЕКВИЗИТИ

1. Во издание на Југословенскиот завод за стандардизација се донесува југословенскиот стандард:

Спортски реквизити. Маса за пинг-понг — — — — — JUS Z.D2.020

По извршеното споредување со изворниот текст утврдено е дека во текстот на Списокот на средствата за заштита на растенијата за кои се издадени дозволи за пуштање во промет на територијата на Југославија, објавен во „Службен лист на СФРЈ“, бр. 9/70, се поткраднала подолу наведената грешка, та се дава

ИСПРАВКА

НА СПИСОКОТ НА СРЕДСТВАТА ЗА ЗАШТИТА НА РАСТЕНИЈАТА ЗА КОИ СЕ ИЗДАДЕНИ ДОЗВОЛИ ЗА ПУШТАЊЕ ВО ПРОМЕТ НА ТЕРИТОРИЈАТА НА ЈУГОСЛАВИЈА

Во одредбата под редниот број 39 наместо зборот: „Radokokor“ треба да стои: „Radokor“.

Од Сојузниот секретаријат за стопанство, Белград, 24 март 1970 година.

УСТАВЕН СУД НА ЈУГОСЛАВИЈА

ОДЛУКА

ЗА ОЦЕНА НА УСТАВНОСТА И ЗАКОНИТОСТА НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА ПАЗАРНИОТ РЕД СО ТАРИФА ЗА ПАЗАРНИТЕ ТАКСИ И СО ТАРИФА ЗА ИЗЛЕЗНИТЕ ТАКСИ ЗА ГРАД ГЛИНА, НА КОМУНАЛНОТО ПРЕТПРИЈАТИЕ ВО ГЛИНА

I. Работничкиот совет на Земјоделската задруга — Глина поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на членот 7 став 1, членот 11 став 2 и чл. 40, 41, 47 и 53 од Правилникот за пазарниот ред со Тарифа за пазарните такси во град Глина („Службени вјесник“ во Сисак, бр. 21/69), и на главата X од Тарифата за излезните такси за град Глина која е составен дел на Одлуката за пазарниот ред на подрачјето на град Глина од 14 март 1970 година — на Комуналното претпријатие во Глина.

Според одредбите на Правилникот, работните организации, приватните месарски занаетчии и приватните угостители се должни исплатата на откупениот добиток да ја вршат преку пазарната благајна на Комуналното претпријатие (член 7 став 1), а пазарните органи, инспекторите и органите на милицијата, покрај поведувањето на постапката, ги отстрануваат од сајмиштето и забрануваат сексе користење на уредите и средствата на него ако лицата овластени за откуп вршат исплата противно на членот 7 од Правилникот (чл. 40 и 47). Повредите

на овие одредби на Правилникот се сметаат како прекршок и Правилникот за тие прекршоци предвидува казни (член 11 став 2 и член 53).

За користење на сајмнините површини сите откупувачи на добиток на големо, приватните месарски занаетчи и приватните угостители се должни да плаќаат 1% од износот исплатен за купениот добиток, а за благајничките услуги, што во врска со тоа се вршат на сајмнинето, плаќаат исто така 1% од исплатениот износ. Исплатната благајна може да се организира само на сајмнинето, и тоа само во простории што им се пристапни на продавачите и откупувачите на добиток, а забрането е да се организира исплатно место во угостителски дуќани, во кампони и на отворени површини (член 41 ст. 1, 2, 3 и 4). За откупениот ситен и крупен добиток стопанските организации и дуќани плаќаат излезна такса, ако добитокот го купуваат за продажба, преработка или натамошно гоњење (глава X од Тарифата).

Предлагачот во предлогот и на јавната расправа истакна дека Комуналното претпријатие во Глина со наведените одредби себеси се ставило во привилегирана положба со оглед на тоа дека со нив пропишало единствено тоа да може да има исплатна благајна, дека пропишало надоместок за услугите што не ги врши па на тој начин неосновано стекнува материјални средства, како и дека определило прекршоци и казни за нив заради обезбедување на извршувањето на таквите одредби иако за тоа во уставно-правниот систем нема овластување.

II. Уставниот суд на Југославија утврди дека со одредбите на членот 7 став 1, членот 40, членот 41 ст. 1, 2, 3 и 4 и членот 47 од Правилникот се регулираат односите на пазарот на мало и на пазарот на големо на територијата на општината Глина на начин што Комуналното претпријатие ги пропитува правата и обврските на субјектите што вршат продажба и откуп на добиток на големо, а за регулирање на таквите односи не е овластена работна организација. Со ваквото регулирање Комуналното претпријатие во Глина вршило јавни овластувања, кои не му припаѓаат врз основа на Уставот и закон. Да установува права и обврски на субјекти со регулирање на нивните меѓусебни односи може само овластениот орган на општествено-политичката заедница. Како овластување кое за работните организации што управуваат со пазари произлегува од членот 45 став 2 на Основниот закон за прометот на стоки („Службен лист на СФРЈ“, бр. 1/67) не може да се смета овластувањето за регулирање на односите помеѓу продавачите и откупувачите на добиток од една страна и таквите работни организации од друга страна.

Донесувањето на пазарниот ред во смисла на членот 45 од Основниот закон за прометот на стоки, не значи утврдување на правата и обврските на продавачите и откупувачите на добиток на големо. Да се утврди пазарниот ред значи да се обезбеди таква форма на користење на пазарниот простор и на средствата на таквиот простор, што корисниците на услугите да можат да ги користат илго годобро и порационално. Врз основа на тоа, донесувањето на пазарниот ред е обврска на работната организација која управува со пазарот и таа обврска ја остварува во согласност со потребата пазарната површина, како и средствата на неа, да ги користат што поповолно сите оние што се упатени на тоа користење. Со одредбите на членот 11 став 2 и членот 53 од Правилникот Комуналното претпријатие ги пречекорило своите овластувања, пропитувајќи со тие одредби прекршоци и казни за сторените прекршоци. За ваков начин на регулирање нема овластување за работната организација во Уставот и законот.

Со одредбите на членот 41 став 1 од Правилникот и главата X од Тарифата за излезните такси воведени се посебни надоместоци за организацијата на сајмнинето и за користењето на сајмнините површини иако надоместоците за користење на па-

зарниот простор, на средствата и уредите на пазарот на мало и на пазарот на големо, како и надоместоците за користење на услугите, се предвидени со членот 4 став 3 од Правилникот. Видејќи со одредбата на членот 4 став 3 се воведени надоместоци за користење на пазарниот простор, на средствата и уредите на пазарот, како и надоместоци за користење на услуги, надоместоците што се воведени со одредбите на членот 41 став 1 од Правилникот и од главата X на Тарифата не се засноваат врз вршење и користење на услугите. Со овие одредби за иста услуга се воведува двоен надоместок по различни основи, така што откупувачите на добиток плаќаат надоместоци за услуги што не им се вршат.

III. Врз основа на членот 241 став 1 точка 3 од Уставот на Југославија, по одржаната јавна расправа, Уставниот суд на Југославија

о д л у ч и

1. Комуналната работна организација, утврдувајќи го начинот на користењето и давањето на своите услуги на сајмнината и пазари, не се држи кон рамките на своите овластувања кога пропитува обврска на корисникот да ја врши исплатата исклучително преку најзината пазарна благајна.

Работната организација не е овластена да пропишува прекршоци и да определува казни за нив.

2. Се укинуваат членот 7 став 1, членот 11 став 2 и чл. 40, 41, 47 и 53 од Правилникот за пазарниот ред со тарифа за пазарните такси во град Глина („Службени весник“ во Сисак, бр. 21/69) и главата X од Тарифата за излезните такси за град Глина која е составен дел на Одлуката за пазарниот ред на подрачјето на град Глина од 14 март 1967 година — на Комуналното претпријатие во Глина.

3. Оваа одлука се објавува во „Службен лист на СФРЈ“ и во „Службени весник“ во Сисак.

IV. Уставниот суд на Југославија ја донесе оваа одлука во состав: претседател на Судот Благо Јовановиќ и членови на Судот: Иван Божиќевич, Неда Божиќевич, д-р Асен Груиче, д-р Јован Ѓорѓевиќ, Шефкет Маглазлик, д-р Иво Сунарик и Јоже Земљак.

У бр 306
5 декември 1969 година
Белград

Претседател
на Уставниот суд
на Југославија,
Благо Јовановиќ, с. р.

О Д Л У К А

ЗА ОЦЕНА НА ЗАКОНИТОСТА НА ОПШТИТЕ АКТИ НА ФАБРИКАТА ЗА ЦЕМЕНТ „СЛОБОДА“ ОД ЗАГРЕБ

I. По повод иницијативата на Евелина Несуровиќ, работничка во Фабриката за цемент „Слобода“ од Загреб, Уставниот суд на Југославија поведе постапка за оценување на законитоста на следните општи акти на Фабриката, и тоа:

1) Правилникот за давање заеми за станбена изградба од средствата на фондот на заедничката потрошувачка (чл. 7 и 24);

2) Правилникот за надоместоците за користење на годишниот одмор на работниците на Фабриката (член 4);

3) Правилникот за давање на користење станови во зградите изградени со средства на претпријатието (член 3);

4) Одлуката за надоместок на превозните трошоци на работниците за доаѓање на работа и за враќање од работа (член 1);

5) Правилникот за работните односи (чл. 42, 43 и 50);

6) Одлуката за користење на одморалиштата (член 1).

На сите наведени општи акти засадничко им е тоа дека зависно од повредата на работната должност и од мерките изречени поради повреда на работната должност на работниците на Фабриката им се ускратуваат или признаваат во намален обем правата утврдени во тие акти

Според одредбите на чл. 7 и 24 од Правилникот за давање заеми за станбена изградба од средствата на фондот на заедничката потрошувачка, немаат право да учествуваат во конкурсот за давање заеми за станбена изградба оние работници спрема кои поради повреда на работната должност во последните три години е изречена некоја од пропишаните мерки, односно се раскинува договорот за заем за станбена изградба склучен со такви работници. Работниците спрема кои е изречена мерката последна јавна опомена или мерката исклучување од работната заедница, го губат правото на надоместок за користење на годишниот одмор според членот 4 од Правилникот за надоместоците за користење на годишниот одмор на работниците на Фабриката, а според членот 43 од Правилникот за работните односи, работниците го губат правото на тој надоместок и за секоја од другите изречени мерки, и тоа од една третина до полниот износ на тој надоместок. На работниците спрема кои е изречена некоја од пропишаните мерки поради повреда на работната должност, не можат да им се дадат на користење станови во зградите изградени со средства на Фабриката (член 3 од Правилникот за давање на користење станови во зградите изградени со средства на претпријатието). Правото на надоместок на превозните трошоци за доаѓање на работа односно враќање од работа го губат работниците спрема кои е изречена некоја од предвидените мерки (член 1 од Одлуката за надоместокот на превозните трошоци на работниците за одене на работа и за враќање од работа). Според членот 42 од Правилникот за работните односи, за секоја изречена мерка поради повреда на работната должност на работниците им се одбива од годишниот одмор, од делот што го дава претпријатието, и тоа, за опомена пет дена, за јавна опомена десет дена, за последна јавна опомена сите денови на годишниот одмор, а според членот 50 став 4 на тој правилник не може да започне со користење на годишниот одмор работник против кој е поведена постапка заради утврдување повреда на работната должност, сè додека постапката не се заврши. Според членот 1 од Одлуката за користење на одморалиштата на претпријатието, немаат право да ги користат одморалиштата работниците казнети со правосилна одлука на органот надлежен за изрекување мерки поради повреда на работната должност, сторена во теквината или во претходната календарска година.

II. Според одредбите на членот 88 од Основниот закон за работните односи, работната заедница, за да обезбеди остварување на работните и деловните задачи на работната организација и оставување на правата на работниците по основ на работата, со својот општ акт ги определува должностите и одговорностите на работниците при работата и во врска со работата (работна должност), што се смета како потешка повреда на работната должност, постапката за утврдување на повредите на пропишаните работни должности, мерките што се применуваат спрема работникот поради повреда на работната должност, како и органите за поведување и водење на постапката и за изрекување на мерките. Работникот ѝ одговара на работната заедница за повреда на работната должност ако ја сторил со своја кривица (член 89), а поради повреда на работната должност работната заедница може на својот член да му изрече: опомена, јавна опомена, по-

следна јавна опомена и исклучување од работната заедница (член 90).

Основниот закон за работните односи во својот член 63 пропишува дека работникот има право во текот на годината на годишен одмор, дека тој од ова право не може да се откаже ниту работната организација може да му го ускрати и дека правото на користење на годишниот одмор го стекнува по еднашест месеци непрекината работа, а во членот 65 став 1 определува дека годишниот одмор на работникот трае најмалку четиринаесет а најмногу триесет работни денови, со тоа што работниците што работат под посебни работни услови можат годишниот одмор да го користат и во подолго траење, но не повеќе од шестесет работни денови (ст. 2 и 3). Членот 67 од наведениот закон пропишува дека должината на годишниот одмор на работникот ја утврдува работната заедница зависно од условите на работата (тежината на работата, сложеноста на работата и др.), од работниот стаж на работникот и др., а членот 73 на тој закон — дека работникот има право на надоместок на личниот доход за време на користењето на годишниот одмор. Височината на тој надоместок се утврдува со општиот акт на работната организација и таа не може да биде помала од просечната аконтација на личниот доход за периодот утврден со општиот акт.

III. Давањето на работниците станови на користење во зградите изградени со средства на работната организација, на заеми за станбена изградба, на надоместоци на превозните трошоци за доаѓање на работа и враќање од работа и другите давања утврдени во наведените општи акти на Фабриката, спаѓаат во доменот на автономното правно регулирање на членовите на работната заедница и зависат од средствата издвоени и наменети за тие цели, а се уредуваат со општите акти на работната организација, со утврдување на условите и мерилата според кои треба да се врши таквата распределба односно давање.

Регулирањето на овие прашања и права мора да биде во согласност со уставните и законските одредби што ја определуваат положбата на работникот во работната организација и посебно неговата одговорност за повреда на работната должност. Должностите и одговорностите на работникот за време на работата и во врска со работата, според Основниот закон за работните односи, работната заедница ги утврдува со свој општ акт. Со тој закон е пропишано кога работникот може да се земе на одговорност за повреда на работната должност, кои и какви се овластувањата на работната заедница и на нејзините органи и какви мерки можат да се изречат поради повреда на пропишаните работни должности. Ускратувањата на правата односно на давањата какви се предвидени во сите шест наведени општи акти на Фабриката, претставуваат својствена санкција која се применува спрема работниците поради повреда на работната должност. Бидејќи Основниот закон не предвидува какви мерки спрема работниците поради повреда на работната должност, сите наведени општи акти односно наведени одредби на општите акти се во спротивност со тој закон. Освен тоа, со одредбите на чл. 63, 65, 67 и 73 на наведениот закон посебно се во спротивност одредбите на чл. 42, 43 и 50 од Правилникот за работните односи и одредбите на членот 4 од Правилникот за надоместоците за користење на годишниот одмор, бидејќи ги ускратуваат правата што со самиот Закон се утврдени, а тоа се правото на годишен одмор на работникот и правото на надоместок на личниот доход за време на користење на годишниот одмор, кои на работникот не може никој да му ги ускрати, на ниту работната заедница.

IV. Врз основа на членот 241 став 1 точка 3 од Уставот на СФРЈ, по одржаната јавна расправа, Уставниот суд на Југославија

одлучи

1. Повредите на работната должност и мерките изречени на работникот поради повреда на работната должност не можат да бидат основ за ускратување односно ограничување на правата на работникот што работната организација ги утврдува со своите општи акти.

2. Се поништуваат одредбите:

— на членот 4 од Правилникот за надоместоците за користење на годишниот одмор на работниците на Фабриката;

— на членот 1 од Одлуката за надоместок на превозните трошоци на работниците за доаѓање на работа и враќање од работа.

Се укинуваат одредбите:

— на чл. 7 и 24 од Правилникот за давање заеми за станбена изградба од средствата на фондот на заедничката потрошувачка;

— на членот 3 од Правилникот за давање на користење станови во зградите изградени со средства на претпријатието;

— на чл. 42, 43 и 50 од Правилникот за работните односи;

— на членот 1 од Одлуката за користење на одмаралиштата.

3. Оваа одлука ќе се објави во „Службен лист на СФРЈ“ и во Фабриката за цемент „Слобода“, Загреб — Подсусед.

V. Уставниот суд на Југославија ја донесе оваа одлука во состав: претседател на Судот Благо Јовановиќ и членови на Судот: Неда Божиновиќ, Иван Божичевиќ, Шефкет Маглајлиќ, д-р Иво Сунариќ и Жеже Земљак.

У бр. 22/69

15 јануари 1970 година

Белград

Претседател
на Уставниот суд на
Југославија,
Благо Јовановиќ, с. р.

РЕШЕНИЕ

ЗА ЗАПИРАЊЕ НА ПОСТАПКАТА ЗА ОЦЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНИТОСТА НА РЕШЕНИЕТО НА ГЕНЕРАЛНИОТ ДИРЕКТОР НА ЗАЕДНИЦАТА НА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ ПОШТИ, ТЕЛЕГРАФИ И ТЕЛЕФОНИ ВРЗ ОСНОВА НА КОЕ ИМ СЕ ПРИЗНАВА СВОЈСТВОТО НА ПОШТЕНСКИТЕ МАРКИ ПРЕПЕЧАТЕНИ ВО СЕНТА

1. Друштвото на филателистите тематичари, Сараево, поднесе барање Уставниот суд на Југославија да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на Решението на генералниот директор на Заедницата на Југословенските пошти, телеграфи и телефони, бр. 02-692/1 од 25 декември 1967 година, врз основа на кое на поштенските марки препечатени во Сента во октомври 1944 година со црвена црвена ѕвезда и со натписот: „8 октомври 1944 Југославија“ им се признава својството на поштенски марки.

Во претставката се наведува дека со Решението на генералниот директор на поштенските марки им е признаено својството на редовни поштенски марки иако Министерството на поштите, телеграфите и телефоните на ДФ Југославија со актот бр. 7781 од 12 септември 1945 година констатирало дека такво својство на тоа издание марки не може да му се признае. Од становиштето на колекционарството, тврди подносителот на претставката, актот на генералниот директор има посебно штетни последици, бидејќи на тоа издание значително ќе му порасте колекционарската цена. Исто така се истакнува дека за функционирање на поштенскиот сообраќај во

Југославија тоа издание на марки нема никакво значење, како и дека Решението бр. 02-692/1 од 25 декември 1967 година не е официјално објавено, туку за тоа решение е известена јавноста само преку Каталогот на поштенските марки на југословенските земји за 1968, што го издаде Бирото за поштенски марки на Заедницата на Југословенските пошти, телеграфи и телефони.

Уставниот суд на Југославија, оценувајќи ја согласноста на наведеното решение со Законот за организацијата на Југословенските пошти, телеграфи и телефони („Службен лист на СФРЈ“, бр. 32/65, 50/68 и 51/68), најде дека има основа за испитување на законитоста на Решението. Судот во претходната постапка утврди дека Министерството на поштите, телеграфите и телефоните со актот бр. 7781 У и-45 од 12 септември 1945 година не му го признало својството на поштенски марки на спорното издание („Службен лист на ДФЈ“, бр. 74/45).

Во Решението на Судот У бр. 619/68 од 3 септември 1969 година се наведени главно следните причини:

Генералниот директор на Заедницата на Југословенските пошти, телеграфи и телефони, врз основа на членот 53 точка 4 од Законот за организацијата на Југословенските пошти, телеграфи и телефони, е овластен да донесува решенија за издавање на поштенски марки и вредносници. Одредбата на членот 1 од Правилникот за издавање и промет на поштенски марки и вредносници („ПТТ весник“, бр. 15/67) пропишува дека поштенски марки и вредносници служат како средство за плаќање односно за користење на определени услуги во внатрешниот и меѓународниот поштенски сообраќај. Со оглед на јасно утврдената улога на поштенската марка, со Законот определено овластување на генералниот директор може да се однесува само на овластувањето за донесување решенија во поглед на поштенски марки што ќе ја задоволуваат целта за која поштенските марки се наменети, што за конкретниот случај не би можело да се утврди.

Земајќи го ваквиот став Судот ги имаше предвид не само правните причини, туку и интересите на општествената заедница, кои, покрај другото, се остваруваат со обезбедување на уставноста и законитоста.

2. По повод Решението на Судот У бр. 619/68 од 3 септември 1969 година, генералниот директор на Заедницата на Југословенските пошти, телеграфи и телефони во актот каб. бр. 11360/1 од 20 октомври 1969 година ги соопшти мотивите што Заедницата на Југословенските пошти, телеграфи и телефони ја навеле на донесување на таквото решение и го известиле Уставниот суд дека со Решението бр. 11395/1 од 20 октомври 1969 година го ставил вон сила решението кое е предмет на овој уставен спор.

Со оглед на новонастанатата правна ситуација Уставниот суд најде дека има основа за запирање на постапката за оценување на законитоста поведена со Решението У бр. 619/68 од 3 септември 1969 година.

3. Врз основа на изложеното, Уставниот суд на Југославија, согласно членот 35 став 1 од Законот за Уставниот суд на Југославија,

реша

а) Се запира постапката за оценување на законитоста на Решението на генералниот директор на Заедницата на Југословенските пошти, телеграфи и телефони, бр. 01-692/1 од 25 декември 1967 година.

б) Решението да ѝ се достави на Заедницата на Југословенските пошти, телеграфи и телефони.

4. Ова решение ќе се објави во „Службен лист на СФРЈ“.

У бр. 619/68

11 февруари 1970 година

Белград

Претседател
на Уставниот суд на
Југославија,
Благо Јовановиќ, с. р.

УКАЗИ

Претседателот на Републиката, врз основа на членот 217 став 1 точка 3 од Уставот, на предлог од државниот секретар за надворешни работи, донесува

УКАЗ

ЗА ОТПОВИК ОД ДОЛЖНОСТА НА ИЗВОНРЕДЕН И ОПОЛНОМОШТЕН АМБАСАДОР НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА ВО НАРОДНА РЕПУБЛИКА КИНА И ЗА НАЗНАЧУВАЊЕ ИЗВОНРЕДЕН И ОПОЛНОМОШТЕН АМБАСАДОР НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА ВО НАРОДНА РЕПУБЛИКА КИНА

I

Се отповикува

Владимир Поповиќ од должноста на извонреден и ополномоштен амбасадор на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во Народна Република Кина.

II

Се назначува

Богдан Орешчанин, член на Советот на федерацијата, за извонреден и ополномоштен амбасадор на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во Народна Република Кина.

III

Државниот секретар за надворешни работи ќе го изврши овој указ.

IV

Овој указ влегува во сила веднаш.

У. бр. 6

30 март 1970 година

Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

ОДЛИКУВАЊА

ПРЕТСЕДАТЕЛОТ

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

врз основа на членот 217 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и членот 4 од Законот за одликувањата одлучува да се одликуваат по повод четириесетгодишнината на работата на Радио-станицата и десетгодишнината на работата на Телевизија Белград, а за особени заслуги и постигнати успеси во работата од значење за социјалистичката изградба на земјата

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО ЦРВЕНО ЗНАМЕ

Букиќ Радивоје, Коњовиќ Јован, Марковиќ Слободан, Стефановиќ инж. Марко, Жижиќ инж. Родољуб;

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНИ ЗРАЦИ

Аларгиќ Максим, Катиќ Драгољуб, Поповиќ Љубомир, Станковиќ Михајло;

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ

Ацковиќ Александар, Антиќ Слободан, Балтић-Веселиновиќ Златица, Баљковиќ Александар, Беговиќ Сима, Борђевиќ Александар, Јанковиќ инж. Миленко, Михајловиќ Живорад, Митиќ Светолик, Митровиќ Мирослав, Митровиќ Петар, Николић

Бранко, Петровиќ Божидар, Поповиќ Небојша, Рупник Иван, Симиќ Војислав, Станишиќ Милутин, Стефановиќ Славољуб, Стојановиќ инж. Драгослав, Супило Фране, Сурутка Бранислав, Шевчик-Милетиќ Олга, Вауда Златан;

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО СРЕБРЕН ВЕНЕЦ

Бјеѓејевиќ Војислав, Цветковиќ инж. Ненад, Димиќ Душан, Димковиќ Владимир, Ђурђевиќ Предраг, Илиќ-Криднева Вера, Ивков Лазар, Јелачиќ Ђорђе, Карановиќ Вукашин, Коциќ Љубомир, Лазаревиќ Драгољуб, Марјановиќ Милорад, Мартиновиќ Радомир, Новаковиќ Новак, Обрениќ-Јовановиќ Даница, Олиќ Љубомир, Пауновиќ Душан, Раданчиќ Радомир, Радојчиќ Марјан, Станковиќ Слободан, Старчевиќ-Пантиќ Надежда, Тешиќ Миладин, Топаловиќ инж. Боривоје, Живановиќ Милан, Жуниќ Љубомир;

за примерно залагање и постигнати успеси во работата

СО МЕДАЛ НА ТРУДОТ

Марковиќ Славко, Родиќ Јован, Сефулски Душан, Станиќ Петар, Стевовиќ Миодраг.

Бр. 195

25 ноември 1968 година

Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

врз основа на членот 217 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и членот 4 од Законот за одликувањата одлучува да се одликуваат за особени заслуги и постигнати успеси во работата од значење за социјалистичката изградба на земјата

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНИ ЗРАЦИ

Мучибабиќ Милан;

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНА СВЕЗДА

Буриќ Сеид, Грабеж Светко, Кардаш Фадил, Малкоч Сулејман, Мићуновиќ-Рогановиќ Марија, Муфтиќ-Чумичаћова Лидија, Нухиќ Екрем, Радиќ-Аугуст Љуба, Салиховиќ-Поповиќ Нада, Шкариќ Антон, Видичевиќ Здравко;

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ

Богдановиќ Драгош, Цериќ Вук, Халиловиќ Мехмед, Каменчиќ Нурага, Колар Владимир, Курбатфински Стјепан, Мандалиниќ Милош, Сирчо Халид, Станојловиќ Никола, Суљкановиќ Назиф, Штака Александар;

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО СРЕБРЕН ВЕНЕЦ

Ахметбашиќ Салих, Андриќ Велимир, Антоновиќ Радован, Базириќ Хасан, Бартак Виктор, Бектиќ Смајл, Бубњевиќ-Петровиќ Милица, Челиќ Штефица, Чолиќ Јосип, Дергас Вили, Џановиќ Решид, Џановиќ Селим, Џемиџиќ Мустафа, Фатушиќ Латиф, Финци Јосип, Гењац Садик, Готовац Славко, Хадихасановиќ Азиз, Хариосмановиќ Чазим, Хрвоје Малиќ, Хусени Нимон, Имамовиќ Ѓазим, Јозиќ Мијо, Кљувиќ Салим, Колешка Јарослав, Кубичек Владо, Куленовиќ Мустафа, Лубура Боса, Лукановиќ Туњо, Мошуњац Иво, Мршиќ Томислав, Николиќ Недељко, Обућина Срећко, Отовиќ Анђелко, Пејановиќ Јово, Радован Михо, Рогуља Мирко, Саратлија Ленка, Савиќ Недељко, Савиќ Вељко, Станковиќ

Немања, Туркушиќ Осман, Тврз-Скрињар Валерија, Зејнилагин Мидхат, Ждрале Здравко, Жужиќ Фахрија;

за примерно залагање и постигнати успеси во работата

СО МЕДАЛ НА ТРУДОТ

Арабаџиќ Љубо, Арапчиќ Салко, Батиста Јозо, Бектиќ Адем, Биковиќ Ибрахим, Бојаниќ Јозо, Бубало Душан, Емриќ Зијак, Гламочиќ Шефко, Халиловиќ Назиф, Хамур Хазим, Хасиќ Мустафа, Хрвиќ Нурија, Имамовиќ Хусеин, Капиќиќ Хамза, Кнежевиќ Бранко, Копривица Милутин, Кршлак Џемал, Кудузовиќ Мујо, Лукиќ Митар, Љупша Борис, Малиќ-Муќиќ Звонка, Марјановиќ Пејо, Маслиќ Јозо, Микета Анто, Нухиќ Махмут, Омериновиќ-Медиловиќ Злата, Пастуховиќ Јозо, Петришевац Звонко, Потии Чедомир, Реџиќ Фадил, Салиховиќ Чамил, Шегрт Миле, Тириќ Накиќ, Зулиќ Зекеријад, Жуна Рифет.

Бр. 198
6 декември 1968 година
Белград

Претседател на Републиката,

Јосип Броз Тито, с. р.

ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

врз основа на членот 217 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и членот 4 од Законот за одликувањата одлучува да се одликуваат за примерни заслуги и умешност во работата на развивањето постојан полет заради остварување на поставените задачи во единиците со кои раководат, како и за создавање услови за постигање исклучително добри успеси во своите единици и установи

СО ОРДЕН ЗА ВОЕНИ ЗАСЛУГИ СО ГОЛЕМА СВЕЗДА

пешадиските полковници: Лазаревиќ Џвијетина Војо и Марјанац Симе Богољуб;

СО ОРДЕН ЗА ВОЕНИ ЗАСЛУГИ СО ЗЛАТНИ МЕЧЕВИ

интендантскиот полковник: Бралиќ Јосипа Паво;

капетанот на фрегата: Бабин Шиме Рудолф; пешадиските потполковници: Басариќ Илије Богдан, Батар Петра Лазар, Батезиќ Милована Јован, Дамјановиќ Стеве Милан, Јоксовиќ Маринка Михајло, Колунџиќ Миле Душан, Кути Ернеста Фрањо, Мирковиќ Душана Светко, Пилиповиќ Петра Милан, Премрл Франца Цирил, Роботиќ Мије Антон, Удовичиќ Антона Винко, Велимировиќ Андрије Милутин;

мајорите за врска: Бандиќ Илије Светозар, Јанжековиќ Мартина Франц, Томичиќ Ђорѓа Љубомир;

пешадиските мајори: Боџиќ Милана Војислав, Брдар Душана Божо, Ковачевиќ Ђоко Митар, Крстовиќ Мијата Љубомир, Вигњевиќ Мане Милорад;

техничкиот мајор: Черне Јожефа Јанез;

мајорот на финансиска служба: Станковиќ Петра Стојан;

капетанот на корвета: Видучиќ Ивана Анђелко;

капетанот I класа за врска: Брк Петра Симо;

интендантскиот капетан I класа: Шмид Томажа Јанко;

СО ОРДЕН ЗА ВОЕНИ ЗАСЛУГИ СО СРЕБРЕНИ МЕЧЕВИ

мајорот на градежна служба: Грбиќ Триве Никола;

интендантскиот капетан I класа: Вујовиќ Стевана Неѓо;

техничкиот капетан: Арсеновиќ Радивоја Константин;

капетан за врска: Копиќ Ахмета Џемал;

инженерискиот капетан: Маринковиќ Светозара Славко;

капетанот на градежна служба: Омерагиќ Бектеша Шефкет;

интендантскиот капетан: Перишиќ Крстомира Милојко;

капетанот на сообраќајна служба: Стјепановиќ Боже Богољуб;

морнаричкотехничкиот поручник: Недељковиќ Милана Петар;

инженерискиот потпоручник: Андрејевиќ Јефте Кузман;

пешадиските потпоручници: Андријашевиќ Андрије Драго, Матиќ Радоја Жарко, Мијаиловиќ Петронија Радисав, Стакиќ Спасоја Михајло, Вуксановиќ Драгољуба Милета;

пешадиските заставници: Арнаутовиќ Алексије Славко, Буршиќ Михе Миро, Глоговац Благоја Марко, Ковачевиќ Тихомира Лука, Лукавечки Мије Драго, Лукавечки Имбре Драгутин, Стаменковиќ Александра Жика, Трајковиќ Светозара Глигорије;

заставниците на административна служба: Баграчевски Серафима Алимпије, Кувелиќ Тихомира Радомир, Мезлар Филипа Филип, Милановиќ Војислава Радомир, Мохорич Јакоба Петар, Радосављевиќ Милана Филип, Режак Грегора Штефан, Србиновски Стојана Трајан, Штркљевиќ Махмута Илијас, Траиловиќ Петра Видоје, Валиќ Карла Јоже;

техничките заставници: Велиќ Светозара Стеван, Миљковиќ Радуле Марко, Рашиќ Љубе Стојан;

интендантските заставници: Бабиќ Милана Радован, Декиќ Марина Адам, Ковачевиќ Илије Стево, Лолевски Панде Наум, Пантелиќ Николе Десимир, Петровиќ Михајла Светотзар, Пухар Стеве Милан, Ристовски Јефтиќа Никола;

поморските постари водници I класа: Бранков Воје Радивој и Јоксимовиќ Милана Душан;

пешадиските постари водници I класа: Голубовиќ Војислава Миломир, Грбавац Мате Драго, Кижлиќ Томе Драгутин, Милосављевиќ Младена Милован, Радуловиќ Петра Милкан;

интендантските постари водници I класа: Костиќ Ставре Благоје, Миленковиќ Мирка Александар, Периќ Мате Тирил;

санитетскиот постар водник I класа: Милосављевиќ Драгомира Милован;

постарите водници I класа на административна служба: Нелковски Стојана Александар, Петровиќ Радиќа Љубомир, Согиќ Здравке Трива;

поморскиот постар водник: Јашиќ Андрије Петар;

пешадиските постари водници: Миленковиќ Петра Стојко, Мрчајац Јована Марко, Мусиќ Михајла Драган;

техничкиот постар водник: Милутиновиќ Драгољуба Милован;

ветеринарниот постар водник: Попов Косте Лазар;

морнаричкотехничкиот постар водник: Самолов Данила Властимир;

пешадиските водници I класа: Цветковић Николе Станко и Лазаревски Душана Русе;

водникот I класа за врска: Мудринић Стевана Александар;

воениот службеник III класа на административна служба: Цвијовић Радомира Миодраг;

за особени заслуги во изградбата и јакнењето на оружените сили на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и за особени успеси во раководењето со воени единици, во нивното зацврстување и оспособување за одбрана на независноста на Социјалистичка Федеративна Република Југославија

СО ОРДЕН НА НАРОДНАТА АРМИЈА СО ЗЛАТНА СВЕЗДА

полковникот на правна служба: Арсић Петра Миодраг;

пешадискиот потполковник: Дабић Марка Илија;

санитетскиот потполковник: Мијовић Милованов Блажо;

СО ОРДЕН НА НАРОДНАТА АРМИЈА СО СРЕБРЕНА СВЕЗДА

артилерискиот потполковник: Стевановић Добривоја Александар;

пешадискиот потполковник: Живковић Драгутина Бранислав;

пешадиските мајори: Ангеловски Негра Ангел, Барјактаревић Вука Раде, Гагић Стевана Раде, Кларич Грче Динко, Којић Пере Светислав, Лежајић Станка Милош, Лукић Драгутина Илија, Марковић Маријана Милорад;

ветеринарниот мајор: Петковић Средоја Милутић;

пешадиските капетани I класа: Бојић Баје Ахим, Фербежар Франца Франц, Медић Саве Млађан, Петковски Симеона Андон, Судар Андрије Саво, Воркапић Мила Душан;

артилерискиот капетан I класа: Боројевић Душана Милан;

капетанот I класа за врска: Милаковић Душана Душан;

поручникот на босн брод: Стефановић Живојина Радомир;

капетанот на административна служба: Зечевић Драгослава Драгомир;

техничкиот заставник: Чесник Франца Станко;

пешадиските заставници: Касумић Ивана Стево, Лончар Драге Слободан, Марковић Павла Милан;

интендантскиот заставник: Станишић Бранка Бранина;

за примерна работа на развивањето полет за остварување на поставените задачи, како и за покажување на старешинските и војничките особини што им служат за пример на другите

СО МЕДАЛ ЗА ВОЕНИ ЗАСЛУГИ

пешадискиот капетан: Здравковић Лазара Добривоје;

санитетскиот поручник: Трајковски Кире Никола;

пешадиските потпоручници: Дашић Марка Страшимир, Матић Лазара Богољуб, Мијатовић Стојан Зоран, Смајић Хазина Мухарем, Станковић Лазара Драгослав;

интендантскиот постар водник I класа: Брђанин Марка Јован;

постариот водник I класа за врска: Ђорић Јована Чедомир;

пешадиските постари водници I класа: Маглајлић Таиба Сабрија и Шобот Ђуре Васо;

инженерискиот постар водник I класа: Петровић Николе Драгољуб;

ветеринарниот постар водник I класа: Станковић Михајла Трифун;

пешадиските постари водници: Дошлов Душана Лазар, Јандровић Мате Ђуро, Пејичић Марка Маринко, Томић Пантелије Љубинко, Трендафиловски Милоша Радисав;

интендантските постари водници: Драгичевић Саве Рајко, Пејчић Гавре Јосип, Радојевић Бранислава Мирослав;

санитетскиот постар водник: Илић Чедомира Боровоје;

постарите водници за врска: Крговић Перише Павић и Шчепановић Вука Миодраг;

техничкиот постар водник: Јепојевић Војислава Момчило;

морнаричкотехничкиот постар водник: Николовски Тодора Раде;

постариот водник на финансиска служба: Пековић Милутина Небојша;

инженерискиот постар водник: Погелшек Ивана Алојз;

поморскиот постар водник: Вугринчић Јосипа Франьо;

техничките водници I класа: Ајдачић Милентија Јован и Родић Миливоја Неђо;

водниците I класа за врска: Чагоровић Милана Велимир и Франић Јураја Перо;

поморските водници I класа: Чуљак Анте Нико, Павловић Миладина Радиша, Рађеновић Милана Јанко;

пешадиските водници I класа: Ибрагић Незира Авдо, Иванковић Мује Зијо, Кљајић Атанаса Миладин, Мирановић Душана Слободан, Павловски Милана Спасе, Пауновић Николе Драгољуб, Павловић Ловре Благоје, Петров Крума Светотмир, Росић Драгољуба Милош, Стоилков Милана Тодор, Вукашиновић Стевана Никола;

интендантскиот водник I класа: Коцић Велимира Слободан;

водникот I класа на финансиска служба: Николић Душана Видоје;

пешадиските водници: Добријевић Душана Жарко, Култан Мије Мирко, Мрвић Душана Петар, Новаковић Вељка Милан;

поморскиот водник: Митровић Славише Срниша;

санитетскиот водник: Покрајац Луке Здравко;

за особено истакнување во познавањето и вршењето на војничките должности и за примерно војничко држење

СО МЕДАЛ ЗА ВОЈНИЧКИ ДОБРОДЕТЕЛИ

морнаричкотехничките постари водници: Цикота Ђуре Славко, Харашкић Јосипа Јакша, Ринц Ивана Иван;

пешадиските водници I класа: Цупевски Шукрије Цевад, Коматина Саве Миладин, Сладојевић Милепка Милепко;

поморскиот водник I класа: Стројић Димитрија Срѓан;

Бр. 206

22 декември 1968 година
Белград

Претседател на
Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

СОДРЖИНА

	Страна		Страна
162. Општ закон за адвокатурата и другата правна помош — — — — —	474	181. Наредба за начинот и постапката за поднесување барања за исплатување на надоместокот за извршените превози во 1970 година по повластичите во патничкиот сообраќај — — — — —	544
163. Општ закон за формирањето и употребата средствата на фондовите на заедничките резерви — — — — —	479	182. Наредба за дополнување на Наредбата за времето во кое воздухопловните пристаништа мораат да бидат отворени за јавен воздушен сообраќај — — — — —	545
164. Закон за издавање обврзници на федерацијата за покритие на обврските спрема социјалното осигурување — — — — —	480	183. Наредба за дополнување на Наредбата за височината на посебната давачка при увозот на одделни земјоделски и прехранбени производи — — — — —	546
165. Закон за Тарифата на административните такси за работата на сојузните органи — — — — —	481	184. Решение за престанок на важењето на Решението за југословенскиот стандард за координација на изолацијата во електро-техниката — — — — —	546
166. Закон за финансирање на Програмата за вклучување Хидрометеоролошката служба на Југославија во Планот на светскиот систем на метеоролошко бдење за периодот од 1970 до 1974 година — — — — —	489	185. Решение за југословенскиот стандард за високонапонски постројки — — — — —	546
167. Закон за обезбедување средства за учество на југословенските спортисти на меѓународните натпревари од 1970 до 1972 година — — — — —	491	186. Решение за југословенските стандарди од областа на методите за испитување на хемискиот состав на бакар и бакарни легури — — — — —	546
168. Закон за измена на Законот за извршување на сојузниот буџет за 1970 година — — — — —	491	187. Решение за југословенските стандарди за бакарни легури — — — — —	547
169. Закон за измена на Законот за издавање нови банкноти и ковани пари — — — — —	492	188. Решение за југословенскиот стандард за жица за лемење — — — — —	547
170. Закон за измени и дополненија на Законот за формирањето и општествената контрола на цените — — — — —	492	189. Решение за југословенските стандарди за дрвени плочи и за методите на испитување на тие плочи — — — — —	547
171. Закон за дополнување на Законот за сојузните придонеси од личниот доход на граѓаните — — — — —	493	190. Решение за југословенските стандарди за видови дрво на иглолисници и широко-лисници — — — — —	547
172. Закон за измена и дополнување на Законот за организацијата на Југословенските пошти, телеграфи и телефони — — — — —	493	191. Решение за југословенските стандарди од областа на испитувањето на дрво и шперплочи — — — — —	548
173. Основен закон за безбедноста на сообраќајот на патиштата (пречистен текст) — — — — —	494	192. Решение за југословенските стандарди од областа на испитувањето на плочи-иверици — — — — —	548
174. Одлука за Програмата за употреба на средствата предвидени во сојузниот буџет за 1970 година за унапредување на земјоделството и шумарството — — — — —	517	193. Решение за југословенските стандарди од областа на испитувањето на плочи-влакнатици — — — — —	548
175. Одлука за Програмата за употреба на средствата предвидени во сојузниот буџет за 1970 година за геолошко-рударски истражувачки работи — — — — —	519	194. Решение за југословенските стандарди за гимнастички справи — — — — —	549
176. Одлука за дополнување на Одлуката за организацијата на Службите на Сојузната скупштина — — — — —	519	195. Решение за југословенскиот стандард за спортски реквизити — — — — —	549
177. Правилник за критериумите за утврдување на податоците што претставуваат воена тајна и за начинот на нивната заштита — — — — —	520	Исправка на списокот на средствата за заштита на растенијата за кои се издадени дозволи за пуштање во промет на територијата на Југославија — — — — —	549
178. Правилник за измени на Правилникот за постапката за издавање исправи за движење и престој на странци во Југославија и за обрасците на тие исправи — — — — —	521	Одлука за оцена на уставноста и законитоста на Правилникот за пазарниот ред со тарифа за пазарните такси и со Тарифа за излезните такси за град Глина, на Коомуналното претпријатије во Глина — — — — —	549
179. Правилник за техничките нормативи за изградба на засолништа за основна заштита на населението — — — — —	522	Одлука за оцена на законитоста на општите акти на Фабриката за цемент „Слобода“ од Загреб — — — — —	550
180. Правилник за постапката за испитување и жигосување односно обележување на рачно огнено оружје, муниција и рачни апарати и направи кај кои за погон се користи енергија на барутни гасови — — — — —	530	Решение за запирање на постапката за оценување на законитоста на Решението на генералниот директор на Заедницата на Југословенските пошти, телеграфи и телефони врз основа на кое им се признава својството на поштенските марки препечатени во Сента — — — — —	552